

NO. IV / 1999-2000

ISSN 1301-2746

ADALYA

SUNA-İNAN KIRAÇ AKDENİZ MEDENİYETLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ
SUNA & İNAN KIRAÇ RESEARCH INSTITUTE ON MEDITERRANEAN CIVILIZATIONS

ADALYA

SUNA-İNAN KIRAÇ AKDENİZ MEDENİYETLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ YILLİĞİ
THE ANNUAL OF THE SUNA & İNAN KIRAÇ RESEARCH INSTITUTE ON MEDITERRANEAN CIVILIZATIONS

Bilim-Danışma Kurulu / Advisory Board

Fahri IŞIK
Akdeniz Üniversitesi / Mediterranean University

Sencer ŞAHİN
Akdeniz Üniversitesi / Mediterranean University

Havva İŞKAN
Akdeniz Üniversitesi / Mediterranean University

Oğuz TEKİN
İstanbul Üniversitesi / İstanbul University

Burhan VARKIVANÇ
Akdeniz Üniversitesi / Mediterranean University

Yayın Yönetim / Editorial Board

Kayhan DÖRTLÜK
Üftade MUŞKARA

Çeviriler / Translations

Doğan TÜRKER
T.M.P DUGGAN

Yazışma Adresi / Mailing Address

Barbaros Mah. Kocatepe Sk. No.25
Kaleiçi 07100 ANTALYA-TÜRKİYE

Tel: 0 (242) 243 42 74 • Fax: 0 (242) 243 80 13

AKMED@akmed.org.tr

Yapım / Production

Zero Prodüksiyon Ltd.

ISSN 1301-2746

İçindekiler

Gülsün Umurtak	
“Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağlar'da Burdur – Antalya Bölgesi Mühürçülüğü Üzerine Bazı Gözlemler”.....	1
Burak Takmer	
“Modern Bilimde Hint-Avrupa Atavatani Sorunu ve Hittito-Luviler”.....	21
Recai Tekoğlu	
“Pamphylia Halkları ve Dilleri”.....	49
Mustafa Şahin	
“Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi'nden Bir Grup Mangal Tutacı”.....	61
N. Çevik	
“Tarih ve Arkeolojisiyle Melas Vadisi”.....	91
Ferhan Büyükyörük – Cihan Tibet	
“1998-1999 Yılı Antalya Doğu Nekropoli Kurtarma Kazıları”.....	115
D. French	
“Inscriptions of Southern Lycia”.....	173
Taner Korkut	
“Überlegungen zum Aufkommen der Halbfiguren auf kleinasiatischen Grabstelen vom Hellenismus bis zur römischen Kaiserzeit”.....	181
R.L. Vann – R.L. Hohlfelder – K. Shedrick	
“The East Baths at Aperlae”	195
R.L. Hohlfelder – R.L. Vann	
“A Church Beneath The Sea at Aperlae, Lycia”	207
S. Yıldız Ötüken – Sema Alpaslan – Meryem Acara	
“Demre-Myra Aziz Nikolaos Kilisesi Kuzey Ek Yapısının Yeni Bir Değerlendirmesi”	221
Ayşe Aydin	
“Kilikia'daki Ayaklı Kiliselere Bir Örnek: Hasanaliler Kilisesi”.....	243
Sema Bilici	
“Anadolu'dan Ege Tipinde Sualtı Buluntusu Bir Grup Bizans Seramığı”.....	259

T.M.P. Duggan	
“Naturalistic Painting and Drawing from Life in 13th Century Rum Seljuk Anatolia”	281
Kenan Bilici	
“Alanya’nın Fethi Meselesi: Bir Tesbit”	287
Tuncer Baykara	
“Osmanlı Devrinde Antalya Belgeleri I, XVIII. Yüzyıl”	293
Leyla Yılmaz	
“Antalya-Tekeli Mehmet Paşa Camii ve Tarihlendirilmesi”	301
Serap Ünal	
“Binlerce Yıllık Çömlekçilik Geleneğinde Sagalassos-Çanaklı Açılımı”	317

1998-1999 Yılı Antalya Doğu Nekropolü Kurtarma Kazıları

Ferhan BÜYÜKYÖRÜK-Cihan TİBET*

Likya, Kilikya ve Pisidia arasında kalan Pamfilya bölgesinin önemli kentlerinden biri olan Attaleia'da ilk yerleşmelerden pek fazla kalıntı günümüze ulaşamamıştır. Bu nedenle burada yaşamış değişik halkların kimliklerini, inançlarını, ölü gömme geleneklerini, kültürlerini ve mezar mimarilerini tesbit etmemize yardımcı olarak bölge tarihine ışık tutabilecek mezarlar daha fazla önem kazanmaktadır.

1980 yılına kadar gündeme gelmemiş, bugün ise Attaleia kentinin Doğu Nekropol alanı olduğu kesinlik kazanmış olan Ali Çetinkaya Caddesi'nin güneyinde, Atatürk ve Burhanettin Onat Caddeleri arasındaki bölgedeki çalışmalar, Antalya Müzesi'nin kazıları ile sınırlıdır (Res. 1).

Müze'nin, Doğu Nekropol alanındaki ilk çalışması 1980 yılında yapılan Halk Pazarı Kurtarma Kazısı'dır. Kent merkezinde Hadrianus Kapısı'na yakın olan bu alanda on adet basit mezarin yanı sıra bir adet tonozlu mezardır. Ayrıca mozaik tabanlı bir kilisenin apsisinin yanlarındaki mermer tabanın altında düzgün kesme taşlarından yapılmış bir sanduka mezarı vardır. Mezar, buluntular ışığında Geç Roma-Erken Bizans Dönemi'ne tarihlenmektedir.

İkinci kurtarma kazısı, bölgedeki yoğun kentleşme yüzünden ancak 1987 yılında yapılmıştır. Bulunan 2 adet tuğla mezardır, 11 adet basit çukur mezardır, 1 adet dromoslu oda mezarı, 4 adet iki seviyeli çukur mezardır, 1 adet ana kayaya oyulmuş lahit teknesi biçimli (sanduka) mezardır, buluntularına göre İ.O. 1. yüzyıl ile İ.S. 4. yüzyıl arasına tarihlenmiştir.

1991 yılında yapılan kurtarma kazısında kayaya oyulmuş bir oda mezarinin üzerinde, yine kayaya oyulmuş basit bir çukur mezardır. Ayrıca bu mezarin güneybatısında ikinci küçük bir mezardır. Bu alanda bol miktarda iskelet bulunmuştur. Mezarın sonradan foseptik çukuru olarak kullanılması nedeniyle yeterince araştırma yapılamamıştır.

Kızıltoprak Mahallesi'nde Halk Pazarı'nın doğusunda yer alan parcellerde 1992 ve 1993 yıllarında yapılan kurtarma kazalarında da toplam 31 adet kayaya oyulmuş dromosu basamaklı ve rampalı oda mezarinin yanısıra basit çukur mezardır. Mezarlar, buluntularına göre Erken Hellenistik-Erken Roma Dönemi'ne tarihlenmiştir.

* F. Büyükyörük-C. Tibet Antalya Arkeoloji Müzesi - Antalya

Kızıltoprak Mahallesi'nde 1998 yılında gerçekleştirilen kurtarma kazısı önceki kaziların devamıdır.

Attaleia kentinin Doğu Nekropol alanı, jeolojik anlamda Beydağları'ndan itibaren Lara, Aksu İlçesi ve kuzeye doğru olan bölge kapsamında olup yatay kalker tünfünden (traverten) meydana gelmiştir. Yağmur suları belirli bir yatağa girerek denize doğru akmaz, her tarafa serpilmiş olan irili ufaklı sayısız çöküntü yerlerine dolar. Bu oluşum, kalker arazinin taban seviyeleridir¹.

Mezarlar, Yediarıklar² denilen eski bir nehir yatağına yakın, Değirmenönü³ mevkiiinde yer alması nedeniyle 2-3 metrelük toprak dolgu altında ana kayaya oyulmuş olarak bulunmuşlardır. Mezarların içinin süzme kırmızı kil ve kalın bir por tabakası ile dolu olmasının sebebi ise arazinin senelerce sera olarak kullanılmasından kaynaklanan aşırı sulama ve arazinin genel jeolojik yapısıdır.

Doğu Garajı Nekropolu 1998-1999 Çalışmaları

1998-1999 yılında kazısı yapılan Kızıltoprak Mahallesi 1340 sokak, 12526 ada, 3 no'lu parselde yaklaşık 818 m.2 genişliğindeki alanda bölge topografyasıyla son derece uyumlu bir biçimde seçilmiş olan hepsi kalker zeminde ana kayaya oyulmuş toplam 18 adet mezardır, tipolojik açıdan 4 ana gruba ayrılarak incelenmiştir (Res. 2,3):

A-Dromoslu oda mezarlari⁴

B-Girişi üstten, doğal mağara şekillendirilerek yapılmış, sekili oda mezarı

C-İki seviyeli çukur mezarlар

D-Basit çukur mezarlар

Böylesine küçük bir alanda, mezarlарın tip olarak farklılıklar göstermesi, tarihsel farklılık ya da ölen kişilerin/ailelerin ekonomik durumlariyla bağlantılı olmalıdır. Mezarların yaklaşık 2-3 m. derinlikte aynı kodda bulunmaları ve konumları birbirlerine yakın dönemlerde yapıldıkları görüşünü desteklemektedir. Buluntuların dönem olarak farklılık göstermesi, mezarlарın farklı zamanlarda tekrar kullanıldıklarını düşündürür. Bunun yanısıra, özellikle kapı girişi ve kapakların kırılması, mezardırıcılarının karıştırılması sebebiyle antik dönemde soyulmuş olabilirler. Mezar mimarisinin basıltığı, buluntuların sıradanlığı bu mezarları kentin zengin olmayan sivil halkın kullandığını ispatlar. 1980 yılında kazısı yapılan Hadrianus Kapısı'nın yakınında bulunan mezarin tonozlu olması kentin ileri gelenlerine ait olmasını gerektirmektedir. Buna göre sahısların sosyo-ekonomik durumları ile orantılı olarak mezarları da kent merkezine (Kaleici) yaklaşmaktadır ya da uzaklaşmaktadır.

Kolay işlenebilen kalker tabakası, doğal yarıklar ve mağaralar mezardır olarak uyarlanmıştır. Ana kayaya oyulmuş mezarlарın taş işçiliği doğal yapıya uygun olarak kabadır. Ayrıca mezarlarda çokça civi ve kabara bulunması ahşap malzemenin varlığını düşündürürse de yeterli kanıt yoktur.

1 H. Saracoğlu, Akdeniz Bölgesi (1968) 472.

2 H. Çimrin, Antalya Tarihi ve Turistik Rehberi⁴ (1999) 22.

3 H. Moğol, Haritalarla Antalya (1997) 45.

4 Genellikle mezardır odasına geçiş sağlayıp dar, uzun geçitler için kullanılan dromos, bu tip mezarlар için uygun sözcük değilse de yaygın olarak kullanılması nedeniyle mezara girişi sağlayıp basamaklı bölüm biz de dromos olarak adlandırıyoruz.

Parsel kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda uzanan ana kayaya oyulmuş yaklaşık 4 m. genişliğinde, 70 cm. derinliğinde bir kanalla bölünmüştür, böylece mezarlarda iki grubaya ayrılmıştır (Res. 2). Parsel sınırları içinde, kanalın doğu ucunda bir kireç ocağı bulunmaktadır. Ocağın doğu (1.75 m.) ve güney (1.15 m.) duvarı ana kaya düzleştirilerek yapılmıştır ve 0.70 m. yüksekliğindedir. Bu duvarlarda kireç kalıntıları ve yanık izleri belirgindir. Batı duvarını oluşturan 3 büyük blok taş in-situ olarak bulunmuş olup ortadaki taş ocağının su sızdırma kanallarından birinin üzerindedir. Bunların arası ve kuzeyi taşlarla kuru duvar örülerek kapatılmış olmalıdır. Çünkü bu kısımda bol miktarda moloz ve kırma taş kazı sırasında ortaya çıkarılmıştır. Diğer su sızdırma kanalı ise ilk taşın kuzeyindedir. Ortadaki 35-40 cm. genişliğinde, 10 cm. derinliğinde yaklaşık 7 m. uzunluğundaki iki su tahliye kanalı sekilerle sınırlanmıştır. Kanallar batiya doğru eğimle büyük kanalın ortalarında kaybolurlar. Ocakta çevreden toplanan devşirme kireç taşı ve mermer malzemelerin yakılarak kirece dönüştürüldüğü anlaşılmaktadır. Yakılarak elde edilen kireç, söndürüldükten sonra mezarlarda kullanılmıştır. D2, D3, D4, D5, D6 no.'lu mezarlarda sadece tabanlarında kireç izlerine rastlanılmıştır. C1, C2, D6 no.'lu mezarlarda kemikler üst üste düzensiz olarak yiğilmiştir.

A- Dromoslu Oda Mezarları

Kazı alanında bu grubada giren 7 adet mezar tesbit edilmiştir. Hepsi kuzeybatı-güneydoğu doğrultusundadır. Genelde eğim kuzeye doğru olup girişten başlayarak mezar odasının içinde de devam etmektedir. Kapıya doğru hafifçe genişleyen merdivenli dromosun (A7 no.'lu mezar dışında) güneyde bulunması, kapı önü sahanlığı, dikdörtgen kapı giriş (stamion), yaklaşık kare planlı kapalı mezar odası (A6 no.'lu mezar dışında), merasim sırasında hareketi kolaylaştırmak amacıyla yapılmış daha sonra mezar olarak da kullanılan, derinlikleri 25-50 cm. arasında değişen ortadaki dikdörtgen çukur ve üçlü ölü yatağı (A6 no.'lu mezar dışında) bu grubun ortak özelliklerindendir.

Mezar odasında tavanın yaklaşık orta noktada kubbemsi olarak yükseltilmesi ve tabanındaki dikdörtgen çukur, mezar içindeki hareketi kolaylaştırmaktadır. Bu gruptaki mezarlarda giriş moloz taşlarla doldurulup üstü toprak ile düzeltilemiştir. Bunda amaç mezar girişinin gizlenmesidir. Mezar odaları, kırık kapı kapaklarından giren moloz taşlar ve geçirgen tavan dan süzülen kırmızı kil ile doludur. Mezarların değişik yerlerinde görülen porlaşma ve por tabakaları ise tavanların geçirgenliği, yoğun yağmur ve sulama suyunun bulduğu delikten geliş yönüne ve dibe akış biçimine göre değişmektedir. Fazla düzgün olmayan tabanlar genelde balıkıkla kaplıdır.

Pişmiş toprak kaplar genelde kapı önünde bulunmuştur; kemikler çok az ve çok küçük kırtınlıklar halinde dağıntıktır; kapı girişini örten taş kapaklar kırıktır. Kapağı bulunmayan A4 ve A7 no.'lu mezarlarda diğerlerinden farklı olarak buluntular kapı önünde değil, mezar odasındadır.

A4 ve A5 no.'lu mezarlarda bulunan ve Ankara Üniversitesi, DTCF paleoantropoloji uzmanlarının incelenen dişlerden bireylerin cinsiyetleri tesbit edilememiştir; fakat 25-35 yaşlarında oldukları saptanmıştır. Gerek soygunlar sırasında mezarlarda karıştırılması, gerekse marn kayanın zamanla erimesi sonucu oluşan kalsiyumlu toprak sebebi ile kemikler eriyip yok olmuşlardır.

MEZAR A1 (Res. 4)

A1 no.'lu mezar 2 no.'lu parselde yer almaktadır. 1992-1993 yıllarında yapılan inşaat hafriyatı sırasında yeri tesbit edilebilen bu mezarda çalışmalara 1998 yılında başlanmıştır. Dromosu beş basamaklıdır. 15 pişmiş toprak ve 1 cam unguentarium, 1 amphora boyun parçası, 1 ağırlık, 2 bronz sikke (A1/S.1-A1/S.2) kapı önünde ele geçen buluntular arasındadır.

A1/2,11,12 Env. No.'lu unguentariumlar amaç ve zaman olarak Klasik Dönem lekythoslarının takipçisi olmalıdır⁵.

A1/6,8,10 Env. No.'lu unguentariumlar ise erken dönem amphoriskoslarının devamı olabilirler. Stobi örneklerine göre İ.O. 4. yüzyıl sonu, İ.O. 3. yüzyıl başlarına tarihleyebiliriz⁶.

A1/9 Env. No. ile kayıtlı kubbe biçimli ağız kenarına sahip unguentarium tipine Doğu Garajı Nekropol'ünde önceki yıllarda yapılan kazılarda bolca rastlanmıştır⁷. J. Hayes, Paphos örneklerini İ.O. 2. yüzyıla tarihlemekte ise de⁸ Athena Agorası⁹, Aegina¹⁰ ve Kyaneai'daki¹¹ benzerleri İ.O. 4. yüzyıl sonlarına tarihlenmiştir.

A1/3,4 Env. No.'lu unguentariumlar ise gövdedeki incelme ile daha geçtir. A1/1-7 Env. No.'lu unguentariumlarda ayak uzamakta; fakat A1/7 Env. No.'lu ayağın içinin boş oluşu ile daha erken olmalıdır. A1/17 Env. No.'lu armudi formlu cam unguentariumu ise İ.O. 1. yüzyıl-İ.S. 1. yüzyıl'a tarihlemekteyiz. Sonuç olarak A1 no.'lu mezarin İ.O. 4. yüzyıl sonlarında yapıldığı, İ.S. 1. yüzyıl Erken Roma Dönemi'ne kadar kullanıldığı söylenebilir.

MEZAR A2 (Res. 6, 7)

A2 no.'lu mezarin batı duvarı 2. parsele taşmaktadır. Düzgün olmayan 4 basamaklı dromosun 4. basamağı geniş ve kırık olup ikinci kullanımda tamamlanmıştır. Ortadaki dikdörtgen çukura kapı yönünden tek sıra basamakla ulaşılır. Kapı alnı dardır.

Hiç kemik ele geçmemiştir. Mezar odasında ayna, strigilis ve civiler bulunmuştur. Pişmiş toprak kapların hepsi kapı önünde ortaya çıkarılmıştır. A2/6 ve A2/5 Env. No.'lu unguentarium parçaları erken dönem örnekleri arasında incelenebilir ve İ.O. 4. yüzyıl sonu-3. yüzyıl başına tarihlenir¹².

Mezarın kullanım sürecinde formdaki gelişim A2/1-2-3-4 Env. No.'lu unguentariumlarla izlenebilir. Boyun ve ayakların uzaması, gövdenin incelip kısalması ve uzun ayağın içini dolu yaparak iç hacm.in küçültülmesi ile bilinen Hellenistik Dönem unguentariumları başlar¹³. Bu 4 unguentarium İ.O. 2.-1. yüzyıla tarihlenebilir. İç hacim genişliğiyle A2/3 en

5 J.W. Hayes, Paphos III The Hellenistic and Roman Pottery I (1991) 3.

6 V.R. Anderson-Stojanovic, "The Chronology and Function of Ceramik Unguentaria" AJA 91, 1987, 107, Res. 1a.

7 Doğu Garajı 1992 Kazısı Raporu Müze Env. no: 24, 25, 26/39.92.

8 Hayes, age. 68-69, Res. I.16, Lev. XIV.9-17.

9 Anderson-Stojanovic, age. 108, Res. 2.

10 H. Walter, Alt Aegina II.1, spätklassische und hellenistische Keramik (1982) 88 Res. 701-704.

11 İ. Mader "Keramik der Feldforschungen 1993-1994" AsiaMS 29, 1998, 113, Res. 20

12 Hayes, age. 3.

13 Anderson-Stojanović, age. 108.

erken olanıdır. Gövdenin yuvarlaklııyla daha sonra A2/2 gelir. A2/1 de omuzun belirginleşmesi ile formun gövdesi toparlanma başlar. A2/4'te ayaktaki incelip uzama daha fazladır.

A2/7 Env. No.'lu amphora boynu İ.O. 2. yüzyıl ortalarına tarihlenmektedir. A2/8 Env. No.'lu ağız kenarında graffito bir monogram yer alan tabak parçası Roma Dönemi özellikleri göstermektedir. Ayrıca 1 adet bronz sikke de (A2/S.3 Roma Dönemi çok yıpranmış) kapı önü sahanlığında bulunmuştur. Sonuç olarak A2 no.lu mezarin Erken Hellenistik ve Roma döneminde birkaç kez kullanıldığı söylenebilir.

MEZAR A3 (Res. 9, 10)

Mezar odası, doğu duvarına açılan pencere dışında (tabandan 65 cm. yukarıda, tavana bitişik) grubun ortak özelliklerini yansıtmasına karşın, dromosu farklılıklar göstermektedir. Dromosu 5 basamaklıdır, 3. ve 4. basamaklar yanlardan daraltılmıştır. 5. basamak ise yanlardaki sekilerin seviyesindedir. Batıdaki seki doğudakinden daha kısa tutulmuştur¹⁴. İlk basamağın doğusunda 38 cm. uzunluğunda, 9 cm. genişliğinde uç kısma doğru yükselen (yükseklik içte 20 cm., dışta 10 cm.) oluğun ne amaçla yapıldığını tahmin etmek güçtür. Kapı önü sahanlığı kuzeye meyilli derin (0.68 m.) ve genişir (1.46x1.48 m.). Doğu sekinin önünde kapıya dik uzanan büyük taş bloğun ne amaçla kullanıldığı anlaşılamamıştır. Kapı girişi mezar odası yönünde tek sıra basamaklıdır. Kapı alnı diğerlerinden genişir (1.40 cm.). Kapıyı örten blok taş kırık ve yarımdır.

Buluntular diğer mezarlarda olduğu gibi dromosda kapı kenarında yoğunlaşmıştır. Bunların arasında çok sayıda İ.S. 1. ve 2. yüzyıl Roma Dönemi özelliklerini gösteren pişmiş toprak kap parçaları vardır. Sadece, Roma Dönemi'ne tarihlenen kandil (A3/24 Env. No.) ve 1 adet bronz sikke (A3/S.4 çok yıpranmış) mezar odasında bulunmuştur.

Batıdaki sekinin kuzeyinde bulunan amphora parçaları (A3/1,2,3 Env. No.) İ.S. 2.-3. yüzyıl Roma Dönemi'ne aittir. Pişmiş toprak mezar plaka parçaları, laginos parçası (A3/22 Env. No.) ve geniş bir kaba ait dip parçası (A3/23 Env. No.) doğudaki sekinin üzerindedir. İskeletin pişmiş toprak levhalar üzerine yatırıldığını kanıtlayan örnekler¹⁵ mevcut ise de, burada iskeleyle birlikte bulunmadığından kesin bir şey söylenemez.

2 adet kireç taşı yarım sütun kaidesi ve mermer sütuncuk parçası kapı önü sahanlığında moloz taşlarla karışık durumda bulunmuştur. Bunlar dromosta dolgu malzemesi olarak kullanılmış olmalıdır. Sonuç olarak buluntular ışığında mezarin Roma Dönemi'nde kullanıldığı söylenebilir.

MEZAR A4 (Res. 9, 11)

Mezar, grubun ortak özelliklerini yansıtmakta ise de iç mekanda, batı duvarında zemin seviyesinde bulunan ve A3 no.'lu mezar ile bağlantılı pencere (Gen. 70 cm. Yük. 48 cm.) ile diğerlerinden ayrıılır. Aynı pencere A3 no.'lu mezarda taban seviyesi düşük olduğundan doğu duvarının tavanına bitişiktir. Dromosu 5 basamaklıdır. Kapıyı örten blok taş bulunamamıştır. Diğerlerine göre mezar odası kapı önü sahanlığından daha derindir (45 cm.). Ortadaki dikdörtgen çukura bir basamakla ulaşmaktadır.

¹⁴ D. Kurtz-J. Boardman, Greek Burial Customs (1971) 172 (Girit'te bazen dromos ölü gömme için kullanılıyordu ya da dromosun duvarına bir niş oyuluyordu.).

¹⁵ H. İşkan-N. Çevik, "Patara 95", KST XVIII.2 ,1996, 192.

Buluntular mezar odasında pencere kenarındadır. 1 kandil (A4/1 Env. No. Roma Dönemi), 1 armudi gövdeli unguentarium (A4/2 Env. No. İ.O. 1.-İ.S. 1. yüzyıl), 1 amphora dip parçası (A4/3 Env. No. İ.S. 2. yüzyıl sonları-3. yüzyıl) ve 2 unguentarium parçası (A4/4,5 Env. No.) pişmiş toprak buluntulardır.

Fildisi saç iğnesi (A4/6 Env. No.) ve fildisi kutu (A4/7 Env. No.) mezarın özgün buluntularıdır. Bronz buluntular arasında 1 kulp (A4/8 Env. No.), 3 kabara (A4/9-11 Env. No.), 1 çengel parçası (A4/12 Env. No.) ve 1 sikke (A4/S.5 Env. No. tanımlanamaz durumda) sayılabilir. Kabalar ahşap sandukanın varlığını akla getirse de kesin bir şey söyleyebilmek güçtür.

A3 no.'lu mezarın düşük taban seviyesine karşı; A4 no'lu mezarın kapı girişini örten blok taşın olmaması, buluntularının azlığı, bunların pencere kenarında yoğunlaşması ve A3 no.'lu mezar buluntularıyla kronolojik paralellik göstermesi mezarların aynı dönemde aile mezarı olarak birlikte kullanıldığını düşündürür.

MEZAR A5 (Res. 18, 19)

Dromosu 3 basamaklıdır. Mezar odasında bulunan buluntular arasında 2 fildisi yüzük taşı (A5/57,58 Env. No.), 1 strigilis (A5/46 Env. No.), 1 civi (A5/47 Env. No.) parçası ile 1 bronz sikke (A5/S.6 Env. No.) sayılabilir.

Pişmiş toprak kaplar kapı önünde yoğunlaşmıştır. Burada çok sayıda, Klasik Dönem lekythoslarının (A5/2-11,13,14,16-18,20-22,24,44,45,50 Env. No.) ve amforiskoslarının (A5/12,15 Env. No.) takipçisi olarak Erken Hellenistik Dönem'e tarihlenen unguentarium parçası ele geçmiştir. Kırılıp atılmış durumda pek çok unguentarium arasında İ.O. 2.-1. yüzyıla ait, ince uzun Hellenistik Dönem unguentariumları da mevcuttur (A5/23,42,43 Env. No.). Unguentariumların içinde en geç olanı İ.O. 1. yüzyıl-İ.S. 1. yüzyıldan (A5/52 Env. No.) olandır. Mezarda ele geçen çömlek parçası (A5/53 Env. No.) İ.S. 1. yüzyıla tarihlenmektedir. Ayrıca bir terrakotta parçası (A5/56 Env. No.) da buluntular arasındadır. Sonuç olarak buluntuların ve kemiklerin kırık dökük, dağınık bir halde oluşu, A 5 no.'lu mezarın da diğerleri gibi Erken Hellenistik ve Roma Dönemleri'nde birçok kez kullanıldığını ve soyulduğunu göstermektedir.

MEZAR A6 (Res. 21, 22)

Kenarları içbükey 5 basamaklı dromosu; D2, D3, D4 ve D5 no'lu mezarlar arasında kaldığından küçüktür. Yuvarlatılarak araya uydurulmuş alçak tavanlı oval mezar odası ve ortadaki dikdörtgen çukurun olmayı ile diğer mezarlardan ayrılır. Boyutları nedeniyle çocuk mezarı olabileceği düşünülebilir.

Buluntular diğer mezarlarda olduğu gibi yine kapı önünde yoğunlaşmıştır. Klasik Dönem lekythoslarının benzeri A6/1-4 Env. No.'lu unguentariumları (Erken Hellenistik), A6/5-10 Env. no'lu unguentariumlar izler (İ.O. 2. yüzyıl). Daha sonra A6/23-24 Env. No.'lu unguentariumlar gelir (İ.O. 1. yüzyıl-İ.S. 1. yüzyıl). A6/28 Env. No.'lu tabak kenarı parçası ise Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Ayrıca A6/29 Env. No.'lu küçük bir bronz yüzük parçası da bu mezarın buluntuları arasındadır. Sonuç olarak diğerleri gibi A6 no.'lu mezarın da Erken Hellenistik Dönem'de yapılip Roma Dönemi'ne dek kullanıldığı söylenebilir.

MEZAR A7 (Res. 24)

A 7 no.'lu mezar 2-3 no.'lu parseller sınırasında yer almaktadır. Diğer mezarlardan farklı olarak 4 basamaklı dromosu kuzeyde olup ilk iki basamağı parsel dışına yola doğru

taşmaktadır. Dromosun doğusunda kapı önü sahanlığına kadar dikine bir girinti vardır ve basamakların sonunda yine doğu duvarına bitişik yarımbir basamak daha görülmektedir. Geniş kapı önü sahanlığı, kareye yakın mezar odası ve ortadaki hareket alanı diğer mezarlara ortak olan özellikleridir. Kapıyı örten blok taşın olmaması antik dönemde mezarın soyulduğunu gösterir. Buluntular mezar odasında dağınık durumdadır. Kapı önünde hiç bir buluntuya rastlanmamıştır.

A7 no.'lu mezarın cam buluntuları: 15 oyun taşı (A7/1-15 Env. No.), çeşitli renkte ve şekilde boncuklar (A7/16 Env. No.) ve küçük bir parça erken dönemde (İ.O. 1. yüzyıl) iç kalıp teknigi ile yapılmış cam parçası (A7/17 Env. No.). Metal buluntular: bronzdan birer adet klips parçası (A7/18 Env. No.), yüzük (A7/19 Env. No.), 4 sikke (A7/S.7-10 Env. No) ve bir demir striglis parçası (A7/63 Env. No.). Sikkelerden yalnızca bir tanesi (A7/S.7 Env. No.) tarihlenebilmektedir; İ.O. 2-1. yüzyıla ait Hellenistik Dönem Selge şehir sikkesidir.

Pişmiş toprak buluntuların içinde en önemli parça İ.O. 110-100 tarihli, çok ince cidarlı bardaktır (A7/23 Env. No.). Bunun dışında Hellenistik Dönem'e ait çok sayıda unguentarium parçası bulunmuştur (A7/41-51 Env. No.). Bir kap (maşrapa?) parçası (A7/21 Env. No.) Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir.

Bunun yanısıra mezarda; çömlek (A7/25-26 A7/21 Env. No.), kulp (A7/28,52-62 A7/21 Env. No.), ağız kenarı yivli (A7/33,34 A7/21 Env. No.), çentik bezemeli (A7/24,30,31,35 A7/21 Env. No.) ve kabartma yaprak motifli (A7/32 A7/21 Env. No.) tabak parçaları ile tabak dip parçaları (A7/20,29,37 Env. No.) ve bir adet mezar plaka parçası (A7/40 Env. No.) ortaya çıkarılmıştır.

Selge şehir sikkesine dayanarak, mezarın Hellenistik Dönemde var olduğunu kesin bir şekilde söyleyebilir. Roma Dönemi'nde de kullanıldığını, bazı pişmiş toprak kap parçaları kanıtlamaktadır.

B- Girişi Üstten Sekili Oda Mezarı

B grubu mezar bu alanda tek mezarla temsil edilmektedir (Res. 27, 28). Mezarın girişi düzgün dikdörtgen şeklindedir. Kazı sırasında iç kısmın üst seviyesinde bölgenin jeolojik yapısına ve aşırı sulamaya bağlı olarak kalınca porlaşmış micir tabakası ile bunun altındaki daha yumuşak, toprak ve moloz taş dolguya rastlanılmıştır.

Parselin güney sınırında yer alan B1 no.'lu mezar diğerlerinden farklı bir mimari yapıya sahiptir. Girişi üstten olup kuzey-güney doğrultusundadır. Ana kayanın 1.00x2.35 m. boyutlarında dikdörtgen şeklinde 0.65 m. derinliğinde oyulmasıyla oluşturulmuştur. Uzun kenarlarının kuzeye yakın kısmında mezara inmeyi kolaylaştıracak, ayak girebilecek boyutlarda küçük oyuntular vardır. Mezar odası, doğal bir mağaranın şekillendirilmesiyle oluşturulmuştur. Büyük olasılıkla D tipi basit bir mezar yapmak için açılan dörtgen çukur, mağara ile karşılaşınca girişe dönüştürülmüştür. Böylece doğal yapı değerlendirilerek özel bir mezar mimarisi yaratılmıştır. Doğu-batı doğrultusunda uzanan mezar odası iki basamak merdivenle birbirinden ayrılan iki mekandan oluşmaktadır. Taban seviyesi batıda daha düşüktür. Odanın üç kenarı sekilidir. Giriş sonradan, Roma Dönemi'ne ait devşirme bir lahit kapağı ile kapatılmıştır. Kapağın üçgen alınlıklarından birinde tabula ansata vardır. Köşeler iç içe yuvarlak kalkan bezemelidir. İç kısmı üçgen prizma şeklinde oyuktur. Mezarın orijinal kapısı hakkında hiçbir kalıntı bulunmamıştır. Büyük bir olasılıkla ilk gömünde farklı bir kapı kullanılmıştır.

Özenle yapılmış bir mezar olmasına karşın, yoğun kalkerleşme nedeniyle ve sonradan tekrar kullanıldığı için çok az buluntu ele geçmiştir. Kemikler de por tabakasıda erimiş bir halde bulundumuştur.

Buluntular genelde iki mekan arasındaki ikinci basamak ile iç mekana girişte yer almaktadır. Buradakilerden en erken olanı Hellenistik Dönem'in tipik unguentarium örneklerinden B1/5 Env. No.'lu ve B1/9 Env. No.'lu olanlar İ.O.2.-1. yüzyıla tarihlenirken, B1/13 Env. No.'lu İ.O. 3.-1. yüzyıla; B1/4 Env. No.'lu ve B1/7 Env. No.'lu, B1/3 Env. No.'lu ve B1/8 Env. No.'lu, B1/10 Env. no'lu ve B1/12 Env. No.'lu olanlar İ.O. 1. yüzyıl-İ.S. 1. yüzyıl tarihlenir. B1/1,2 Env. No.'lu unguentariumlar formlarıyla farklılık gösterir. Örneklerine önceki yıllarda yapılan Doğu Garajı kurtarma kazalarında da rastlanmıştır.

Yonca ağızlı oinochoe (B1/6 Env. No.) İ.S. 3. yüzyıl Roma Dönemi'ndendir. Ayrıca bir bronz sikke (B1/S.11 Env. No.) iç mekana girişte bulunmuştur. Girişteki mekanın doğusundaki seki üzerinde oluk şeklinde mezardan plaka parçasına rastlanmıştır. Strigilisler iç mekanda kuzey seki üzerinde, civiler ve bronz iğne (B1/14) ise ortadaki alanda taban üzerinde dağınık halde ortaya çıkarılmıştır. Civilerin fazlaca oluşu ahşap dösemeyi akla getiriyorsa da yeterli kanıt yoktur¹⁶. Sonuç olarak buluntular ışığında B1 no.'lu mezarın İ.O. 2. yüzyıl ile İ.S. 3. yüzyıl arasındaki süreçte kullanıldığı söylenebilir.

C- İki Seviyeli Çukur Mezarlar

Girişin dikdörtgen şeklinde ve üstten oluşu, sekili mezar odasının bir girinti ile genişletilmiş olması grubun ortak özelliklerindendir. Kazı alanında bu grubu giren iki mezar tesbit edilmiştir. Her ikisinde de iskeletler yiğin halindedir. Sonraki dönemlerdeki düzenlemeler sırasında diğer mezarlardaki iskeletler üç mezarda (C1, C2, D6 no.lu mezarlar) toplanmış olmalıdır. Amaç yeni ölülere yer açmak olabilir.

C1 no.lu mezarın üzerindeki düzgün kenarlı kırık blok taşlarla karışık moloz taşılığını altında düzgün dikdörtgen şeklindeki giriş bulunmaktadır (Res. 31). Mezarın içinde; kırık, bir köşesinde çok silik bir kalkan motifi olması nedeniyle lahit kapağı parçası olduğu anlaşılan iki parça büyük taş vardır. Bunlar, girişi örtmek amacıyla kullanılan fakat antik dönemde mezarı tahrif eden kişilerce mezar içine düşürülmüş taşlar olabilir¹⁷. Bunun dışında mezar dağınık halde kemik, moloz taş ve toprakla doludur. C1 no.lu mezar doğubatı doğrultusunda uzanır. 2.35x1.10 m. boyutlarındaki dikdörtgen giriş 0.65 m. derinliğindedir. Doğu duvarının ortasında güneye meyilli iki sıra basamak, batisında 47x27 cm. boyutlarında 29 cm. yüksekliğinde bir niş vardır¹⁸. Dört kenarı sekili (50-60 cm. genişliğinde) mezar odasının ortasındaki hareket alanı (U:1.90 m. G:0.92-1.08 m. Y:0.48-0.35 m.) 10 cm.lik bir silme ile çevrilidir. Sonradan mezar olarak kullanılan bu alanın üzerindeki kapatıldığını bu silmeler kanıtlamaktadır¹⁹.

16 C. Ayabakan-M. Atıcı-Y. Akkan-A. Akkan, "Aphrodisias Müzesi 1995 Derincedere Kurtarma Kazısı" MüzeKK 7, 1997, 299 vd.

17 Antalya Müzesi 1987 Doğu Garajı Kurtarma Kazısında 3 ve 6 no'lu mezarlarda da kapak tesbit edilmiştir. 6 no'lu mezarda ortadaki çukurun üzeri de kapaklı idi ve 2'şer adet uzun kenarlarda, 1 adet doğu kenarında olmak üzere 5 adet niş vardı.

18 Bu nişin ölü hediyelerini koymak için kullanıldığı düşünülebilir. Yine 1987 yılı Doğu Garajı Kurtarma kazısında örneğine rastlanmıştır. Buradaki nişlerden birinde kremasyon kabı sert bir sıva ile gizlenmişti (6 no'lu mezar).

19 1987 yılında müzemizce gerçekleştirilen Doğu Garajı Kurtarma Kazısında ortaya çıkan 6 no'lu Mezar C1 no'lu mezarla benzemekte olup, ortadaki mekanın üzerini örten blok taş insitu olarak yerinde bulunmuştur.

Doğu-batı doğrultusunda uzanan C2 no.lu mezarin 2.54x1.40 m. boyutlarındaki dikdörtgen girişi 70-80 cm. derinliğindedir (Res. 33). Doğu duvarında 37x23 cm. boyutlarında, 23 cm. yüksekliğinde bir çıkıştı vardır²⁰. Dört kenarını çevreleyen 60-75 cm. genişliğindeki seki yaklaşık 50 cm. yüksekliğindedir. Ortadaki hareket alanı 1.84x0.50 m. boyutlarında olup 25 cm. yüksekliğindedir. Bu mezarda kapak izine rastlanılmamıştır.

Her iki mezardan kemik doludur. Yalnızca C1 no.lu mezarda Roma Dönemi'ne tarihlenen çok az seramik parçası ile karşılaşılmıştır. Sonuç olarak bu gruptaki mezarlardan eldeki çok az buluntuya dayanarak Roma Dönemi'ne tarihlenebilir. Fakat tahribat çok fazla olduğundan ilk kullanım hakkında kesin bir şey söyleyemez.

D- Basit Çukur Mezarlar

Basit çukur mezarlar olarak adlandırılan ve antik dönemde örneklerine bolca rastladığımız D grubu mezarlardır, mimari açıdan ortak bir karakteristik özelliğe sahip değildir. Anakayanın dikdörtgen şeklinde oyulmasıyla oluşturulmuş çukurlardır. Buluntuları yardımıyla Geç Hellenistik ve Roma Dönemi'ne tarihlenebilirler. Bu grup dört bölümde incelenebilir:

1- Sadece dikdörtgen şeklinde bir çukurdan ibaret olanlar: D3-5,7 no.lu mezarlardır (Res. 40). D4 no.lu mezardan duvarındaki girinti ile diğerlerinden ayrılır (55 cm. yüksekliğinde, 24 cm. içerisinde Res. 39). İlk açılan çukurun güneyinde büyük ve kırık blok bir taş bulunmuştur. Örneklerine Kelenderis'te rastladığımız bu mezarda, uzun kenardaki girintinin ölü gömme amacıyla kullanılmış bir kapakla kapatıldığı, ilk açılan çukurun da moloz taş ve toprakla örtülü olduğu anlaşılmaktadır²¹. D3-5 no.lu mezarlarda taban kireç ile sıvanmıştır. Bu gruptaki mezarlarda hiç bir buluntuya rastlanmamıştır.

2- Dört kenarı seki ile çevrelenmiş basit çukur mezarlara örnek olarak D2 no.lu mezardır (Res. 36). Kuzey-güney doğrultusundadır. Sekiller 0.40-1.04 m. arasında değişen genişliklerdedir. Üstten kuzeyde 2.17m., güneyde 2.32 m., doğuda 2.90 m. ve batıda 2.75 m. boyutlarında olup 40-90 cm. arasında değişen yüksekliğiyle araziye uygunmuştur. Ortada, güneye kaydırılmış hareket alanı 1,60x0,40-0,42 m. boyutlarında ve 0,25 m. derinliğindedir. Ortadaki dışında 3 ayrı köşede kırık kafatası parçalarına rastlanmıştır. Buluntular açısından da grubun en zengin mezarı D2 no.lu mezardır. Bu mezarin Hellenistik Dönem'e tarihlenebilecek tek buluntusu 1 adet bronz Ariassos şehir sikkesidir (D2/S.12 Env. No.). Bunun dışında cam buluntulardan tüp biçimli unguentariumlar (D2/1 ve D2/2 Env. No.) ve aryballos parçası (D2/3 Env. No.) İ.S. 1-2. yüzyıl'a, cam kadeh parçası (D2/4 Env. No.) ise İ.S. 4-5. yüzyıl'a tarihlenmektedir. Ayrıca pencere camı parçalarına da rastlanmıştır (Env. no. D2/8,9).

D2/14,15,18 Env. No.lu unguentariumlar Erken Roma Dönemi'ne ait olmalıdır. D2/14,15,18 Env. No.lu unguentariumların benzerlerine daha önceki Doğu Garajı kurtarma kazılarında da rastlanmıştır. Pişmiş toprak tabak parçaları (D2/ 12,16,17,20 Env. No.) Roma Dönemi'ndendir. Düğme dipli amphora dip parçası (D2/33 Env. No.) İ.S. 2. yüzyıl ilk yarısına; amphora kulp parçası (D2/35 Env. No.) İ.S. geç 2.-erken 3. yüzyıla tarihlenir.

²⁰ Antalya Müzesi Doğu Garajı Kurtarma Kazısında (1987) 10 no'lugu mezarda da benzer bir çıkıştı ile karşılaşılmıştır.

²¹ L. Zoroğlu, "Kelenderis 1989" KST XII.2, 1990, 302 vd.

Mezarın diğer buluntuları: Kandil (D2/21 Env. No.) ve kandil parçası(D2/19 Env. No.) ile mezar plaka parçası (D2/34 Env. No.), 1 bronz iğne (D2/10 Env. No.) ve 6 çivi parçası²². Sonuçta, D2 no.lu mezarın Hellenistik Dönem'de var olduğu Ariassos şehir sikkesiyle kantlanmaktadır. Roma Dönemi'nin sonlarına dek kullanıldığı da, diğer buluntularla söylenebilir.

3- Kuzey, güney ve batısı olmak üzere üç kenarı sekili olan basit çukur mezarlara örnek olarak D1 (Res. 34) ve D6 no.lu (Res. 38) mezarlar gösterilebilir. Her ikisi de doğu-batı doğrultusundadır. Doğu duvarlar düz olarak tabana kadar inmektedir. Ortadaki hareket alanı D1'de 11 cm.lik, D6'da 8 cm.lik ince silme ile sınırlanmıştır. Bu da kapaklı olduğunun kanıtı söylebilir. D1'de hareket alanının güneybatı köşesinde 28x18 cm. boyutlarında, 17 cm. derinliğinde dikdörtgen şeklinde küçük bir oyuk vardır. Kanıt bulunamamışsa da bu uygun, ölünen başucuna konabilecek bir hediye için kullanıldığı düşünülebilir. D6'nın doğu duvarında ise üst seviyede 57 ve 62 cm. genişliğinde, 13 cm. derinliğinde ve 25 cm. yüksekliğinde yan yana iki adet niş bulunmaktadır.

2.32x1.46 m. boyutlarında ana kayaya açılmış D1 no.lu mezar yaklaşık 1 m. derinlikte; kuzey ve güneyde 35 cm. batıda 54 cm. genişliğindeki seki ile çevrilidir. Ortadaki 1.76x0.48 m. boyutlarındaki ikinci mezar çukuru 62-75 cm. yüksekliğindedir. Mezarın içine atılmış durumda bulunan ve Roma Dönemi özellikleri gösteren çok tahrif olmuş, devşirme bir lahit kapağının mezarın üst örtüsü olarak kullanıldığını söylenebilir. Buluntular arasında: tabak parçaları (D1/1,2,8-10 Env. No.), kulp parçaları (D1/3-7,11,13,18 Env. No.), amphora dip parçası (D2/16 Env. No.), mezar plaka parçası (D1/15 Env. No.) ve çeşitli kaplara ait dip parçaları (D1/12,14,17 Env. No.) söylebilir. Tarihlenebilen parçalar Roma Dönemi'ne işaret etmektedir.

2.44x1.65 m. boyutlarındaki D6 no.lu mezar yaklaşık 1.15 m. derinlikte, kuzey ve güneyde 48 cm. batıda 65 cm. genişliğinde seki ile çevrilidir. Ortadaki çukur ise 1.88x0.58 m. boyutlarında yaklaşık 0.47 m. yüksekliğindedir. Bu mezarda iskeletler yoğun halindedir; hiçbir buluntu rastlanmamıştır.

4- Basit çukur mezarların son grubunu D8 no.lu ana kayaya oyulmuş, pişmiş toprak mezar plakaları ile kaplı mezar oluşturmaktadır (Res. 40). Doğu-batı doğrultusundadır. Buluntu rastlanmamıştır. Bu mezar yandaki modern yapının atık sularıyla dolduğundan ve plakalar parçalar halinde kırık olduğundan yeterince belgelenmemiştir.

Antik Dönem Mezar Geleneği Işığında Doğu Garajı Nekropolü

Antik dönemde mezar mimarisi topografik yapıyla ilintili olarak oluşmuştur. Varolani değerlendirme düşüncesinden doğan kaya mezarları, geniş bir kullanım alanına yayılmıştır. Sonuçta bu tipteki mezar yapısı için bir öncül aramak gereklidir.

Doğu Garajı'ndaki kayaya oyulmuş, yeraltı dromoslu oda mezarlarına dair vurgulanması gereken konu halk mezarları oluşturlardır. Basit bir mimariye sahiptirler, süslemeleri yoktur ve girişleri gizlenmiştir. Kullanıldığı dönemde ölü kültü kapsamında basit bir sunak ya da stelle yerlerinin belirlenmiş olup olmadığı bilinmemiyor²³. Ayrıca yoğun sulama ve arazinin jeolojik yapısı nedeniyle iskeletler eriyip yok olduklarından ölü gömme yöntemleri konusunda da kesin bir sonuca varılamaz.

²² Çiviler ahşap sedye ya da sandukaya konulduğunu gösteriyor bk. A. Pasinli "Maltepe Nekropolü 1994 Kurtarma Kazısı" MüzeKK 6, 1996, 205.

²³ H. İşkan-N. Çevik, "Die Gräfte von Patara" Lykia II, 1995, 200.

Anadolu'da yaklaşık 1000 yıllık bir gelenek olduğu bilinen kayaya oyulmuş oda mezarlарının, Roma Dönemi'ne dek kullanıldığı bir kanıtı sayılabilcek Doğu Garajı mezarlарının değerlendirmesini yapabilmek için benzer örnekleri ile karşılaştırabiliriz. Yeraltı oda mezarlari Doğu Akdeniz'de özellikle Suriye ve Filistin'de çok yaygındır²⁴. Coğrafi konumu nedeniyle Yakın Doğu ve Ege uygarlıklar arasında bir köprü oluşturan Kıbrıs'ta bu mezarlарın en eski örneklerinin Geometrik Dönem'e kadar indiği ve Roma Dönemi içlerine kadar kullanıldığı saptanmıştır²⁵. Kameirios'ta (Rhodos) bulunan İ.O. 6. yüzyıla tarihlenen dromoslu kaya mezarı da Kıbrıs etkilidir²⁶.

Batı Anadolu'da İ.O. 2. binin 2. yarısına tarihlenen kayaya oyulmuş dromoslu Müsgebi Miken oda mezarlari kubbemsi çatı örtüsü ve kareye yakın tabanı ile Doğu Garajı'ndakilerle benzerlikler göstermektedir. Burada kapı blok bir taşla değil, çevreden toplanan taşlarla örülerek kapatılmıştır. Kubbemsi çatı, oda tabanı ve dromos yöreye özgü beyaz toprakla sıvanmıştır²⁷. Doğu Garajı'nda mezarlарın ortasında bir kireç çukuru ile karşılaşılmış ise de mezar odalarında siva izine rastlanılmamıştır. Yalnızca basit çukur mezarlарın tabanında siva izi görülmektedir. Halikarnassos'ta da benzer bir örnekle karşılaşılmıştır. Basamaklı olmayan dromosu dışında yaklaşık kareye yakın kubbemsi bir tavan ile örtülü mezar odası, üç ölü yatağı ve ortadaki çok işlevli çukur ile çok benzerdir²⁸. Stratonikeia'daki²⁹ dromoslu oda mezarlарında ise mezar odasının duvarlarının kireç ile sıvanması ve siyah, pembe-beyaz renkli bir şeritle çevrelenmesi, kapak taşı, lento ve sövelerin mermerden yapılması ilginçtir. Bunun dışında mezarlарın güney-kuzey doğrultusunda oluşu, dromosların güneyde ve basamaklı oluşu ve mezar odasının genel planı Doğu Garajı'ndakilerle ortak olan özelliklerindendir. Stratonikeia'daki mezarlar buluntularına dayanarak İ.O. 2. yüzyıl sonu ile İ.S. 3. yüzyıla tarihlenmektedir. Milet'teki dromoslu oda mezarlari grubuna dahil edebilebilecek Hellenistik Dönem iki mezar yapısı basamaklı olmayan dromosu, art arda girilebilen iki mezar odası, duvarlarındaki loculuslar ve kubbe-li üst örtüsüyle kaya mezarlарının evrimleşen örneklerindendir³⁰. Her ne kadar en yakın örnek olarak Patara'nın³¹ oygu mezarlарını olsa da Doğu Garajı'ndaki dromoslu oda mezarlарı daha düzgün bir plan göstermesi ile ayrılır. Mezar odalarının duvarları birbirini keskin sırtla keser. Loculus benzeri bir oyukluğa bu mezarlarda rastlanmamıştır. Ayrıca ölülerin başlarının altına sıkıştırılmış toprakla ya da küçük bir taşla yastık yapılması, mezar odasının duvarlarında siva izine rastlanması, dromosun genelde rampa şeklinde olması da Patara'dakilerin farklı olan özelliklerindendir. Bölgemizde dromoslu oda mezarlara bir örnek de Varsak'ta³² bulunmuştur. Bu da iki yan duvari boyunca ana kayaya oyulmuş teknesiyle farklıdır. Antalya'ya bağlı Çalkaya Belediyesi sınırları içinde yer alan Karaçallı

²⁴ L. Zoroğlu, Kelenderis I, Kaynaklar, Kalıntılar, Buluntular (1994) 37 dn. 130.

²⁵ Zoroğlu, age. 37 dn. 131.

²⁶ Kurtz-Boardman, age. 175.

²⁷ C. Özgünel, "Selçuk Arkeoloji Müzesinde saklanan Myken Pyxisi ve düşündürdükleri" Belleten CXIX/51, 1987, 535 vd.; Y. Boysal, "Karya Bölgesinde Yeni Araştırmalar" Anadolü XI, 1967, 1 vd.

²⁸ P. Peterson, "Investigations in Halikarnassos 1997" AST XVI.2, 1998, 332 Res. 21.

²⁹ Y. Boysal-M. Kadıoğlu, "1997 Yılı Stratonikeia Nekropol Çalışmaları" KST XX.2, 1998, 215 vd.

³⁰ F.J. Henninger-A.U. Kossatz, "Zwei Hellenistische Gräber der Milesischen Nekropole", IstMitt 29, 1979, 174 vd.

³¹ F. İşık, "Patara 95" KST XVIII.2, 1996, 191 vd.; H. İşkan-N. Çevik, "Patara 97" KST XX.2, 1998, 162 vd.; Ü. Demirer, "1996 Patara Oygu Mezarlar Kurtarma Kazısı" MüzeKK 8, 1998, 25 vd.

³² N. Çevik "Varsak (Lyrboton Kome) Yüzey Araştırması" AST XV.2, 1997, 368 vd.

köyündeki Nekropol alanında da özgün buluntuları ile Klasik Döneme tarihlenen, dromosu çukur biçiminde ve rampalı ana kayaya oyulmuş oda mezarlara rastlanmıştır³³. Olbia'da da Doğu Garajı Nekropolü'ndeki mezarlara paralellikler gösteren dromosu basamaklı oda mezarlari görülmektedir³⁴.

Kelenderis³⁵ örnekleri mimari açıdan Doğu Garajı'ndakilerle benzerlikler göstermektedir. Dromosu basamaklı ve basamsız olan tipleri vardır. Mezar odasında girişin hemen önünde yer alan hareket alanı işlevine sahip çukur Kelenderis'te yoktur. Fakat, dromoslu oda mezarlının basit çukur mezarlara (D grubu) beraber oluşu Nekropol anlayışlarında birlikteliğe işaret etmektedir. Mezarlın tarihi İ.O. 5. yüzyıla kadar iner. Doğu Garajı'nda ise eserler doğrultusunda mezarlар İ.O. 4. yüzyıl sonları ile Geç Roma Dönemi arasına tarihlenir.

Kelenderis'in batısında yer alan Nagidos antik kentinde de 1999 kazı sezonunda dromoslu oda mezarlara rastlanmıştır. Burada mezar odaları oldukça küçük ve dromoslar rampalıdır³⁶. Marmara Ereğlisi'ndeki antik Perinthos kentinde bu tip mezarlın Geç Roma (M.S. 4. yüzyıl) örnekleri ile karşılaşılmıştır. Dromosu basamaklı, mezar odasının zemini tuğla döşemelidir. Kum kayasının içine oyulduğundan mezar yapısını desteklemek amacıyla odanın ortasına başlıklı sütun dikilmiştir. Ölüler duvarlardaki nişlere mermer levhalar üzerine yatırılmıştır³⁷.

Nekropol alanında B grubu olarak incelediğimiz girişi üstten, doğal mağara şeklinde lendifterler yapılmış sekili oda mezarı, benzerlerine hemen hemen hiç rastlamadığımız, kendine özgü biçim ve tekniği ile ayrı bir yere sahiptir ve yöresel bir özellik taşımaktadır.

İki seviyeli çukur mezarlар olarak adlandırdığımız C grubu mezarlın örneklerine Doğu Garajı'nda önceki yıllarda yapılan kurtarma kazalarında da rastlanmıştır.

Kelenderis³⁸ ve Stratonikea'da³⁹ Doğu Garajı'nda olduğu gibi D grubu basit çukur mezarlara dromoslu oda mezarlار yan yana karşımıza çıkmaktadır. Stratonikeia'da üzeri enine olarak yerleştirilmiş üç blok taşıla kapatılmıştır. İstanbul, Çatalca, İnceğiz Köyü Maltepe Nekropolündeki mezarlار da kalker kaya içine oyulmuş dikdörtgen şeklindeki çukurlardan oluşmaktadır⁴⁰. Kapaklı ya da kapaksız olanları vardır. Kapaksızlarda ölü ve armağanlar yerleştirildikten sonra üzeri iri taşlar ve toprakla kapatılmış. Kiremitle kapatılma şeklinde gömülere de rastlanılmıştır. Doğu Garajı'nda kapaklı olanlara örnek olarak D1 no.'lu mezar gösterilebilir. D6 no.'lu mezar da kapak yerleştirme yuvası mevcut olduğundan kapaklı olmalıdır. D8 no.'lu mezar kiremit ile kapatılmış tek örnektir. D2-5 ve D7 no.'lu mezarlar ise kapaksızdır. En ekonomik ve pratik yollarla mezar gereksinimini karşılama düşüncesinden yola çıkarak yaygınlaşan ve kaya mezar geleneğinin bir devamı olan mezarlar arasındaki bölgesel farklılıkların nedeni bulunulan yerin jeolojik yapısıdır.

33 Karaçallı Nekropol alanının yayın çalışmaları H. Abbasoğlu ve C. Tibet tarafından sürdürülmektedir.

34 N. Çevik, "The localization of Olbia on the Gulf of Pamphylia" Lykia I, 1994, 96 vd.

35 L. Zoroğlu, "Kelenderis 1995" KST XVIII.2, 1996, 383 vd.; L. Zoroğlu "Kelenderis 1989" KST XII.2, 1990, 301 vd.; L. Zoroğlu, "Kelenderis 1997" KST XX.2, 1998, 457 vd.

36 Nagidos kazı çalışmaları S. Durugönül başkanlığında sürdürülmektedir. Henüz yayınlanmamıştır.

37 N.O. Öztürk, "M. Ereğlisi Kaya Mezarlari Kurtarma Kazisi" MüzeKK 9, 1999, 239 vd., Çiz. 1.

38 L. Zoroğlu, "Kelenderis 1989 Çalışmaları" KST. XII.2, 1990, 301 vd. İ.O. 2-1. yüzyıl

39 Y. Boysal-M. Kadioğlu, "1997 Yılı Stratonikeia Nekropol Çalışmaları" KST XX.2, 1998, 216, Lev. 1.a-c (İ.O. 1. yüzyıl - İ.S. 1. yüzyıl)

40 A. Pasinli-T. Gökyıldırım-F. Düzgüner-F. Güven, "Çatalca-İnceğiz köyü Maltepe Nekropolü 1995 Kurtarma Kazisi" MüzeKK 7, 1997, 77 vd. İ.O. 3. yüzyıl-İ.S. 4-5. yüzyıl

Sonuç

Pamfilya'nın önemli liman kentlerinden biri olmasına karşın siyasi alanda Side, Perge ve Aspendos kadar aktif olamayan ve adını kurucusu II. Attalos'tan alan Attaleia kentinde⁴¹ İ.O. 158 yılında başlayan Bergama Krallığı Dönemi, vasiyet yoluyla İ.O. 133'de Roma İmparatorluğu'na geçmesiyle sona ermiştir. Fakat Roma egemenliğinin tam olarak kurulabilmesi İ.O. 67 yılında Pompeius tarafından korsanlardan temizlenmesiyle gerçekleşebilmiştir. Roma, İ.S. 395 yılında ikiye ayrıldığında da Attaleia Bizans'ın payına düşer. Bu dönemde uluslararası bir ticaret merkezi konumundadır. İ.S. 7. yüzyıl Arap akınları ise ekonomik gerilemeyi beraberinde getirmiştir. İ.O. 158 yılında II. Attalos ile başlayan tarihi gelişim günümüze kadar kesintisiz devam etmiştir. Fakat aynı yerde daha erken bir yerleşimin izine rastlanamaması, doğal olarak araştırmacıları bu boşluğu, antik kaynaklarda İ.O. 4. yüzyıldan başlayarak karşımıza çıkan batisındaki Olbia ve doğusundaki Magydos antik kentleri ile kapatmaya itmiştir⁴². Attaleia liman kenti olarak önem kazanınca bu kentlerden göçlerin olması çok doğaldır. Hatta II. Attalos kenti Olbialılar'la birlikte kurmuş da olabilir. Ancak sorunun çözümü yine de kent içinde aranmalıdır. Doğu Garajı Nekropolü'nu buluntularlığında İ.O. 4. yüzyıl sonlarından başlatıyoruz. Bu da kentin bilinen tarihinin yaklaşık 150 yıl eskiye uzandığını kanıtlıyor. Fakat Doğu Garajı Nekropolü genel anlamda bir halk nekropolüdür. Kazısı 1980 yılında Antalya Müzesi tarafından yapılan Hadrianus Kapısı'na yakın tonozlu mezardır yapısı hemen surun dışında yer almış nedeniyle, kentin ileri gelenlerine ait anitsal mezarların nerede olduğu sorusunun yanıt olarak kabul edilebilir. Bunun dışında günümüze, sur içinde bulunmuş birkaç lahit parçası ile Hıdırlık Kulesi⁴³ olarak bilinen İ.S. 2. yüzyılda yaptırılmış kare biçimli kaide ve üzerindeki yuvarlak kuleden oluşan Roma mezardır anitinden başka mezar yapısı ulaşamamıştır.

Attaleia antik kentinin nekropol alanı olduğu anlaşılan ve buluntularlığında genel olarak Erken Hellenistik-Geç Roma Dönemi'ne tarihlediğimiz mezarlar, mezar mimarisine ve ölü gömme geleneklerine ışık tutarlar.

BULUNTU KATALOĞU⁴⁴

A1/1 Unguentarium kaide-ayak parçası (Res. 5) M.Y. 4.6 cm. K.Ç. 3.9 cm.

Kiremit rengi hamurlu, kumlu, az gözenekli ve iyi fırınlanmıştır. Kalınca profilli kaide ile gövdeye doğru çok az genişleyen kütlesel ayağın geçisi yumuşak hatlarla verilmiştir. Gövdenin iç boşluğu ile ayağın birleştiği kısmı 0.5 cm. çaplı dairesel biçimdedir. Dibi hafif içbükeydir.

A1/2 Unguentarium kaide-gövde parçası (Res. 5) M.Y. 2.8 cm. K.Ç. 4.2 cm.

Çok açık kiremit rengi hamurlu, az kumlu, gözeneksiz, iyi fırınlanmıştır. Düz dipli ve orta kalınlıkta cidarlıdır. Kalınca profilli kaideye gövdeye geçiş yumuşak hatlarla verilmiştir.

⁴¹ C.E. Bosch, Pamphylia Tarihine dair Tetkikler (1957) 37 (Attaleia kentinin Kilikia ve Lykia Korykos'undan farklı, küçük bir balıkçı köyü olan Korykos üzerine kurulduğu belirtilmektedir).

⁴² G.E. Bean, Eskiçağda Güney Kıyılar (1997) 23, 93, 94.

⁴³ Çimrin, age. 68.

⁴⁴ Buluntu Kataloğu ile ilgili kısaltmalar: Y.: Yükseklik, G.: Genişlik, U.: Uzunluk, Ç.: Çap, K.: Kalınlık, M.Y.: Mevcut yükseklik, M.G.: Mevcut genişlik, M.U.: Mevcut uzunluk, A.Ç.: Ağız çapı, B.Ç.: Boyun çapı, G.Ç.: Gövde çapı, K.Ç.: Kaide çapı, D.Ç.: Dip çapı.

A1/3 Unguentarium kaide-gövde parçası (Res. 5) M.Y. 6 cm. K.Ç. 5.1 cm.

Krem rengi hamurlu, az kumlu, gözeneksiz, iyi fırınlanmıştır. Orta kalınlıkta cidarlıdır. Dibe doğru genişleyerek dipte 0.5 cm.lik derinlikte bir profil yapan konik kütesel kaideden gövdeye geçiş yuvarlak ve düz diplidir. Çarkta iple kesilerek alınmıştır. Bu nedenle dipte iç içe daireler şeklinde çark izleri mevcuttur.

A1/4 Unguentarium kaide-gövde parçası M.Y. 6.3 cm. K.Ç. 3.6 cm.

Krem rengi hamurlu, az kumlu, gözeneksiz ve iyi fırınlanmıştır. Kalın cidarlıdır. Kabın yüzeyi yer yer grileşmiştir. Kalın profilli kaideinden kütesel ayağa ve sonra gövdeye çok az bir eğimle geçilmektedir. Gövde, kaideye yakın 2 sıra çizik ve daha yukarıda bir sıra oluk bezeklidir. Dip hafif içbükey ve iç içe iki daire var.

A1/5 Unguentarium ağız-boyun parçası (Res. 5) M.Y. 5.4 cm. A.Ç. 2 cm.

Açık kiremit rengi hamurlu, az kumlu ve az gözenekli, iyi pişmiş, orta kalınlıkta cidarlıdır. Dışa taşkın ağız kenarlı, uç kısmı parmakla bastırılarak düzleştirilmiştir.

A1/6 Unguentarium kaide-gövde parçası (Res. 5) M.Y. 6 cm. K.Ç. 6.1 cm.

Açık kiremit rengi hamurlu, az kumlu gözeneksizdir. Düzensiz pişirme nedeniyle iç kısmı grimsi bir renk almış, dış kısmı da yer yer grileşmiştir. Orta kalınlıkta cidarlıdır. Halka dipli konik kaideinden şişkin gövdeye geçiş hafifçe profillendirilmiştir. Çok az dış bükey dipte ince çark izleri izlenmekte, içteki çark izleri kalın ve belirgindir.

A1/7 Unguentarium kaide-ayak-gövde parçası (Res. 5) M.Y. 8.3 cm. K.Ç. 5.8 cm.

Kiremit rengi hamurlu, kumlu, az gözenekli, iyi fırınlanmış, yüzeyi kireçlenmiş ve orta kalınlıkta cidarlıdır. Kalın profilli kaide ile gövdeye doğru çok az genişleyen kütesel ayağın geçisi yumuşak hatlarla verilmiştir. Gövdenin iç boşluğu ayak içinde devam etmekte, kaideye oldukça yakındır. Kaidenin dip kısmının ortasında 2.1 cm. çapında 0.6 cm. derinliğinde bir çukurluk var.

A1/8 Unguentarium kaide-gövde parçası (Res. 5) M.Y. 6.2 cm. K.Ç. 8.1 cm.

Düzensiz pişirme nedeniyle açık kiremit rengi hamur dışta bey bir renk almıştır. Gözeneksiz, iyi fırınlanmış kalın cidarlıdır. Çok hafif iç bükey konik kaidenin dip kısmında ortası dış bükey 3.4 cm. çapında 0.25 cm. derinliğinde bir çukurluk vardır. Kaideinden gövdeye geçiş belirgindir.

V.R. Anderson-Stojanović, "The Chronology and Function of Ceramik Unguentaria", AJA 91, 1987, 107 Res. 1.a. (M.Ö. 4. yüzyıl sonu).

A1/9 Unguentarium ağız-boyun parçası M.Y. 3.9 cm. M.G. 4.7 cm.

Açık kiremit renkli hamurlu, az kumlu ve gözeneksiz iyi fırınlanmış, orta kalınlıkta cidarlıdır. Üzerinde koyu kiremit rengi boyalı hafifçe izlenebilmektedir. İçe kıvrık, dış bükey kubbe biçimli ağız kenarı ince bir profille boyundan ayrılmaktadır.

H. Walter, Alt-Agina II.I: Spätklassische und hellenistische Keramik (1982) 88 Res. 701-704 (M.Ö. 4. yüzyıl sonu); Anderson-Stojanovic, age. 108 Res. 2 (M.Ö. 4. yüzyıl sonu); J.W. Hayes, Paphos III. The Hellenistic and Roman Pottery (1991) 68, 69 Res. I.16 Lev. XIV.9-17 (M.Ö. 180-160); İ. Mader, "Keramik der Feldforschungen auf dem Gebiet von Kyaneai Teil II: Die Funde aus den Jahren 1993-1994", AsiaMS 29, 1998, 113 Çiz. 20 (Geç Klasik-Hellenistik); U. Mendel-R. Özgen-W. Roeck, Knidos Studien 1, 1999, Kat. No. 21, 1992 yılı Antalya Müze Müdürlüğü Doğu Garajı Kurtarma Kazısı 7 no.lu mezar buluntuları Müze Env. No. 24-26/39.92 (M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl).

A1/10 Unguentarium kaide-gövde parçası (Res. 5) M.Y. 10.7 cm. K.Ç. 6.2 cm.

Açık kiremit rengi hamurlu, kumlu, az gözenekli, iyi fırınlanmış, orta kalınlıkta cidarlıdır. Hafif iç bükey dipli, kalın profilli konik kaidesinin dip kısmında ortası dış bükey 2.2 cm. çapında, 0.35 cm. derinliğinde bir çukurluk var. Kısa ayak basitçe elde şekillendirilmiş, şişkin gövdenin yalnızca alt kısmı korunmuştur.

Anderson-Stojanoviç, age. 107 Res. 1.a (M.Ö. 4. yüzyıl sonu. Fusiformun erken örneklerindendir ve Klasik Dönem amphoriskoslarına benzer); Kerameikos IX (1932) Lev. 96, E.85 (M.Ö. 4. yüzyıl son çeyreği).

A1/11 Unguentarium (Res. 5) M.Y. 10.6 cm. K.Ç. 4.1 cm. G.Ç. 5.8 cm.

Gövdenin bir kısmı ile boyun ve ağız dışında tümdür. Kiremit rengi hamurlu, kumlu, az gözenekli, iyi fırınlanmıştır. Orta kalınlıkta cidarlıdır. Çarkta iple kesilerek alınan düz dipli kısa konik kaide dipte 0.5 cm.lik derinlikte bir profil yapmaktadır. Kısa ayaklı, omuza doğru genişleyen şişkince gövdelidir. En geniş kısmı omuzdadır. (Lekythos benzeri unguentarium).

A1/12 Unguentarium (Res. 5) M.Y. 10.1 cm. K.Ç. 4.5 cm. G.Ç. 5.8 cm.

Gövdenin bir kısmı ile boyun ve ağız dışında tümdür. Açık kiremit rengi hamurlu, az kumlu, gözeneksiz. Düzensiz pişirme nedeniyle iç kısmı grimsi bir renk almıştır. Orta kalınlıkta cidarlıdır. Kabın yüzeyi yer yer siyah ve grileşmiştir. Hafif içbükey dipli, kalın profilli kaidededen kısa boyuna ve omuza doğru genişleyen şişkince gövdeye geçiş yuvarlak hatlarladır. Gövdenin en geniş yeri omuzdadır. (Lekythos benzeri unguentarium).

A1/13 Unguentarium gövde parçası (Res. 5) M.Y. 6.7 cm. M.G. 6.8 cm.

Açık kiremit rengi hamurlu, az kumlu, gözeneksiz iyi fırınlanmıştır. Kabın yüzeyi balıkça sıvanmış yer yer grileşmiştir. Şişkin formludur.

A1/14 Amphora boyun parçası M.Y. 9 cm. M.G. 7.5 cm.

Krem rengi hamurlu, gözeneksiz, çok iyi fırınlanmıştır. Kalın cidarlıdır. Uzunca ve ağıza doğru hafifçe genişlemekte boyunun alt kısmında kulpun başlangıç kısmı belirgindir.

A1/15 Ağırşak M.Y. 6.3 cm. D. Ç. 6.4-5.7 cm.

Üst kısmı korunmamıştır. Yer yer açık kiremit rengi ve grimsi krem rengi hamur, taş ve seramik kırığı katkılıdır. Düzensiz silindirik formludur.

A1/16 Unguentarium boyun-omuz parçası M.Y. 9.7 cm. M.G. 5.9 cm.

Krem rengi hamurlu, az kumlu ve gözeneksizdir, iyi fırınlanmıştır. Orta kalınlıkta cidarlıdır. Uzun boyunlu ve geniş omuzludur.

A1/17 Cam unguentarium dip-gövde parçası (Res. 5) M.Y. 2.5 cm. M.G. 4.1 cm.

Cam, saydam koyu yeşildir. Dip iç bükeydir. Gövde armudi olmalıdır.

Anderson-Stojanoviç, age. 107 Res. 1.h. (M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl).

A1/S.1 Bronz Sikke Ç. 1.6 cm.

Tanımlanamaz durumdadır.

A1/S.2 Bronz Sikke Ç. 2.3 cm. M.G. 1.35 cm.

Yarısı korunmuştur. Ön yüz: Çok kötü durumda. Arka yüz: noktalı bordür içinde defne dalı çelengi. Hellenistik Dönem.

A2/1 Unguentarium (Res. 8) Y. 16.8 cm.-16.65 cm. A.Ç. 2.7 cm. K.Ç. 2.8 cm. G.Ç. 5.2 cm.

Kahverengimsi kiremit rengi hamur mikali, biraz gözenekli ve iyi fırınlanmıştır. Kabın yüzeyi grileşmiştir. İnce cidarlıdır. Ayaktan ince bir girinti ile soyutlanmış profilli kaide, yukarıya doğru hafifçe daralan ayak, yumurta biçimini gövdenin en geniş yeri omuzda, yukarıya doğru çok az genişleyen boynun profili dalgalı bir form göstermektedir. Ağız kenarı basit ve dışa çekiktir. Ayakta ancak ekseni eğik biçimde durabilmektedir. Çarktan iple alınırken dip deform olmuştur; orta noktadan yana kaymış bir kısmında dış bükey bir çıktı oluşmuştur.

Hayes, age. 72 Lev. XVI.10-U.60 (M.Ö. 2. yüzyıl sonu); Anderson-Stojanoviç, age. 107 Res. 1.b (M.Ö. 2.-1. yüzyıl); Kerameikos IX (1932) Lev. 97 E.106,1 (M.Ö. 2. yüzyıl); T. Kahya, Patara TG3 Hellenistik Dönem Unguentariumları (Yayınlanmamış Lisans Tezi Antalya, 1995) U.9 (M.Ö. 200. U.9'un ayağı A 2/ 1'e göre daha uzun); Walter, age. 89 Lev. 56.713 (M.Ö. 3. yüzyıl sonları).

A2/2 Unguentarium (Res. 8) M.Y. 16.6 cm. K.Ç. 3.2 cm. G.Ç. 5.7 cm. B.Ç. 1.8 cm.

Ağız, gövde ve kaidedeki eksiklikler dışında tümdür. Açık kiremit rengi hamurlu, az kumlu, gözeneksiz, iyi fırınlanmış ve ince cidarlıdır. Siyah boyalar yer yer görülebilir. Tabana doğru açılan kaideyi ince bir sıra yiv bezeme sınırlamaktadır. Yukarıya doğru çok az genişleyen ayaktan yumurta biçimini gövdeye ve uzunca boyna geçiş yumuşak hatlarla verilmiştir.

Kerameikos IX (1932) Lev. 97 E. 98.1,2 (M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı); Kahya, age. U.15,16 (M.Ö. 200-150. Gövdenin şişkin ve ayağın kısa olması oranında A 2/ 2'ye göre daha erken); Anderson-Stojanoviç, age. 107 Res. 1.b (M.Ö. 2.-1. yüzyıl); Walter, age. Lev. 56.711 (M.Ö. 3.yüzyıl. Gövdenin şişkinliği ile A 2/2'den daha erken); U. Heimberg, Die Keramik des Kabirions (1982) Lev. 44.733 (M.Ö. 3.-2. yüzyıl).

A2/3 Unguentarium (Res. 8) M.Y. 17.9 cm. K.Ç. 3.4 cm. G.Ç. 6.4 cm. B.Ç. 2.1 cm.

Ağız ve kaidedeki eksiklikler dışında tümdür. Kiremit rengi hamur kumlu, mikali ve gözeneklidir. Orta kalıklıkta cidarlıdır. Kalınlığı yer yer değişen kalınca profilli kaide, eğik uzunca ayak, yumurta biçimli gövdenin en şişkin yeri omuzda ve eksenden kaymış durumda, boyun ağıza doğru daralmaktadır. Dip çarkta iple alınırken deform olmuştur. Sert fırınlanmış, üzerinde kireç ve toprak tabakası var.

Anderson-Stojanoviç, age. 107 Res. 1.b (M.Ö. 2.-1. yüzyıl); Kerameikos IX (1932) 109 Lev. 98.e (M.Ö. geç 1. yüzyıl. A2/3'ün ayağı daha kısa, eğik ve özensizdir.); Heimberg, age. 734, f.IV (M.Ö. 2.-3. yüzyıl); Kahya, age. U.10 (M.Ö. 200-150).

A2/4 Unguentarium (Res. 8) M.Y. 11.2 cm. K.Ç. 2.4 cm. B.Y. 3.7 cm. B.Ç. 1.65-2 cm.

Gövdenin büyük bir kısmı, boyun ile bağlantısı ve ağız korunmamıştır. Hamur içte açık kiremit, dışta krem renginde, kumlu az gözenekli, iyi fırınlanmış ve ince cidarlıdır. Düzensiz pişirmeden kaynaklanan renk farkı görülmektedir. Tabana doğru açılan profilsiz kaideye çarktan alınırken oluşmuş şekil bozukluğu vardır. Gövdeye doğru hafifçe genişleyen ince uzun ayak dalgalı bir profil veriyor. Yumurta biçimini gövde kırıldığı noktada daralmaya başlamış.

Anderson-Stojanovic, age. 107, Res. 1b. (M.Ö. 2.-1. yüzyıl); Keramaikos IX (1932) Lev. 98 E.108 (M.Ö. 1. yüzyıl); Kahya, age. U.18,19 (M.Ö. 150 civarı. A 2/5'e göre ayak daha ince uzun, gövde daha ince).

A2/5 Unguentarium kaide-gövde parçası (Res. 8) M.Y. 9 cm. K.Ç. 5.3 cm.

Açık kiremit rengi hamurlu, az kumlu ve az gözenekli, sert fırınlanmış, üzerinde yoğun kireç ve toprak tabakası var. Kabin iç kısmı siyah astar boyalıdır. Orta kalınlıkta cidarlıdır. Çok hafif iç bükey olup ortasında dış bükey bir çukurluk olan konik kütlesel kaidenin üzerinde tek sıra oluk biçiminde bezeme var. Yukariya doğru genişleyen şişkin gövdeye geçişte ise iki ince yiv arasında yuvarlak kesitli şerit bezeme görürmektedir. A1/10'a benzer.

Anderson-Stojanoviç, age. 107, Res. 1.a (M.Ö. 4. yüzyıl sonu); Kerameikos IX (1932) Lev. 96, E.85 Mendel-Özgan-Raeck, age. Kat. No. 20, 21 (M.Ö. 4. yüzyılın son çeyreği).

A2/6 Unguentarium ağız-boyun parçası (Res. 8) M.Y. 4.7 cm. M.G. 6.3 cm.

Krem rengi hamurlu, az kumlu, az gözenekli ve sert fırınlanmış, orta kalınlıkta cidarlıdır. Dış yüzeyde siyah boyalı izleri çok az izlenebilmektedir. İçे kıvrık, dış bükey kubbe biçimli ağız kenarı ince bir profille boyundan ayrılmaktadır. Ağızin dönüşü içten iki profille belirgindir ve boyun gövdeye doğru daralar. A 1/9' a benzer. M.Ö. 4.yüzyıl sonu-3. yüzyıl başı.

Walter, age. 88 Res. 701-704 (M.Ö. 4. yüzyıl sonu); Anderson-Stojanoviç, age. 108 Res. 2 (M.Ö. 4. yüzyıl sonu); Hayes, age. 68, 69 Lev. XIV.9-17 Res. 1.16 (M.Ö. 180-160); Mader, age. 113 Çiz. 20 (Geç Klasik-Erken Hellenistik).

A2/7 Amphora ağız-boyun parçası (Res. 8) M.Y. 10.5 cm. A.Ç. 8.8 cm.

Çok açık kiremit rengi hamurlu gözeneksiz, çok iyi fırınlanmış, kalın cidarlıdır. Dışa taşın halka ağız kenarlı, uzunca boyunlu, yalnızca başlangıç kısmı görülebilen karşılıklı çift dikey, oval kesitli şerit kulpludur.

Hayes, age. 87 Lev. XXI.7 (M.Ö. 150)

A2/8 Phiale ağız ve gövde parçası (Res. 8) M.Y. 5.8 cm. M.G. 17.5 cm. Olası Ç. 33 cm.

Açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, iyi fırınlanmış, orta kalınlıkta cidarlıdır. İç ve dış kısmı koyu kiremit rengi astarlıdır. Ağız kenarında graffito bir monogram yer almaktadır. Geniş ağızlı, dışa taşın şerit ağız kenarından keskin bir profille ayrılarak dibe doğru daralan gövdelidir.

Mader, age. 114 Çiz. 35 (Geç Roma)

A2/9 Demir çivi (Res. 8) U. 8.7 cm. Başlık en-boy: 1-1.6 cm.

Üç kısma doğru daralan prizmal gövdeli dörtgen başlıklıdır. Elle dövülerek yapılmıştır.

A2/10 Demir strigilis

3 parça halinde kırık olup eksik kısımları vardır. Sapı ana gövde ile bir bütündür, başlangıç kısmı korunmamıştır.

A2/11 Bronz ayna (Res. 8) Ç. 9 cm. K. 0.2 cm.

Üç parça halinde kırık olup iki parçası birleştirilebilmektedir. Yaklaşık 3/4'ü mevcuttur. Üst kısmında, ortadaki daireden sonra sırasıyla 1 cm., 2.6 cm. ve 0.5 cm. aralıklarla 0.1 cm.lik ince şerit kabartma bezemeler görülür. Aralardaki kabartma bitkisel bezemeler ve noktalar yüzeyi çok yıprandığı için tam olarak seçilememektedir. Arka yüzü, kenarındaki kazıma çizgi ile yapılmış ince silmenin dışında düzdür.

A2/S.3 Bronz sikke Ç. 17.5 cm.

Çok yıpranmış durumdadır. Ön yüz: Sağa doğru imparator başı Arka yüz: Ayakta cepheden bir figür. Roma Dönemi (?).

A3/1 Amphora boyun-omuz-kulp parçası (Res. 14) M. Y. 12.5 cm. B.C. yaklaşık 7 cm.

Açık kiremit rengi,kumlu, mikali hamur az gözeneklidir. İyi fırınlanmıştır. Omuza doğru çok hafif genişleyen kısa boyun yivlerle bezelidir. Boyundan omuza bağlanan dikey şerit çift kulpludur. Kulpların omuzla birleştiği kısımda parmak izleri belirgindir. Kulpların biri tüm değildir. Diğerى tümlenebilmekte ise de omuzla birleştiği kısımda korunmuştur.

Hayes, age. Res. 71.13 (M.S. 2. yüzyıl sonu-3. yüzyıl başı)

A3/2 Amphora boyun-omuz-kulp parçası (Res. 14) M.Y. 26.6 cm. B.C. 8.8-13.4 cm.

Açık kiremit rengi hamurlu, az kumlu, gözeneksiz, çok iyi fırınlanmıştır. Kalın cidarlıdır. Omuza doğru genişleyen uzun boyunda geniş yivler yer alır. Boyundan omuza bağlanan yüksek kulplardan biri, boyuna dönüş kısmından kırıktır. Şerit şeklindeki kulp, iki yivle üç bölüme ayrılmıştır.

O. Alpözen, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları (1995) 100 (M.S. 2. yüzyıl sonu-3. yüzyıl başı, kökeni Ege Bölgesi); BSA "Amphoras and the Ancient Wine Trade, Excavations of the Athenian Agora" picture book no. 6 foto 37 (M.S. 267)

A3/3 Amphora boyun parçası (Res. 12) M.Y. 16.3 cm. B.C. 6-11 cm.

Açık kiremit rengi hamurlu, az kumlu ve az gözeneklidir. Çok iyi fırınlanmıştır. Omuza doğru genişleyen, uzun konik boyun yer yer kalın bir kalker tabakası ile kaplıdır. Ağız noksan, ortası derin oluklu, dikey şerit çift kulplu olup her ikisi de boyuna dönüş kısmından kırık ve noksandır.

A3/4 Testi parçası (Res. 13) M.Y. 8 cm. B.C. 3.7 cm.

Kısa silindirik boynun iç kısmındaki çark izleri gövdeye kadar devam etmekte, yüzeyinde ise şekillendirme sırasında oluşan düzensiz dalgalanmalar var. Ağız noksan. Boyundan gövdeye geçiş geniş ve dairesel hatlıdır. Gövdeden çok az bir kısım mevcuttur ve bu kısımda 3 sıra derin olmayan, 2 sıra derin ve belirgin yiv bezeme görülmektedir. Boyundan omuza dikey, 2 oluklu, şerit kulp sonradan eklenmiştir ve tektir. Kiremit rengi hamurlu olup, düzensiz pişirmeden dolayı iç kısmı grileşmiştir. Az kumlu, orta kalınlıkta cidarlıdır.

A3/5 Unguentarium ağız-boyun parçası (Res. 12) A.C. 3.7 cm. M.Y. 11.6 cm.

Çok açık kiremit rengi hamurlu, çok iyi fırınlanmış, orta kalınlıkta cidarlıdır. İçe kıvrık, dış bükey ağız kenarı, keskin bir profille gövdeye doğru çok hafif daralan uzun boyundan ayrılmaktadır.

Mendel-Özgan-Raeck, age. Kat. No. 37 (M.Ö. 2.y.y. ortası)

A3/6 Kap parçası (Res. 13) M.Y. 10.2 cm. B.C. 2-2.8 cm. G.C. 7.5 cm.

Açık kiremit rengi gözeneksiz hamur pişirme sırasında ısı farklılıklarından dolayı iç kısımda grileşmiştir. Geniş omuza doğru hafifçe genişleyen uzunca boyunlu, şişkin gövde aşağıya doğru daralmaktadır. Ağız ve gövdenin alt kısmı mevcut değildir.

A3/7 Bardak (?) Ağız-gövde parçası (Res. 13) M.Y. 9 cm. M.G. 6.8 cm. Olası A.Ç 6.8 cm.

Açık kiremit rengi, kumlu ve mikali hamur gözeneklidir. Kötü pişmiş, yüzeyi çok aşınmıştır. Orta kalınlıkta cidarlıdır. Yuvarlatılmış basit ağız kenarından 2 cm. aşağıda sivri kesitli şerit bezeme görülmektedir.

A3/8 Maşrapa(?) boyun-gövdeden parçası (Res. 13) M.Y. 6.2 cm.

Kiremit rengi kumlu ve gözenekli hamur, düzensiz pişirmeden dolayı iç kısımda grileşmiştir. İnce cidarlıdır. Boyundan gövdeye dikey şerit kulp, dikdörtgene yakın oval kesitlidir. Kulpuñ gövdeyle birleştiği kısımda bir sıra oluk bezeme vardır. Alt kısımda iki sıra perde izi bezeme görülmektedir.

Hayes, age. Res. 72.4 (M.S. 2-3. yüzyıl); J. Poblome, "Sagalassos Ware Typology and Analytical Results" KST XV.2, 1993, 408-418 Res. 2 (4G 110) (M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı-M.S. 2. yüzyıl); Ö. Özışgit, "Phokaia Kazı Çalışmaları" KST XII.1, 1990, 148, Çiz. 14. (M.S. 1. yüzyıl)

A3/9 Çanak parçası (Res. 13) Y. 4.6 cm. D.Ç. 7 cm. Olası A.Ç. 13.5 cm.

Açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, iyi fırınlanmış, içi ve dışı kiremit rengi astarlı, orta kalınlıkta cidarlı, yüzeyi yer yer kalker ile kaplıdır. Dışa çekik geniş ağırlı olup dudak kenarı tek sıra yivlidir. Aşağı doğru daralan gövdeli ve iç bükey diplidir.

M. Waelkens, "Sagalassos 1989", KST XII.2, 1990, 143 form 13 Res. 10 (M.S. geç 1. yüzyıl-erken 2. yüzyıl)

A3/10 Kase (Res. 13) M.Y. 4.3 cm. D.Ç. 3.5 cm.

Yaklaşık yarısı ve ağız kısmı korunmamıştır. Kiremit rengi hamur, düzensiz pişirmeden dolayı iç kısımda grileşmiştir. Orta kalınlıkta cidarlıdır. Düz dipli yukarıya doğru hafif genişleyen gövde perde izi bezemelidir.

A3/11 Kase (Res. 13) M.Y. 4.7 cm. D.Ç. 3.4 cm.

Yaklaşık yarısı ve ağız kısmı korunmamıştır. Kiremit rengi hamur, düzensiz pişirmeden dolayı iç kısımda grileşmiştir. Orta kalınlıkta cidarlıdır. Düz dipli, yukarıya hafif genişleyen gövde dalga bezemelidir.

Hayes, age. 164, Res. 23-7 (M.S. 2. yüzyıl)

A3/12 Kase (Res. 13) M.Y. 2.3 cm. D.Ç. 3.4 cm.

Düz dipli, dışa doğru genişçe açılan gövdeden çok az bir kısım mevcuttur. Kiremit rengi hamurlu, çok az kumlu, iyi pişmiş orta kalınlıkta cidarlıdır.

A3/13 Unguentarium dip parçası (Res. 13) M.Y. 3.4 cm. K.Ç. 5.6 cm.

Açık kiremit rengi hamur, gözeneksiz, iyi fırınlanmıştır. Konik kaidenin ortasında ve ayağın başlangıcında ince yiv bezemeler var. Dip dışbükeydir.

A3/14 Tabak ağız parçası (Res. 13) M.Y. 3.9 cm. M.G. 4.6 cm. Olası Ç. 20 cm.

Dışa çekik kalınlaştırılmış ağız kenarı 2 yivle bezenmiştir. Orta kalınlıkta cidarlıdır.

Mader, age. 117 Çiz. 77 (M.S. 1. yüzyıl-3. yüzyıl)

A3/15 Kase dip parçası (Res. 12) M.Y. 1.6 cm. K.Ç. 4.2 cm.

Açık kiremit rengi, az gözenekli hamur, düzensiz pişirme nedeniyle kimi yerde gri bir renk almıştır. Üzerinde kırmızı astar izleri çok az belirgindir. Halka kaideden gövdeye geçiş keskin bir profille belirgindir. Dip dış bükeydir.

A3/16 Tabak ağız kenar parçası (Res. 13) M.Y. 3.7 cm. M.G. 16.7 cm. Olası çap: 32 cm.

Açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, iyi fırınlanmıştır. Çok az koyu kiremit rengi astar izleri korunmuştur. Geniş ağızlı dışa taşın şerit ağız kenarından keskin bir profille gövdeye geçilmektedir. Kalın cidarlıdır.

Hayes, age. 66, Res. 24-2 Roma dönemi.

A3/17 Maşrapa (?) ağız-gövde parçası (Res. 12) M.Y. 4.4 cm. M.G. 5.4 cm. Olası ağız çapı: 9 cm.

Açık kiremit rengi hamur kumlu ve gözenekli olup orta derecede pişmiştir. Çok hafif dışa çekik, yuvarlatılmış basit ağız kenarı ve aşağıya doğru hafifçe genişleyen gövde profiline sahiptir. Ağız kenarının hemen altından başlayıp gövdeye uzanan dikey tek oluklu oval kulpludur. Kulpuñ altında 2 sıra şerit bezeme vardır.

Özyiğit, age. 148 Çiz. 14 (M.S. 1. yüzyıl); Poblome, age. 408-418 Res. 2 (4G 110) (M.S. 1. yüzyıl 2. yarısı-2. yüzyıl)

A3/18 Unguentarium ağız-boyun parçası (Res. 12) M.Y. 4 cm. B.Ç. 3 cm.

Kiremit rengi hamurlu, az kumlu ve gözenekli, orta derecede pişmiş ve orta kalınlıkta cidarlıdır. Dışa çekik basit ağız kenarından boyna geçiş bir profille belirgindir. Boyun dalgalı bir şekilde aşağıya iner.

A3/19 Kulp parçası (Res. 12) M.Y. 4.5 cm. M.G. 4.4 cm.

Çok açık kiremit rengi hamurlu, kumlu, gözenekli, kötü pişmiştir. Basit ağız kenarının hemen altından yassı ve yayvan bir kesitle başlayıp dirsek yaparak iki oluklu oval bir kesitle devam eden kulp parçasıdır.

A3/20 Amphora boynu (Res. 12) M.Y. 3 cm. A.Ç. 7.3 cm.

Kiremit rengi hamurlu az kumlu az gözenekli ve iyi fırınlanmıştır. Dışa çıkış, kalınlaştırılmış ağız kenarından boyna geçiş keskin bir profille sahiptir.

Mader, age. 97-121 Kat. no. 105 (M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl)

A3/21 Dip parçası (Res. 12) M.Y. 1.9 cm. K.Ç. 5.2 cm.

Çok açık kiremit rengi hamurlu, kumlu gözenekli ve kötü pişmiştir. İç bükey dipli olup halka kaideinin ortası yivlidir. Dipte bir delik bulunmaktadır.

A3/22 Lagynos omuz parçası (Res. 12) M.Y. 3.7 cm. M.G. 16.5 cm.

Açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, iyi fırınlanmış, orta kalınlıkta cidarlıdır. Koyu kiremit rengi boyalı izleri çok az görülebilmektedir. Geniş omuz parçası üzerinde üç kısma yakın iç içe 2 sıra şerit bezemenin iç kısmı, nokta şeklinde başlayan verevine şeritlerle doldurulmuştur. Omuz keskin bir profille dönüş yapar ve hafif içe doğru bir profille gövdeyle birleşir.

A3/23 Kap parçası (Res. 13) M.Y. 6.4 cm. D.Ç. 9.2 cm.

Açık kiremit rengi hamurlu, kumlu, gözenekli kötü pişmiş, orta kalınlıkta cidarlıdır. Dip çok hafif iç bükeydir. Keskin bir profille şişkin gövdeyle birleşir.

A3/24 Kandil (Res. 12) D.Ç. 4.4 cm. A.Ç. 1.9 cm. Y.(kulplu) 3.7 cm. K.G. 2.4 cm.

Açık kiremit rengi hamurlu,gözeneksiz, iyi pişmiş. Yüzeyinde koyu kiremit rengi astar boyalı izleri görülebilmektedir. Düz dipli olup dipte küçük bir delik vardır. Discus çukurunun ağızı içe doğru eğimlidir. Yağ konulan haznesi (infudibulum) discusdan aşağıya doğru genişleyip karından keskin bir profil yaparak dibe doğru daralmaktadır. Filil konan emzik kısmı (Rostrum) noksandır. İki oluklu şerit kulp kütlevi bir şekilde ikiye katlanarak gövdenin üst kısmına eklenmiştir. Dipte iç ve dış kısmı çevreleyen birer sıra ince çizgi bezeme vardır. Gövdenin üst kısmında yer yer çizgisel bezemeler mevcuttur.

J. Devreker, "Pessinus 1990 raport Provisaire" KST XIII.2, 1991, 341-371 Res. 20.7; A. Evren "Selçuk Efes Davut Yeri Tarlası 1993 yılı Kurtarma Kazısı" MüzeKK 7, 1995, 21-76 Çiz. 40 (A 50)

A3/S.4 Sikke (Bronz) Ç. 1.9 cm. Çok kötü durumda.**A4/1 Kandil** (Res. 13) D.Ç. 4.2 cm. A.Ç. 1.7 cm. Y.(Kulplu) 3.6 cm. Kulp G.1.2 cm.

Açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, iyi pişmiş. Yüzeyinde koyu kiremit rengi astar izleri görülebilmektedir. Hafif içbükey dipli, discus çukurunun ağızı, içe doğru çok az kavis yapmaktadır. Yağ konulan haznesi (İnfudibulum) discustan aşağıya doğru genişleyip, keskin bir profile dibe doğru daralmaktadır. Filil konan emzik kısmında (Rostrum) yanık izleri vardır. Şerit kulp ikiye katlanarak gövdenin üst kısmına eklenmiştir.

Evren, age. 31, 71 Çiz. 40 (A50); Devreker, age. 371 vd. Res. 20/7; D.M. Bailey, A Catalogue of the Lamp in the British Museum III (1996) 418, Lev. 125/Q.3336 (M.S. 2. yüzyıl)

A4/2 Unguentarium (Res. 15) M.Y. 10.3 cm. D.Ç. 3 cm. B.Ç. 1.9 cm. G.Ç. 5 cm.

Açık kiremit rengi, az kumlu hamur düzensiz pişirmeden iç kısmında grimsi bir renk almıştır. Düz dipli, armudi gövdeli, uzunca boyunludur. Boynun iç kısmında çark izleri görülebilmektedir.

Anderson-Stojanovic, age. 105 vd. Res. 1 (M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1.yüzyıl); Keramaikos IX 188 Lev. 98 (E.114) (M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl); Hayes, age. 141 Res. 23.13 (M.Ö. geç 2. yüzyıl)

A4/3 Amphora dip parçası (Res. 15) M.Y. 5.7 cm. Ç. 6.6-7.2 cm.

Açık kiremit rengi hamurlu olup çok az kumlu ve gözeneklidir. Çok iyi fırınlanmıştır. Sivri dipli, dabin altı oyuk ve çok sivri içbükey bir çıktıktır. Yüzeyi de yivlidir. A3/2 no'lu amphora boynunun dip kısmı olabilir.

Alpozen, age. 100 (M.S. 2. yüzyıl sonları-3. yüzyıl); American School of Classical Studies at Athens 1979 "Amphoras and the Ancient wine trade" Foto. 37 M.S. 267; Hayes, age. Res. 71.8 (M.S. geç 2. yüzyıl-erken 3. yüzyıl)

A4/4 Unguentarium ağız-boyun parçası (Res. 15) M.Y. 9.8 cm. B.Ç. 2.2-3 cm.

Kiremit rengi hamurlu, az kumlu, iyi pişmiştir. Dışa çekik basit ağız kenarından boyuna geçiş çok hafif bir eğimle verilmiştir. Boyun gövdeye doğru daralmakta ve iç kısmında çark izleri belirgin.

A4/5 Unguentarium boyun parçası (Res. 15) M.Y. 3 cm. A.Ç. 2.5 cm.

Açık kahverengi hamurlu, gözeneksiz, iyi fırınlanmış, krem rengi astarlıdır. Dışa çekik şerit ağızlıdır.

A4/6 Fildisi Objesi (Res. 15) M.Y. 4.45 cm. G.Ç. 9-9.5 cm.

Silindirik gövde kısmı iki uçtan 2'şer yivle sınırlanmıştır. Üst kısmı içbükey bir kavisten sonra yine 2 sıra yivlidir. Topuz kısmı ve uç kısmı noksandır. Saç iğnesi, spatül vb. olabilir.

A4/7 Fildisi Kutu (Res. 15) G.Ç. 3.75 cm. G.Y. 1.4 cm. Kapak Ç. 2.8 cm. Kapak Y. (Tutamak ile): 2 cm.

Kapak ve gövde olmak üzere iki parçadır. Her iki kısmı da iki parça halinde kırık olup yapıştırılmıştır. Gövde kısmı dibe doğru çok hafif genişleyen silindirik formludur. Dıştan ağız kısmına yakın iki sıra yivlidir. İç kısmında üstte kapağın oturduğu ve aynı tarzda alt kısmında bulunması gereken parçanın oturacağı dik profil veren iki set (girinti) vardır. Üstteki setin çok az aşağısında 2. bir çıkıştı daha görülür. Kapak kısmı içte düzdür. Dış kısmı ise iç içe çeşitli aralıkta yivlerle bezelidir. Tutamak sonradan eklenmiştir. Kapağın içine giren bölümden sonra iki sıra yiv, şişkince bir kısımdan ince bel yaparak daralan ve keskin bir profille çıkıştı yapan bölümden sonra basık kürevi bir topuzla son bulur (Pion gibi).

H.J. Deighton, Eski Roma Yaşantısında Bir Gün (1999) 12 Res. 5 (M.S. 1.-2. yüzyıl)

A4/8 Kulp (Bronz) (Res. 15) Halka Ç. 2.4 cm. Halka Y. 0.65 cm. Aynasının M.Ç. 2,6 cm. Aynasının Y. 0.6 cm.

İki parça halinde olup kulp ve aynasından oluşmaktadır. Daire şeklindeki aynasının noksanları vardır. Kulp deliğinden sonra dairesel bir çıkıştı ve yine dairesel bir düzlük ile çevrelenmiştir. Basit el görünümündeki maşa şeklindeki kamasi ile yivlerle (4 sıra) bezeli halkası korozyondan birbirine yapışmıştır.

A4/9-10 Kabara (Bronz) (Res. 15) Başlık Ç. 0.85 cm. Başlık Y. 0.5 cm.

Hafif basık yarı kürevi başlık ve uca doğru daralan dörtgen kesitli gövdeden oluşmaktadır. Aynasının çok az bir kısmı üzerine yapışık durumdadır.

A4/11 Kabara (Bronz) (Res. 15) Başlık Ç. 0.75 cm. Başlık Y. 0.15 cm. U. 1.4 cm.

Başlığı daire şeklinde olup, ortasında yuvarlak bir çıkıştı vardır. Gövdesi dörtgen kesitlidir.

A4/12 Çengel (Bronz) (Res. 15) G. 0.25 cm. K. 0.15 cm.

Ortası yivli dikdörtgen şeklinde bir bronz telin bükülmesiyle yapılmıştır.

A4/S.5 Sikke (Bronz) Ç. 1.85 cm. Çok kötü durumdadır.**A5/1 Amphora Parçası** Amphoranın dibe yakın bir kısmı, iç kısmında çark izleri belirgindir.

A5/2-11, 13, 14, 16-18, 20-22, 24, 45 Unguentarium parçaları

A5/44 M.Y. 18.5 cm. G.Ç. 7.7 cm. B.Ç. 3.2 cm.

A5/50'ye benzer. Kiremit rengi hamurlu, az gözenekli, kumlu, orta derecede pişmiştir. Orta kalınlıkta cidarlidır Ağız ve ayak noksan, uzunca boyunlu, geniş omuzlu, aşağıya doğru daralan konik gövdelidir.

A5/50 (Res. 20) M.Y. 16.4 cm. A.Ç. 3.8 cm. G.Ç. 8.4 cm.

Çok açık kiremit rengi hamurlu, gözenekli, kum ve kireç katkılı, orta derecede pişmiştir. Dışa çekilip üstten düzleştirilmiş ağız kenarı, uzunca boyun, geniş omuz, dibe doğru çok hafif daralan gövdeden kaideye geçiş boğumludur. Gövdede geniş ve derin çark izleri var.

A5/12 Kubbe biçimli ağız kenarı parçası, A1/9'a benzer. Ağız ve boyunun çok az bir kısmı korunmuştur.

A5/15 A 1/10'a benzer. Kaidenin yarısı, ayak ve gövdeden az bir kısmı mevcuttur.

A5/23 Açık kiremit rengi hamurlu, az kumlu ve az gözeneklidir. Orta derecede pişmiştir. Düz dipli, kalın profilli kaide ve uzun ayağın çok az bir kısmı mevcuttur. Kalın profilli oluşu ile diğerlerinden daha erkendir.

A5/42 A2/1'e benzer. Çok açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, iyi pişmiştir. İnce profilli kaide, çok az gövdeye genişleyen uzunca ayak ve şişkince gövdenin bir kısmı mevcuttur.

A5/43 A2/2'ye benzer. Açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, iyi pişmiştir. Boyun ve gövdenin bir kısmı mevcuttur.

A5/51 Unguentarium gövde parçası (Res. 20) M.Y. 6.7 cm. G.Ç. 5.9 cm.

Çok açık kiremit rengi hamurlu, az gözenekli, orta derecede pişmiş, üzeri koyu kiremit rengi astarlıdır, Geniş omuzdan armudi gövdeye geçiş keskin bir profile belirgin, dip dışbükeydir.

A5/52 Unguentarium dibi (Res. 20) M.Y. 5.7 cm. D.Ç. 2.8 cm. G.Ç. 6.2 cm.

Çok açık kiremit rengi hamurlu, az kumlu, gözeneksiz, iyi pişmiş, kalın cidarlı ve düz diplidir.

Anderson-Stojanoviç, age. 107 Res. 1.i, 8 (M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl); Keramaikos IX Lev. 98/E117.A.2 (M.S. 1. yüzyılın ilk yarısı); Heimberg, age. Lev. 44.764 (M.Ö. 1. yüzyılın ortası-M.S. 1.yüzyılın ortası)

A5/55 Unguentarium gövde parçası (Res. 20) M.Y. 4.3 cm. K.Ç. 4.7 cm.

Açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, iyi pişmiş,ince cidarlı ve koyu kiremit rengi astarlıdır. Konik kaide ve yukarıya genişleyen gövdeden küçük bir parça mevcuttur.

A5/19 Unguentarium kaide parçası

A5/25 Unguentarium gövde parçası

A5/48 Unguentarium ağız-boyun parçası (Res. 20) M.Y. 4.9 cm. A.Ç. 3 cm.

Çok açık kiremit rengi hamurlu, kumlu, gözenekli, az pişmiştir. Dışa çekik ve dışa kalınlaştırılmış ağız kenarı profil yaparak ince uzun boyun ile birleşir. Boyunun alt kısmı mevcut değildir. Ağız kenarı içten parmakla düzleştirilmiş, boyunun iç kısmında ince çark izleri görülmektedir.

A5/49 Unguentarium ağız-boyun parçası (Res. 20) M.Y. 4.5 cm. A.Ç. 3.3 cm.

Çok açık kiremit rengi hamurlu, kumlu ve gözeneklidir. Az pişmiştir. Dışa çekilip keskin bir profille içe kıvrılmış ağız kenarı, içten derin bir olukla boyundan ayrılmaktadır.

A5/26-41 Unguentarium ağız-boyun parçaları

A5/53 Çömlek parçası (Res. 20) M.Y. 4.7 cm. M.G. 12 cm. Olası Ç. 16 cm.

Koyu kiremit rengi hamurlu olup pişirme sırasındaki ısı farklılıklarından kaynaklanan renk değişiklikleri görülmekte; ortası daha açık renktedir. İnce cidarlıdır. Dışa çekik ağız kenarı ince bir çıktı bırakıldıktan sonra üstten düzleştirilmiştir. Hafif dışa açılan kısa boyunlu, aşağıya doğru genişleyen gövdede iki sıra şerit bezeme vardır.

Hayes, age. 83 Fig. 31.2 (M.S. 1. yüzyıl)

A5/54 Geniş ağızlı kap parçası (Res. 20) M.Y. 4.7 cm. M.G. 7.2 cm. Olası Ç. 16.5 cm.

Açık kiremit rengi hamurlu olup pişirme sırasındaki ısı farklılıklarını nedeniyle ortası daha açık renktedir. Üzerinde koyu kiremit rengi astar izleri seçilebilmektedir. Orta kalınlıkta cidarlıdır. İçে çekilip üstten düzleştirilmiş, dışa taşın ağız kenarlı, aşağı doğru daralan gövdelidir.

A5/46 Strigilis parçası (demir) M.U. 9 cm. G. 2.2 cm. Yoğun korozyona uğramış durumdadır.

A5/47 Çivi parçası (demir) M.U. 4 cm.

A5/56 Terrakota figürin parçası M.G. 6.9 cm. M.Y. 5.4 cm.

Açık kiremit rengi hamur düzensiz pişirme nedeniyle iç kısmında krem renk almıştır. Giysi kıvrımlarından ibaret küçük bir parça mevcuttur.

A5/57 Oyun taşı (kemik) Ç. 1.6 cm. Y. 0.7 cm.

Basık yarı kürevi bir şekildedir. Üst ortasında 1 mm. çapında bir çukur vardır.

A5/58 Oyun taşı (kemik) Ç. 1.5 cm. Y. 0.75 cm. A5/57 gibi, ucunda küçük bir noksanı vardır

A5/S.6 Sikke (bronz) Ç. 1.4 cm. Tanimlanamaz durumdadır.

A6/1-4 Unguentarium

Bu 4 adet unguentariumu Klasik Dönem lekythoslarının takipçisi olarak Erken Hellenistik Döneme (M.Ö. 4. yüzyıl sonu-3. yüzyıl başı) tarihliyoruz (A1/11, 12 benzeri).

A6/5 Unguentarium M.Y. 8.8 cm. G.C. 6 cm. K.C. 5,4 cm. (Res. 23)

Çarktan iple kesilerek alınan düz dipli, konik kütlesel kaideli, yukarıya doğru genişleyen gövdenin en geniş yeri omuzda, boyundan kırıktır. Açık kiremit rengi hamurlu, kum ve kireç katkılı, az gözenekli, orta derecede pişmiş, orta kalınlıkta cidarlıdır. Üzeri ve içi kalker ve toprak tabakası ile kaplıdır.

Heimberg, age. Lev. 44/760 M.Ö. 2.-1. yüzyıl; Hayes, age. 71, Lev. 16.4, M.Ö. 2.yüzyıl

A6/6-10 Unguentarium parçaları A6/5 Env. no'lu unguentariuma benzer (M.Ö. 2. yüzyıl).

A6/11 Kap parçası Geniş ağızlı, kalın cidarlı bir kabın ağız kenarından bir parça.

A6/12 İkiz kulp parçası G. 4.4 cm. K. 2.3 cm. M.U. 13 cm.

A6/13 Kulp parçası Ç. 3 cm. Yuvarlak kesitli şerit kulp parçası.

A6/14 Unguentarium kaide ve ayak parçası K.Ç. 3.75 cm. M.U. 4,2 cm.

Konik kaide ve çok az yukarıya genişleyen kütlesel ayağa geçişte çok kısa düzleştirilmiş bir yüzey görülmekte.

A6/15-21 Unguentarium ağız kenarı ve boyun parçaları**A6/22 Bir kabın ağız kenarı parçası.**

Gri renk hamurlu; dışı açık kiremit rengi astarlı, içi gri astarlı üzerinde siyah boya izleri vardır. İnce cidarlı, iyi fırınlanmıştır.

A6/23 Kap parçası

Armudi gövdeli, düz dipli bir kaptan küçük bir parça. A6/24'e benzer (M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl).

A6/24 Unguentarium parçası (Res. 23) M.Y. 5.2 cm. D.Ç. 2.6 cm.

Açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, iyi pişmiştir. İnce cidarlıdır. Çok hafif içbükey dipli, yuvarlakça armudi gövdeleridir. İç siyah astarlı ve çark izleri ile dipte çarktan koparılma noktası belirgindir.

Anderson-Stojanovic, age. 107 Res. 1.d (M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl).

A6/25 Dip Parçası (Res. 23) M.Y. 2.1 cm. D.Ç. 9.2 cm.

Açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, iyi pişmiştir. Düz dipli, dip içte sarmal dairelerle bezelidir.

A6/26 Kap Parçası (Res. 23) M.Y. 7 cm. M.G. 6.2 cm.

Açık kiremit rengi hamurlu, kumlu ve gözenekli, orta derecede pişmiş, orta kalınlıkta cidarlıdır. Dışa kalınlaştırılmış basit ağız kenarı, çok hafif daralan gövdelerde iki sıra şerit bezeme vardır.

A6/27 Çömlekçik parçası (Res. 23) M.Y. 1.5 cm. A.Ç. 5 cm.

Açık kiremit rengi hamurlu, az kumlu, gözeneksiz, iyi pişmiştir. Üstte dıştan içe eğimli, gövdeyle birleştiği kısımda içten ince bir bilezik ile ayrılan şerit ağız kenarlı, gövdeden çok az bir kısım mevcut.

A6/28 Tabak ağız kenarı parçası (Res. 23) M.Y. 4.8 cm. Olası A.C. 27 cm.

Kiremit rengi kaba hamurlu, kötü pişmiştir. Geniş ağız kenarı kalınlaştırılmış keskin bir profille gövdeye birleşir.

Waelkens, age. 143 Çiz. 17 (Roma Dönemi)

A6/29 Yüzük (Bronz) Ç. 1.8 cm. K. 0,1 cm.

İki parça halinde kırık olup yarısı mevcuttur. İç kısmı düz, üzeri yuvarlatılmış şerit şeklindedir.

A7/1-15 Oyun Taşları Ç. 0.9-1.8 cm. K. 0.45-0.7 cm.

Fildiği, yeşilimtrak beyaz, beyaz, camgöbeği, zeytuni yeşil, saman sarısı, açık yeşil, kobalt mavi ve kiremit renklerdir. Basık yarı kürevi şeklindeki yarı saydam camdan oyun taşları, kimisinde uzayarak oval bir form almıştır. Kimisinin altı düz, kimisinin ise hafif içbükeydir.

A7/16 Boncuklar (Res. 26) Ç. 3-5 mm. K. 1.5-3.5 mm. arası

17 adet kobalt mavi, 10 adet yeşil, 1 adet turkuaz ve 3 adet patlıcan moru yarı saydam cam, ortası ip delikli, kürevi yada silindirik formlu boncuk. Damlalı şeklinde, ip delikli, ortası beyaz iki ucu siyah opak cam, oval formlu, ip delikli, ortası beyaz iki ucu siyah opak cam.

A7/17 Cam parçası (Res. 26) M.G. 1.7 cm. M.Y. 1.6 cm.

Yarı saydam kobalt mavi cam üzerinde opak sarı ve yeşil renk opak cam ile tüy bezemelidir. İç kalıp tekniği ile yapılmıştır.

A7/18 Klips parçası (Bronz) (Res. 26)**A7/19 Yüzük (Bronz)** (Res. 26) Ç. 1.4 cm. İçten düzleştirilmiş silindirik formludur.**A7/20 Tabak dip parçası** (Res. 25) M.Y. 4.3 cm. K.Ç. 7.4 cm.

Açık kiremit rengi, az katkılı hamurun ortası pişirme sırasında kahverengileşmiştir. İç ve dış kısmı koyu kiremit rengi astarlıdır. Bilezik kaidevi, düz dipli, yukarıya doğru genişleyen gövde hafifçe dikleşir.

A7/21 Maşrapa Parçası (?) M.Y. 7,3 cm D.Ç. 3,4 cm. G.Ç: 8 cm. (Res. 25)

Çarktan iple kesilerek alınan çok hafif içbükey dipli olup, çarktan kopma izi bir çıkıştı ile belirgin. Yukarıya doğru önce genişleyip, sonra daralmaya başlayan gövdenin en geniş yeri dibe yakındır. İki parça halinde kırık olup dip ve gövdenin bir kısmı mevcuttur. İçte ve dışta ince çark izleri belirgin. Çok açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, iyi pişmiş. Yüzeyi yer yer koyu ve açık kiremit rengi astarlı. Üzeri kalker ve toprak tabakası ile kaplı, ince cidarlıdır.

Özyiğit, age. 148, Çiz. 14 (M.S. 1.yüzyılın 2. yarısı); Hayes, age. 203, Res. 69.9 (M.S. Geç 1. erken 2. yüzyıl)

A7/22 Dip Parçası M.Y. 4,1 cm. K.Ç. 5,3 cm. (Res. 26)

İçbükey dipli, yukarıya doğru hafifçe daralan içi boş (sahte) kaidevi geçiş yuvarlak hatlarla verilmiş. İçte dip hafif dışbükeydir. Gövdenin çok az bir kısmı mevcut. Açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, iyi fırınlanmış. Yüzeyi kalker ve toprak tabakası ile kaplı.

A7/23 Büyük Bardak Y. 15 cm. A.Ç. 7,8 cm. G.Ç. 8 cm. D.Ç. 3,8 cm. (Res. 25)

Çok hafif içbükey dipli, derin yumurta biçimli gövdededen keskin bir profille ayrılan dışa çekik geniş ağız kenarında gövdeye yakın ince V kesitli şerit bezeme vardır. Gövdedeki nokta şeklindeki aplik bezemeler üstte iki sıra dairesel, alta 5'er adet 4 sıra ilmek şeklindedir. Parçalar halinde kırık olup yapıştırılmıştır. Gövdede ve ağız kenarında noksanları vardır. Açık kahverengi mikali hamur içte ve dışta grileşmiştir. Çok ince cidarlı, metal taklidi kaplardandır. İç kısmında çark izleri belirgindir.

Hayes, age. 60, Res. 22.1 M.Ö. 110-100

A7/24 Tabak Kenarı Parçası M.Y. 5,3 cm. M.G. 11 cm. Olası Ç. 30,5 cm. (Res. 26)

İçe eğik basit ağız kenarından çok hafif daralan gövde 3,8 cm. sonra keskin bir profille daralmaya devam eder. Gövdenin üst kısmı çeşitli boyutlarda boyuna çentiklerle bezeli. Açık kiremit rengi hamurlu, iyi fırınlanmış. İç ve dış kısmı koyu kiremit rengi astarlıdır.

A7/25 Çömlek Ağız Kenarı Parçası M.Y. 3,2 cm. M.G. 9 cm. Olası Ç. 17 cm. (Res. 25)

İçe eğik, üstten düzleştirilmiş kabaca üçgen kesitli geniş ağız kenarı keskin bir profille gövdeden ayrılır. Gövdenin iç kısmında kalın çark izleri görülmekte. Açık kiremit rengi hamurlu, kataklı, gözenekli, kötü pişmiştir.

Mader, age. 102, Çiz. 50 M.S. 1-3. yüzyıl

A7/26 Çömlek Dip Parçası M.G. 5,8 cm. M.Y. 1,5 cm. Olası Ç. 8,6 cm. (Res. 25)

İçbükey dibin ortası daire şeklinde yanlardan soyutlanmıştır. İç kısmında ise çark izleri sarmal bir şekilde ortada göbek yaparak sonlanıyor. Hamuru A7/25 ile aynı. Büyük bir olasılıkla A7/25'teki çömleğin dip kısmı olmalı.

A7/27 Dip Parçası M.Y. 4,8 cm. K.Ç. 5 cm. (Res. 26)

Ortası içbükey dipli, içi boş (sahte) kaide iki sıra spiral şerit ile bezenmiştir. Yukarıya genişleyen gövdededen çok az bir parça kalmıştır. İçte dışbükey dibin ortası çukurdur. Açık kiremit rengi kaba hamurlu, gözenekli, orta derecede pişmiş, yüzeyi kalker tabakası ile kaplıdır.

A7/28 Kulp Parçası Kulp G. 2,3 cm. Kulp K. 1,6 cm. M.Y. 9,1 cm. (Res. 26)

Aşağıya doğru genişleyen gövde ve üstten düzleştirilmiş basit ağız kenarı dıştan keskin bir profille dönüş yaparak dikey 3 oluklu, oval kesitli kulp ile birleşir. Kulbun gövde ile birleştiği kısım parmakla düzleştirilmiş. İki parça halinde kırktır. Kulpta açık kiremit rengi kum ve mika kataklı, gözenekli hamur pişirme sırasındaki ısı farklılıklarını nedeniyle dışta krem rengine dönüşmüştür. Kabın gövdesi krem rengi kaba hamurludur.

A7/29 Dip Parçası M.Y. 2,7 cm. M.G. 9 cm. Olası Ç. 22 cm. (Res. 26)

Bilezik kaideli, düz dipli, yukarıya genişleyen gövdeli bir tabağın ait olabilecek küçük bir parça. Gri renkte hamurlu, gözeneksiz, çok iyi fırınlanmıştır. İçi ve dışı daha koyu gri renk astarlıdır.

A7/30 Geniş Ağızlı Kap Parçası M.Y. 7,6 cm. M.G. 10,7 cm. Olası Ç. 44 cm. (Res. 25)

İçten içe doğru, dıştan dışa doğru eğimli üçgen kesit veren geniş ağız kenarı üstten düzleştirilerek iki olukla üç bölüme ayrılmıştır. Üstte dış kenara yakın bölümünde bakışıklı iki sıra çentik bezeme vardır. Ağız kenarının dış yüzünde ise damla şeklinde bir sıra çentik ve altında bir sıra şerit bezeme görülür. Keskin bir profille dışa doğru 3,5 cm.lik bir set oluşturduktan sonra hafifçe daralan gövde başlar. Gövdede çeşitli uzunlukta çentiklerle oluşturulmuş yatay bir sıra bezeme görülmektedir. Yalnızca ağız kenarı ve gövdeden küçük bir parça mevcut. Grimsi kahverengi hamurlu, gözeneksiz, çok iyi fırınlanmıştır. İçi kahverengi, dışı gri renk astarlıdır.

A7/31 Tabak Kenarı Parçası M.Y. 5,4 cm. M.G. 8,4 cm. Olası Ç. 30 cm. (Res. 25)

İçe doğru eğimli, uç kısmı yuvarlatılmış geniş ağız kenarından gövdeye geçiş keskin bir profille belirgin. Gövdede çentiklerle yapılmış bezemeler görülmekte. Açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, çok iyi fırınlanmıştır. İçi ve dışı koyu kiremit rengi astarlıdır.

M. Özsait "1995 Antalya-Korkuteli ve Burdur yüzey Araştırması" AST XIV.2, 1996, 211, Res. 19 (Alt sıra sağdan 1.) Roma

A7/32 Gövde Parçası M.G. 7,4 cm. M.Y. 5,6 cm. (Res. 25)

İki parça halinde kırık olup yapıştırılmış, geniş bir kaba ait gövde parçasıdır. İcbükey formlu parça içe doğru keskin bir profil yaptıktan sonra bir sıra ince yiv, bir sıra şerit bezeme görülür. Bu kez dışa doğru keskin bir profil yaparak hafif içe meyilli bir şekilde devam eden gövdenin alt kısmında ince bir sıra daire şeklinde çukurluklar ve sonra kabartma olarak yaprak bezemeler görülür. Açık kahverengi hamurlu, gözeneksiz, iyi fırınlanmıştır. Kiremit rengi astarlıdır.

A7/33 Geniş Ağızlı Kap Parçası M.Y. 6,5 cm. M.G. 14 cm. Olası Ç. 50 cm. (Res. 26)

İçten içe, dıştan dışa taşkın üçgen kesit veren ağız kenarı üstten düzleştirilerek iki olukla 3 bölüme ayrılmıştır. Dıştan 1cm.lik düzleştirilmiş kısımdan sonra hafif eğimle gövdeyle birleşir. Gövde içe doğru daralmaktadır. Yeşilimsi gri renkte hamurlu, gözeneksiz, çok iyi fırınlanmıştır. İç kısmı kiremit rengi astarlıdır.

A7/34 Geniş Ağızlı Kap Parçası M.Y. 4 cm. M.G. 8 cm. Olası Ç. 41 cm. (Res. 26)

Dışa taşkın geniş ağız kenarı üstten düzleştirilmiş olup, uç kısmında bir sıra yiv bezeme vardır. Gövde aşağıya doğru daralmaktadır. Açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, çok iyi fırınlanmıştır. İç kısmı kiremit rengi astarlıdır.

Hayes, age. 200, Res. 68.15 (Roma Dönemi 2. yüzyılın ilk yarısı)

A7/35 Tabak Kenarı Parçası M.Y. 3,4 cm. M.G. 9,5 cm. Olası Ç. 31,5 cm. (Res. 25)

Hafif içe dönük dışa taşkın D kesitli ağız kenarından gövdeye geçiş belirgin hatıdır. Gövdede bir sıra dikine çizgi bezek ve altında bir sıra çentik bezek vardır. Gri renk hamurlu, gözeneksiz, çok iyi fırınlanmıştır. İçi gri renk astarlıdır. Ağız kenarı kahverengiden krem rengine doğru çeşitli renklerde, gövde ise gri renkte astarlıdır.

Özsait, age. 207, Res. 12 (Alt sıra soldan 2.) Roma; Mader, age. 101, Çiz. 35-38 Geç Roma Dönemi

A7/36 Geniş Ağrızlı Büyük Kap Parçası M.G. 43 cm. M.Y. 19,6 cm. Olası A.Ç. 59 cm. (Res. 26)

İki parça halinde kırık olup yapıştırılmış olan, dışa taşkin üstten düzleştirilmiş basit ağız kenarı ve aşağıya daralan gövdeden bir parça. Grimsi kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, çok iyi fırınlanmıştır. İçi ve dışı kahverengi tonlarında çeşitli renkte astarlıdır. Ağız kenarının altında kazıma tekniği ile yapılmış geniş bir dalgalı bant vardır.

A7/37 Tabak Dip Parçası M.Y. 2,6 cm. M.G. 7,7cm. Olası dip Ç. 25 cm. (Res. 26)

Bilezik kaideli, düz dipli, yukarıya genişleyen gövdeli bir kaba ait küçük bir parça. Gövde dikine oluklarla bezenmiştir. Kahverengimsi kiremit rengi hamurlu, iyi fırınlanmıştır. İçi ve dışı koyu kiremit rengi astarlıdır.

A7/38 Şişe Parçası (?) M.Y. 3,7 cm. A.Ç. 3,4 cm. (Res. 26)

Dışa çekik, uçları yuvarlatılmış basit ağız kenarlıdır. Aşağı daralan boyundan omuza geçiş yuvarlak hatlarla verilmiştir. Gövdeden çok az bir kısmı mevcut ve hafifçe genişlemektedir. Omuzun altındaki iki sıra oluk bezeme siyah astar boyalıdır. Ağız kenarının ve omuzun yarısı noksan olduğu için kulpтан bahsedemiyoruz. Açık kiremit rengi hamurlu, iyi fırınlanmıştır. Ağzın görünen kısmı ve kabin üzeri kahverenginin tonlarında ve siyah renkte astar boyalıdır.

A7/39 Bir kabın ağız kenarına sonradan eklenen kulbun bağlantı parçası. M.G.1,7 cm. M.Y.1,6 cm.**A7/40 Mezar Plaka Parçası** M.U. 16 cm. M.G.10 cm.

Altı düz olup, üst kısmının dar kenarı 2,7 cm. kalınlığında, 5,2 cm. yüksekliğinde bir set ile sınırlanmıştır. Uzun kenarı 2,4 cm. kalınlığında olup 3 cm. içerde 2,7 cm. kalınlığında 1,5 cm. yüksekliğinde boyuna bir set görülmektedir.

A7/41-51 Unguentarium Parçaları**A7/52-62 Kulp Parçaları****A7/63 Strigilis parçası****A7/S.7 Sikke (Bronz)** Ç. 1,25 cm. Selge M.Ö. 2.-1. yüzyıl, Ön yüz: noktalarla çevrelenmiş yuvarlak kalkan üzerinde monogram. Arka yüz: Triskeles

D.R. Sear, Greek Coins and Their Values (1979) 499, Kat. no. 5494

A7/S.8 Sikke (Bronz) Ç. 1,8 cm. Hellenistik Dönem, Ön yüz: Şua taçlı baş. Arka yüz: Sola doğru ayakta bir figür.**A7/S.9 Sikke (Bronz)** Ç. 2 cm. Ön yüz: Sağa doğru baş Arka yüz: Sola doğru ayakta bir figür.**A7/S.10 Sikke (Bronz)** Ç. 1,5 cm. Ön yüz: Sağa doğru baş Arka yüz: Seçilemiyor.**B1/1 Unguentarium** M.Y. 21,5 cm. A.Ç. 3,8 cm. G.Ç. 6,8 cm. D.Ç. 2,6 cm. (Res. 29)

Dışa çekilipli üstten düzleştirilmiş yatay şerit biçimli ağız kenarı, aşağı genişleyen uzun boyunlu, konik geniçe omuzlu, armudi gövdeli, dışbükey dipli ve konik kaidelidir. Ağız kenarı ve kaideerdeki noksaları dışında tümdür. Açık kiremit rengi hamurlu,gözeneksiz, iyi fırınlanmış, üzeri yer yer kalker ve toprak tabakası ile kaplı, ince cidarlıdır. Doğu Garajı 1987 Kurtarma Kazısı D.G. 87/M.7.1 ile aynı Geç Roma

B1/2 Unguentarium Y. 23,6 cm. A.Ç. 3,8 cm. G.Ç. 5 cm. K.Ç. 5 cm. (Res. 29)

Dışa çekilip üstten hafif bombeli bir şekilde düzleştirilmiş ağız kenarı, uzun boyun, konik omuz, armudi gövde, yuvarlakça konik kaidelidir. Dipteki dışbükey çıkıntının ortası çökertilmiştir. Ağıza yakın boyun kısmından üç parça halinde kırık olup yapıştırılmıştır. Tümdür. Kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, iyi fırınlanmıştır. Yüzeyi yer yer kalker ve toprak tabakası ile kaplıdır. İnce cidarlıdır.

B1/3 Unguentarium Y. 19 cm. A.Ç. 4 cm. G.Ç. 8 cm. D.Ç. 4 cm. (Res. 29)

Dışa taşın üstten yuvarlatılarak düzeltilmiş yatay ağız kenarlı, çok az genişleyen uzun boyunlu, armudi gövdeli, yuvarlak düz diplidir. Gövdeye yakın boyundaki noksanları dışında tümdür. Çok açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz ve iyi fırınlanmıştır. Üzeri yoğun bir kalker ve toprak tabakası ile kaplıdır. İnce cidarlıdır.

Keramaikos IX (1932) Lev. 98, E.117.A.1 M.S. 1. yüzyılortası; Ö. Özyigit "1988 yılı Erythrai sondajı" KST XI.2, 1989, 137.

B1/4 Unguentarium Y. 15,2 cm. A.Ç. 2,9 cm. G.Ç. 4,6 cm. D.Ç. 3,3 cm. (Res. 29)

Dışa çekik yatay ağız kenarı, aşağı genişleyen uzun boyunlu, armudi gövdeli, çarktan iple kopartılmış düz diplidir. Gövdedeki ve boyundaki noksanların dışında tümdür. Açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, iyi fırınlanmıştır. Üzeri yoğun kalker ve toprak tabakası ile kaplıdır. İnce cidarlıdır.

N. Karabay "1997 Gümüşler Nekropol Alanı Kurtarma Kazısı" MüzeKK IX, 1998, 300, Res. 11 soldan 1. M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

B1/5 Unguentarium M.Y. 8,5 cm. G.Ç. 4,4 cm. (Res. 29)

Boyundan ve ayaktan kırık unguentariumun gövdesi karından basık yumurta biçimlidir. Gövdenin iç hacm indeki küçülme ile A2'deki unguentariumlardan daha geç tarihlidir. Kiremit rengi hamur pişirme sırasındaki ısı farklılıklarını nedeniyle içte gri bir renk almıştır. Üzeri gri renk astarlıdır ve ince çark izleri görülmektedir.

Walter, age. no. 720, Lev. 56 M.Ö. 2. yüzyılın 2. yarısı; Kahya, age. U.32 M.Ö. 150-100.

B1/6 Oinochoe Y. 9 cm. D.Ç. 3,2 cm. G.Ç. 7,6 cm. (Res. 30)

Üçlü yonca ağızlı, kısa boyunlu, şişkin kısmı dibe yakın kürevidir. Gövde, kulbun altından başlayıp dibe kadar devam eden sarmal bezeklidir. Kulp ve ağız kenarındaki üç parça kırık ve eklenmiş olup, ağız kenarındaki noksanlar dışında tümdür. Kahverengi kum ve mika katkılı hamur kötü fırınlanmıştır. Üzeri gri renk astarlıdır.

Ö. Özyigit "1990 Phokaia Kazı Çalışmaları" KST XIII.2, 1991, 118, Res. 14 M.S. 3. yüzyıl; Ist. Mitteilungen Band 23 /24 (1973-1974) 155, Nr.53 Taf.57.1 M.S:3.yüzyılortası

B1/7 Unguentarium Y. 15,5 cm. A.Ç. 2,7 cm. G.Ç. 3,8 cm. D.Ç. 2,8 cm. (Res. 29)

Dışa çekik yatay ağız kenarı, hafif genişleyen boyundan armudi gövdeye geçiş belirsiz, çarktan iple kopartılmış düz diplidir. Spiral şekilde tüm boyun ve gövdeyi çevreleyen dalga bez eklidir. Üç parça halinde kırık olup, gövdeye yakın boyundan noksan kısımları vardır. Grimsi krem rengi hamurlu, az gözenekli, iyi fırınlanmıştır. Yüzeyi kalker ve toprak tabakası ile kaplıdır. İnce cidarlıdır.

N. Karabay "1997 Gümüşler Nekropol Alanı Kurtarma Kazısı" MüzeKK IX, 1998, 300, Res. 11 (Soldan 1.) M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

B1/8 Unguentarium M.Y. 10,6 cm. G.Ç. 6,4 cm. D.Ç. 3,4 cm. (Res. 30)

Armudi gövdeli, düz diplidir. Gövdede düzensiz spiral çizgi bezek görülmektedir. İç kısmında çark izleri belirgindir. Gövdeye ait iki parça ve boyuna ait bir parça sonradan eklenmiş olup halen boyundan yukarısı ve gövdede noksan kısımları vardır. Açık kiremit rengi hamurludur. İyi fırınlanmıştır.

Keramaikos IX (1932) Lev. 98 E.116 M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

B1/9 Unguentarium M.Y. 8,8 K.Ç. 3,1 cm. (Res. 30)

Ayaktan bir girinti ile soyutlanmış profilli kaide, uzunca ayak ve genişleyen gövdelidir. Çarktan iple kopartılmış dipli olup kopma noktası çıkışlıdır. Bu sebeple eğik bir şekilde ayakta durabilmektedir. Kaide, ayak ve gövdenin çok az bir kısmı mevcuttur. Kaidenin 1/4'i kırıktır. Gri renk hamurlu, kumlu ve mikali, gözeneklidir. Orta derecede pişmiştir.

Keramaikos IX (1932) 188, Lev. 98 E.109 M.Ö. Geç 1. yüzyıl (A2/3 'e benzer; fakat ayak daha uzundur.)

B1/10 Unguentarium (Mavimtrak yeşil saydam cam) Y. 12,9 cm. A.Ç. 2,4 cm. G.Ç. 6,5 cm. D.Ç. 5,4 cm. (Res. 29)

İçe katlanmış halka ağız kenarlı, uzun boyundan armudi gövdeye geçiş boğumludur. Dip içbükeydir. Tümdür. Yer yer irizasyonludur. Camda köpük kalıntıları ve uzamış habbeler dikkati çeker.

Y. Akat-N. Fıratlı-H. Kocabaş, Hüseyin Kocabaş Kolleksiyonu Cam Eserler Kataloğu (1984) 29, Res. 74 M.S. 1. yüzyıl

B1/11 Şişe dip parçası (Mavimtrak yeşil saydam cam) M.Y. 1,3 cm. D.Ç. 9,8 cm. (Res. 29)

İçbükey dip parçası; üst kısmından çok düzgün bir şekilde ayrılmıştır.

B1/12 Unguentarium Y. 12,4 cm. G.Ç. 5,4 cm. D.Ç. 3 cm. (Res. 29)

Dışa çekik üstten düzleştirilmiş şerit ağız kenarı, uzun boyundan armudi gövdeye geçiş boğumludur. Gövdenin en geniş yeri dibe yakın. Düz diplidir. Boyundaki bir kırık yapıştırılmış olup, ağız kenarının yaklaşık 1/3'i ve boyunun çok az bir kısmı dışında tümür. Açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, iyi fırınlanmıştır. İçte çark izleri görülmektedir. Yüzeyi yer yer kalkır ve toprak tabakası ile kaplıdır. İnce cidarlıdır.

Anderson-Stojanovic, age. 107, Res. 1.e M.Ö. 1. yüzyıl M.S. 1. yüzyıl; Keramaikos IX (1932) Lev. 98 E.114 M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl; Heimberg, age. Lev. 44, No. 764 M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

B1/13 Unguentarium M.Y. 12,6 G.Ç. 6 cm. (Res. 30)

Kaide yok, yukarıya genişleyen içi dolu ayak ile tombulca üçgenimsi gövdenin geçisi belirsiz. En geniş yeri omuzda olan gövdenin bir kısmı ve yukarısı noksan. Açık kiremit

rengi hamurlu, katkılı ve gözeneklidir. Pişirme ısisındaki düzensizlikler nedeniyle hamur içte grimsi krem rengini almıştır. Koyu kiremit rengi astarlıdır. Üzeri yoğun bir toprak ve kalker tabakası ile kaplıdır. Orta kalınlıkta cidarlıdır.

Anderson-Stojanovic, age. 107, Res. 1.g (M.Ö. 3-1. yüzyıl) (Üçgen yapıya sahip olanlar Anadolu'da Tarsus ve Hama'da ve Makedonia'da ortaya çıkmaktadır. bk. Anderson-Stojanovic, age. 109)

B1/14 İğne (Bronz) U. 10,5 cm. (Res. 29)

Uç kısmında 0,2 cm. çapında yuvarlak kesitli olarak başlayan, hafif genişleyerek devam eden ve 0,65 cm. genişliğinde yassılaştırılmış bir şekilde sona eren iğnede biri yuvarlak, biri dikdörtgen olmak üzere iki delik vardır. Üzeri korozyonludur. Yalnızca uç kısımlarında çok küçük noksanları vardır.

B1/S.11 Sikke (Bronz) Ç. 1,5 cm. Ön yüz:Sağa doğru sakallı baş. Arka yüz:Sola doğru ayakta Nike

Diger Buluntular:

Pişmiş Toprak Mezar Plaka Parçası M.U. 16,5 cm. G. 13,5 cm. K. 1,5 cm.

Uçları C şeklinde bir forma sahiptir. A7 ve A3'te gördüğümüz türdeki plakaları birleştiren parça olabilir.

Strigilis Üç parça halinde kırık olup sapındaki iki parça birleştirilebilmiştir. Ana gövdeden kıvrılarak yapılmış olan sap kısmı ve gövdenin bir kısmı mevcuttur.

Strigilis Üç parça halinde kırık olup uç kısmındaki iki parça birleştirilebilmektedir. Gövdenin ortasında ve uç kısmında eksigi vardır. Üzerinde yer yer kumaş parçaları görülmektedir.

Strigilis Parçası 4 adet

Çivi parçası 8 adet.

C1/1 Amphora Boyun Parçası M.Y. 9,6 cm. A.Ç. 7,2 cm. (Res. 32)

Dışa çekilipli yuvarlatılmış halka ağız kenarı, hafif içbükey profil veren boyunun dışı sarmal yivelerle çevrelenmiş olup, iç kısmındaki çark izleri belirgindir. Ağız kenarının yarısı ile boynun bir kısmı ve kulbun biri noksan. Diğer kulbun çok az bir kısmı mevcut. Sonradan eklenmiş olan kulp oval kesitli olup 3 olukludur. Boyun tümüyle kaba sonradan eklenmiştir. Bunu alt kısmındaki çıkışından izleyebiliyoruz. Açık kiremit rengi hamurlu, katkılı ve gözeneklidir. Orta derecede pişmiştir. Hayes, age. 92, Res. 70.14 M.S. 2. yüzyıl

C1/2 Geniş Ağırlı Açık Kap Parçası M.G. 14 cm. M.Y. 7,6 cm. Olası Ç. 38 cm. (Res. 32)

Dışa çekik ağız kenarının üst kısmı derin bir oluk ile bezenmiştir. Aşağı doğru daralan gövdenin iç kısmında çark izleri belirgindir. Açık kiremit rengi hamurlu, gözenekli, orta derecede pişmiştir.

Ö. Özyigit "1989 Phokaia Kazı Çalışmaları" KST XII.1, 1990, 146, Çiz. 11 M.S. 2. yüzyıl başları

Pişmiş Toprak Mezar Plaka Parçası

M.U. 19,5 cm. G. 12,5 cm. K. 1,3 cm. M.U. 16,5 cm. M.G. 10,7 cm. K. 1,3 cm. Dikdörtgen mezar plakalarını birleştiren, uçları yayvan C şeklindeki p.t. plaka parçası; iki parça halinde kırık olup birleştirilebilmektedir. Yine de noksanları vardır. Açık kiremit rengi hamurlu, kataklı ve gözenekli, orta derecede pişmiştir.

D1/1 Tabak Kenarı Parçası M.Y. 3,2 cm. M.G. 8 cm. Olası A.Ç. 19 cm.

Dışa çekik ağızlı, dudak kenarı tek sıra yivlidir. Açık kiremit rengi hamurlu, iyi fırınlanmıştır.

Waelkens, age. 143, Form 13 M.S. 1-2. yüzyıl

D1/2 Tabak Kenarı Parçası M.Y. 5 cm. M.G. 10,2 cm. Olası A.Ç. 38 cm. (Res. 35)

Dışa taşkin, üstten düzleştirilmiş iki yivli geniş ağız kenarı, dıştan içe doğru keskin bir profille dibe doğru daralan gövdeden ayrılır. Açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, iyi fırınlanmıştır. Yüzeyi koyu kiremit rengi astarlıdır.

Mader, age. 114, no. 39 Geç Roma (Form benzer, yalnızca ağız kenarında bir sıra yiv fazla)

D1/8 Tabak Kenarı Parçası M.Y. 4,6 cm. M.G. 9 cm. Olası A.Ç. 23 cm. (Res. 35)

Dışa çekilipli üstten düzleştirilmiş ağız kenarının uç kısmında tek sıra yiv vardır. Hafif içbükey bir tarzda aşağı doğru daralan gövde dalga bezeklidir. Açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, iyi fırınlanmıştır. İçi ve dışı kahverengi astarlıdır.

D1/9 Tabak Kenarı Parçası M.Y. 3,7 cm. M.G. 7,8 cm. Olası A.Ç. 22 cm.

Dışa taşkin geniş ağız kenarı, üstten düzleştirilmiş olup, uç kısmına yakın bir sıra yiv bezeme vardır. Açık kahverengi hamurlu, iyi fırınlanmıştır.

Waelkens, age. 143, Form 14 Geç Roma

D1/10 Tabak Kenarı Parçası M.Y. 2,4 cm. M.G. 5 cm. Olası a.Ç. 15 cm. (Res. 35)

Dışa çekilipli üstten düzleştirilmiş ağız kenarının uç kısmında tek sıra yiv vardır. Hafif içbükey bir tarzda aşağı doğru daralan gövdede çentiklerle yapılmış tek sıra bezeme görülmektedir. Açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, iyi fırınlanmıştır. Koyu kiremit rengi astarlıdır.

J. Borchardt "Limyra 1997" KST XX.2, 1998, 149, Res. 5 (Geç Roma M.S. 550-600)

D1/12 Dip Parçası M.Y. 2,1 cm. M.G. 7,2 cm. Olası dip Ç. 12 cm. (Res. 35)

Profillendirilerek çukurlaştırılmış düz dipli olup yuvarlak hatlarla genişleyen gövde enine pernah izleri ile bezelidir. Açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, iyi fırınlanmıştır. İçi ve dışı kiremit rengi astarlıdır.

D1/14 Dip Parçası M.Y. 6 cm. K.Ç. 5 cm. (Res. 35)

Çarktan kopma yeri çıkıştı ile belirgin düz diplidir. İçbükey bir profil veren içi boş (sahte) kaideeden genişleyen gövdeye geçiş yumuşak hatlarladır. Açık kiremit rengi hamurlu, bol kataklı, gözenekli, orta derecede fırınlanmıştır. Kalın cidarlıdır.

D1/15 Mezar Plaka Parçası (P.t.) M.G. 14,3 cm. M.U. 9,5 cm.

2,7 cm. kalınlığında olup 4,7 cm. içte parmakla yapılmış iki sıra oluk bezeme vardır. Açık kiremit rengi hamur kataklı ve gözeneklidir. A3 no'lu Mezarda benzeri görülmektedir.

D1/16 Amphora Dip Parçası M.Y. 6 cm. M.G. 7,4 cm.

Sivri dipli olup, dibin altı oyuktur. Yüzeyi yivlidir. Kiremit rengi hamurlu, az kataklı, iyi fırınlanmıştır. Yaklaşık 1/3'i mevcuttur. A4/3'e benzer.

O. Alpözen, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları (1995) 100 M.S. 3-4. yüzyıl

D1/17 Dip Parçası M.Y. 3,9 cm. M.G. 6,8 cm. Olası dip Ç. 23 cm. (Res. 35)

Düz geniş diplidir. Gövdedeki genişleme çok azdır. Açık kiremit rengi hamurlu, kataklı ve gözeneklidir. Kötü fırınlanmıştır.

Ö. Özyigit "1989 Phokaia Kazı Çalışmaları" KST XII.1, 1990, 146, Çiz. 10.a M.S. 1.yüzyılın 2. yarısı

D1/3-7, 11, 13, 18 Kulp Parçaları**D2/1 Unguentarium (Tüp biçimli)** Y. 6 cm. A:Ç. 2,1 cm. D.Ç. 2 cm. (Res. 37)

Mavimtrak yeşil saydam camda, köpük kalıntıları ve uzamış habbeler, dökülen irizasyon tabakası altında dikine incecik yollu ve delikli bir yüzey görülmekte. Yayvana içe katlanmış ağızlı, uzun içbükey boyunlu, çökertilmiş dipli tüp biçimli bir unguentariumdur. Tümdür. Serbest üfleme tekniği kullanılmıştır.

Y. Akat-N. Fıratlı-H. Kocabas, Hüseyin Kocabas Cam Eserler Kataloğu (1984) 28, Kat. no. 170, Res. 69; Ü. Canav, Türkiye Şişe Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Kataloğu (1985) 52, no: 63-64 M.S. 2. yüzyıl; E. Yağcı "Hatay Müzesinden bir grup cam" 1. Uluslar Arası Ana. Cam Sanatı Sem., 1990, 32 vd., Res. 29 M.S. 1.-2. yüzyıl (Ağız kenarının içe doğru katlanarak yapılması Doğu Roma üretimi olanların ortak özelliği)

D2/2 Unguentarium (Tüp biçimli) M.Y. 7,4 cm. D.Ç. 3,4 cm. (Res. 37)

Koyu mavimtrak yeşil yarı saydam cam, yer yer irizasyon tabakası ile kaplıdır. Camda köpük kalıntıları ve uzamış habbeler görülmektedir. Hafif çökertilmiş dipli,uzun içbükey boyunlu, tüp biçimli unguentariumun ağız kenarı noksandır. Cidar kalınlıkları farklıdır. Serbest üfleme tekniği kullanılmıştır.

Akat-Fıratlı-Kocabas, age. 28, no: 170, Res. 69; Canav, age. 52, no: 63-64 M.S. 2. yüzyıl; B.Tuğrul-Ş.Atık 1.Uluslar arası Ana.Cam Sanatı Sem. İst.1990 s.39 vd.Res.45-46 M.S:1.-3.yüzyıl; Yağcı, age. 32 vd., Res. 29 M.S. 1.-2. yüzyıl

D2/3 Aryballos Parçası M.Y. 2,3 cm.

Açık zeytuni yeşil saydam cam; dışa çekilerek içe katlanmış yatay ağız kenarı, kısa boyun ve genişleyen gövdeden çok az bir kısım mevcut. Omuza damlatılıp çekilmek suretiyle yapılan kulp, önce içe kıvrılıp boyna, sonra dışa dönüş yaparak ağız kenarına yapıştırılmıştır. Serbest üfleme tekniği kullanılmıştır.

Akat-Fıratlı-Kocabas, age. '35, Kat. no:263, Res. 117 M.S. 2. yüzyıl

D2/4 Kadeh Parçası M.Y. 2 cm. A.Ç. 1,2 cm.

Açık zeytuni yeşil saydam cam; konik kaide, iç kısmı boş, dibi dışbükey, ince kısa ayak ve genişleyen gövdeden çok az bir parça mevcut. Kaidenin cidarı 2 cm., gövdesinin ise 1 cm. Kaide sonradan eklenmiştir. Serbest üfleme tekniği kullanılmıştır.

Akat-Fıratlı-Kocabaş, age. 37, Kat. no: 302, Res. 146, M.S. 4-5. yüzyıl; Yağcı, age. 34 M.S. 5-6. yüzyıl

D2/5 Kadeh Ayağı Parçası M.Y. 3,7 cm. A.Ç. 0,8-1,2 cm.

Koyu mavimtrak yeşil saydam cam; aşağıya doğru daralan kütlesel ince ayak, kaide ve gövdeden çok az bir kısım mevcut.

D2/6 Şişe Parçası A.Ç. 6 cm. A.K. 0,9 cm. B.Ç. 3,5 cm. M.Y. 4 cm.

Mavimtrak yeşil saydam cam; serbest üfleme tekniği kullanılmıştır. Dışa çekilib içe katlanmış yatay ağız kenarı, iki parça halinde kırık olup, noksanları vardır. Aynı şişeye ait boyun ve gövde parçası, 3 parça halinde kırık olup yapıştırılmıştır. Aradaki parçalar mevcut değildir.

D2/7 Kulp Parçası M.Y. 5,5 cm. M.G. 4 cm.

Koyu zeytuni yeşil yarı saydam cam; dirsekli ve ince kaburgalı geniş yassı kulp parçası.

D2/8 Pencere Camı Parçası M.U. 6,5 cm. M.G. 3 cm. K. 0,4-0,25 cm. Açık yeşil saydam cam.**D2/9 Pencere Camı Parçası** M.U. 4,5 cm. M.G. 2 cm. K. 0,15-0,1 cm. Açık yeşil saydam cam.

Ö. Bakırer "1.Uluslar arası Cam Sanatı Sem.", 1984, 70 (Camın pencerede kullanımı Roma Döneminde başlıyor ise de, Anadolu'da Bizans Dön.yaygınlaşmakta)

D2/10 İğne (Bronz) M.U. 6,15 cm. En geniş yeri. 0,5 cm. (Res. 37)

İki ucu sıvrlıtlerek yapılmış yuvarlak kesitli olup, ortasında boğumlardan ve kazıma çizgilerden oluşan bezemeler vardır. İki ucu da çok az kırık ve noksandır. Üzeri yeşil oksidasyon tabakası ile kaplıdır.

D2/11 Dip Parçası M.Y. 9,5 cm. M.G. 14 cm. Olası dip Ç. 14 cm. (Res. 37)

Bilezik kaideden yukarıya genişleyen gövdeye geçiş belirsiz. Dip dışbükeydir. Açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, iyi fırınlanmıştır. Yüzeyi kalker ve toprak tabakası ile kaplıdır.

D2/12 Tabak Parçası M.G. 6,2 cm. M.Y. 2,4 cm. D.Ç. 3,5 cm.

Düz dipli, genişleyen gövdeden çok az bir parça mevcut. Açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, iyi fırınlanmıştır. (A3/12'ye benzer Roma Dönemi)

D2/13 Dip Parçası M.Y. 4,5 cm. M.G. 10,15 cm. Olası dip Ç. 8 cm.

Düz dipli, yukarıya genişleyen gövdeden çok az bir kısım mevcut. İç kısmında dipten gövdeye doğru sarmal bir şekilde çark izleri görülmektedir.

D2/14 Unguentarium Parçası M.Y. 3 cm. D.Ç. 4,2 cm.

Düz dipli, armudi gövdeden çok az bir kısım kalmıştır. İçte çark izleri belirgin. Açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, iyi fırınlanmıştır. Orta kalınlıkta cidarlidir. (B1/8'e benzer)

Keramaikos IX (1932) Lev. 98, E.116 M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

D2/15 Unguentarium Parçası M.Y. 4,4 cm., D.Ç. 3,9 cm. G.Ç. 6,5 cm.

Düz dipli, armudi gövdedenin bir kısmı mevcut. Açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, iyi fırınlanmıştır. İnce cidarlidir. (D2/14 gibi, M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl)

D2/16 Tabak Kenarı Parçası M.Y. 5,5 cm. M.G. 11 cm. Olası Ç. 39 cm. (Res. 37)

Ağız kenarı dışa çekilipli üstten içe eğimli bir şekilde düzleştirilmiş. Aşağıya doğru hafifçe daralan gövdede 3 sıra dalga bezek görülmektedir. İçte koyu kiremit rengi olan hamur, dışta açık kiremit renklidir; gözeneksiz ve katkısızdır. Yüzeyi kalker ve toprak tabakası ile kaplıdır.

D2/17 Tabak Kenarı Parçası M.Y. 2,2 cm. M.G. 4,5 cm. Olası Ç. 17 cm.

Dışa çekik geniş ağızlı, dudak kenarı tek sıra yivlidir. Açık kiremit rengi hamurlu, iyi fırınlanmıştır.

Waelkens, age. 143, Form 13 M.S. 1-2. yüzyıl

D2/18 Unguentarium Parçası M.Y. 8,7 cm. D.Ç. 3,3 cm. G.Ç. 6,2 cm.

Düz dipli, armudi gövdeli; iç kısmında çark izleri belirgindir. Açık kiremit rengi hamurlu gözeneksiz, iyi fırınlanmıştır. İnce cidarlidir. 3 parça halinde kırık olup yapıştırılmıştır. Çok az dip ve gövdedenin yaklaşık 1/3'i mevcut. (D2/14 gibi, M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl)

D2/19 Kandil Parçası M.Y. 2,3 cm. D.Ç. 3,5 cm.

Gövde kaburgalı, dip halka kaidelidir. Alt kısmın yarısı mevcut. Kiremit rengi hamurlu, gözeneksizdir.

D2/20 Tabak Kenarı Parçası M.Y. 4,2 cm. M.G. 5,8 cm. Olası Ç. 26 cm. (Res. 37)

Dışa çekilipli üstten düzleştirilmiş ağız kenarında, iç kısma yakın 2 sıra yiv bezeme vardır. Gövdedeki 2 sıra şerit bezeme dalgalı bir profil vermektedir. Açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, iyi fırınlanmıştır. Yüzeyi kalker ve toprak tabakası ile kaplıdır.

Mader, age. 114, no. 39 Geç Roma

D2/21 Kandil Y. 3,7 cm. A.Ç. 4,6 cm. G.Ç. 5,7 cm. D.Ç. 3,4 cm. (Res. 37)

Discus çukuru derindir ve içte keskin bir profil yaparak iyice küçülmüş olan delikte son bulur. Yağ konulan haznesi aşağı dorusu hafifçe genişleyip dibe yakın keskin bir profile daralmaya başlar. Çarktan iple kopartılarak alınmış düz diplidir. Kulpsuzdur. 5 parça halinde kırık ve yapıştırılmış olup, emzik kısmında noksaları vardır. Açık kiremit rengi hamurun ortası emzik kısmında siyahlaşmıştır.

D2/22 Dip Parçası (Kadeh ?) M.Y. 4,65 cm. K.Ç. 5,3 cm. (Res. 37)

Keskin profilli geniş kaidenin dibi çarktan iple kopartılmıştır. İnce ve kısa boyun, kaide ile gövdeyi yuvarlak hatlarla birleştirir. Gövdenin çok az bir kısmı mevcuttur ve iç kısmındaki çark izleri belirgindir. Krem rengi hamurlu, gözeneksiz, iyi fırınlanmıştır.

D2/23 Unguentarium Dip Parçası M.Y. 5,7 cm. K.Ç. 4,6 cm.

Konik kaide, dışbükey dip ve hafifçe genişleyen içi boş ayak; gövde mevcut değil. Kiremit rengi gözeneksiz hamurlu olup iyi fırınlanmıştır. İnce cidarlıdır. (A3/13 ve B1/1'e benzer Geç Roma ?)

D2/24 Unguentarium Dip Parçası M.Y. 2,9 cm. K.Ç. 5,25 cm.

Profilli geniş kaideden gövdeye geçiş yumuşak hatlarla verilmiştir. Çarktan iple kesilerek alınan düz diplidir. Kaidede küçük noksaları var, gövdenin de çok az bir kısmı mevcut. Grimsi kahverengi hamurlu, gözeneksiz, iyi fırınlanmıştır.

D2/25 Unguentarium Parçası M.Y. 7,3 cm. A.Ç. 3,5 cm.

Dışa çekik yatay ağız kenarı ve uzun boyunun bir kısmı mevcut. Krem rengi, gözeneksiz hamurlu, iyi fırınlanmıştır.

D2/26 Unguentarium Parçası M.Y. 5,6 cm. K.Ç. 5,15 cm.

Konik kaide, sivri dışbükey dip ve hafifçe genişleyen içi boş ayak, gövde mevcut değildir. Grimsi kiremit rengi hamurlu, iyi fırınlanmıştır. İnce cidarlıdır. (D2/23 gibi Geç Roma)

D2/27 Unguentarium Parçası M.Y. 6,1 cm. A.Ç. 3,2 cm.

Dışa çekik yatay ağız kenarı ve uzun boyunun bir kısmı mevcut. Krem rengi hamurun ortası düzensiz pişirme nedeniyle krem rengini almıştır.

D2/28 Unguentarium Parçası M.Y. 4,7 cm. A.Ç. 3,9 cm.

Dışa çekilipli üstten düzleştirilmiş yatay şerit biçimli ağız kenarının 1/3'i noksan. İç kısmında ince çark izlerinin görülebildiği boynun bir kısmı mevcut. Grimsi kiremit rengi hamurlu, iyi fırınlanmış, ince cidarlıdır.

D2/29 Kulp Parçası M.G. 6,3 cm. Kulp G. 1,9 cm. Kulp K. 1,55 cm.

Kapalı bir kabin üstten düzleştirilmiş ağız kenarı ve ortası çukur dörtgen kesitli kulbun bir kısmı mevcut. Kulp ve ağız kenarı keskin bir profille birleşir. Gri renk hamurlu, gözenekli, sert fırınlanmıştır. (A7/28'e benzer)

D2/30 Unguentarium Parçası M.Y. 10,8 cm. K.Ç. 5,7 cm.

Konik kaide, ortası çukur dışbükey dipli, hafif genişleyen içi boş ayak ve gövdenin bir kısmı mevcut. Açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz, sert fırınlanmıştır. (Doğu Garajı 1987 Kurtarma Kazısı D.G. 87/M.7.1 ve B1/2'ye benzer Geç Roma)

D2/31-32 Kulp Parçası M.Y. 7,6 cm. Kulp G. 1,75 cm. Kulp K. 1,4 cm.

Kapalı bir kabin üstten düzleştirilmiş ağız kenarı ve ortası çukur dörtgen kesitli kulp keskin bir profille birleşir. D2/31 ve D2/32 iki parça halinde birleştirilebilmektedir. Kiremit rengi gözenekli hamur, dışta krem rengindedir.(A7/28'e benzer)

D2/33 Amphora Dip Parçası M.Y. 4,4 cm. D.Ç. 4,7 cm.

Basık kürevi düğme tutamaklıdır. Krem rengi hamurlu, iyi fırınlanmıştır.

Hayes, age. 95, Lev. 25-4, Res. 37-8 M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı

D2/34 Mezar Plaka Parçası M.U. 6,9 cm. M.G. 4 cm.

Altı düz olup 2 cm. kalınlığındadır. Üst kısmının kenarı 3,3 cm. kalınlığında, 5,4 cm. yüksekliğinde bir set ile sınırlanmıştır. Kiremit rengi hamurlu, katkılı, orta derecede pişmiştir.

D2/35 Amphora kulbu M.Y. 13,1 cm. Kulp K. 1,8 cm. Kulp G. 3,4 cm. (Res. 37)

Dışa kalınlaştırılarak üç kısmı sivriltilmiş ağız kenarı, dışta keskin bir profil yaptıktan sonra dairesel bir geçişle dikey, oval kesit veren, tek yivli kulp ile birleşir. Açık kiremit rengi hamurlu, gözeneksiz ve iyi fırınlanmıştır.

Hayes, age. Res. 71.12 Geç 2-Erken 3. yüzyıl

D2/36 Unguentarium Parçası M.Y. 13,15 cm. G.Ç. 5,8 cm.

Konik kaidenin 1/3'i ve armudi gövdenin yarısı ile boynun çok az bir kısmı mevcut. Boyundan gövdeye geçiş konik bir omuzla sağlanmaktadır. Dip sivri dışbükey bir şekildedir. Kiremit rengi hamur, dışta krem rengindedir. İyi fırınlanmıştır. (B1/1 gibi, Geç Roma)

D2/S.12 Sikke (Bronz) Hellenistik Şehir Sikkesi, Ariassos Çap:1,5 cm.

Ön yüz: Sağa doğru Zeus Başı

altta ARIA

Arka yüz: Sola doğru diz çöken hörgüçlü boğa;

Summary

Rescue Excavation at the eastern Necropolis in Antalya During 1998-1999

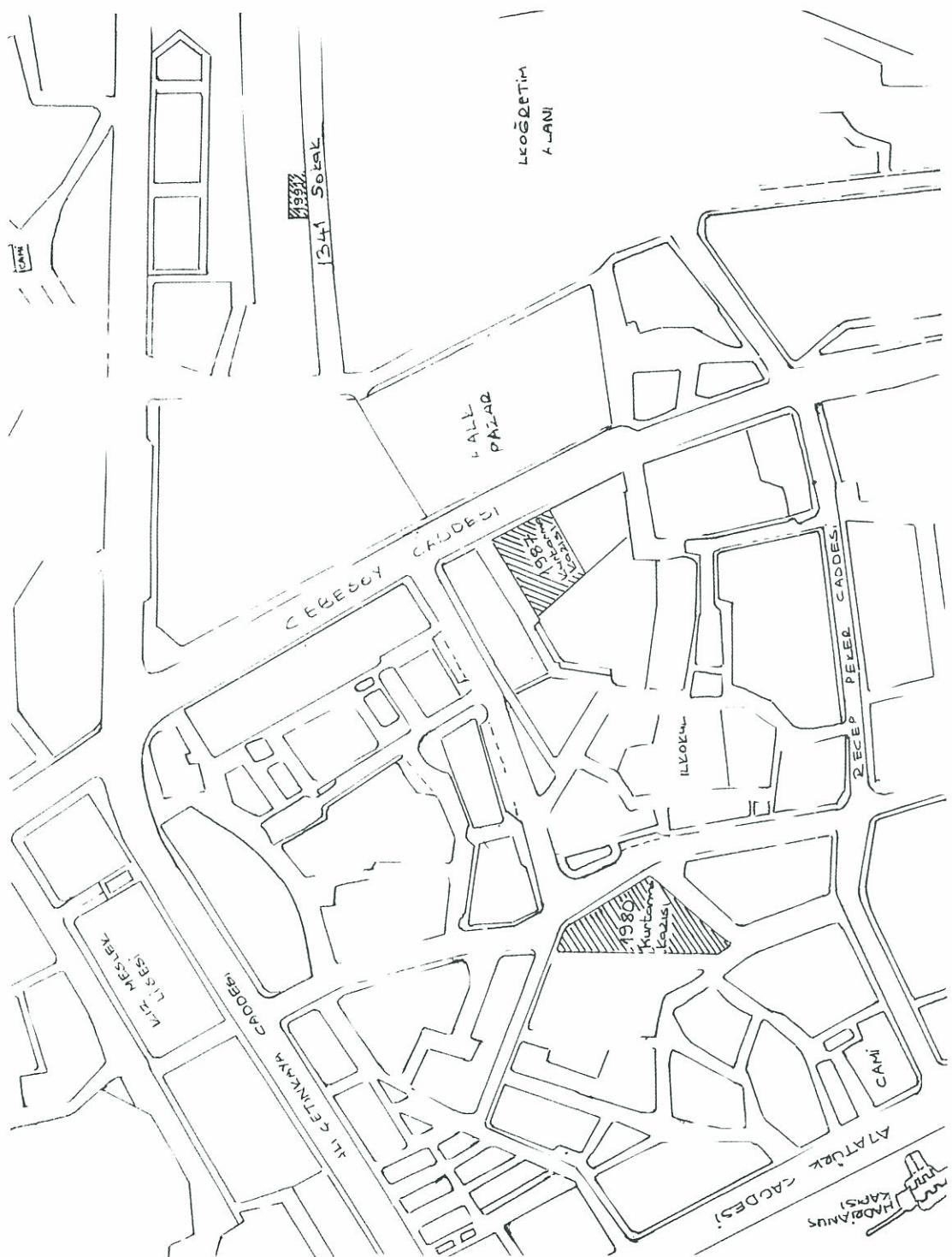
18 tombs, all hewn from the bedrock of a calcareous stratum and extremely harmonious with the regional topography were discovered as a result of the Rescue Excavation carried out by the team on the site of the Eastern Necropolis of the ancient city of Attaleia which was named after its founder Attalos II, and became one of the important ports of the Pamphylia Region. The tombs were adapted for their functional purposes by the utilization of easily workable limestone layers, natural fissures and caves.

The tombs have characteristics, which shed light on the tomb architecture of Antalya's ancient periods and the tradition of burial at that time, are dated from finds to the early Hellenistic through to the late Roman period and are discussed under 4 main groups delineated typologically:

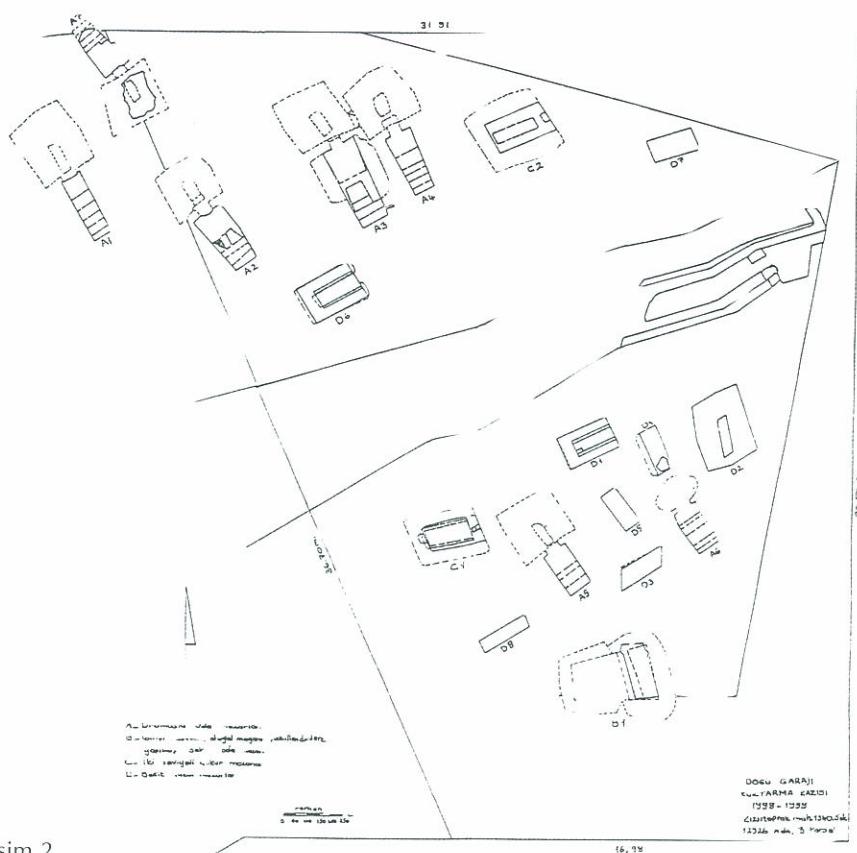
- A) Chamber tombs with dromos (7 tombs)
- B) Chamber tomb with a raised bank, formed out of a natural cavity entered from the top (1 tomb)
- C) Hollow tombs with two levels (2 tombs)
- D) Hollow tombs of simple form (8 tombs)

Divided into two areas by a canal cut in the bedrock, running northwest to southwest and measuring approximately 4 meters wide by 0.7 meters deep, the area has 8 tombs on its northern lot and 10 on its southern. There is a limestone quarry at the eastern end of the canal. The lime scoop up from there was used in the tombs after a slaking process.

The tombs, unearthed at today's Doğu Garajı (the Eastern Terminal), can be considered as evidence for rock-hewn chamber tombs, known to be nearly a millennium-old tradition in ancient Anatolia, which through modifications were used until the close of the Roman period. They are important because they cast light on areas that were previously in darkness.

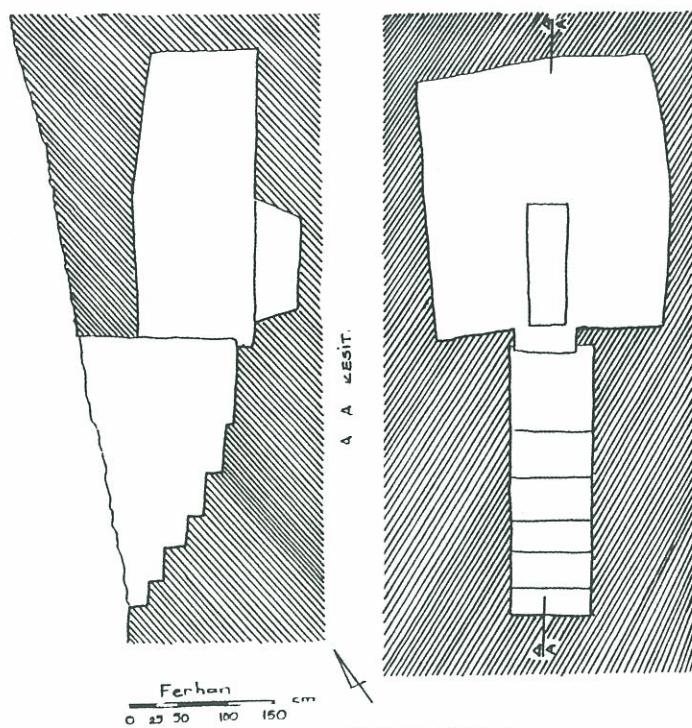
Resim 1

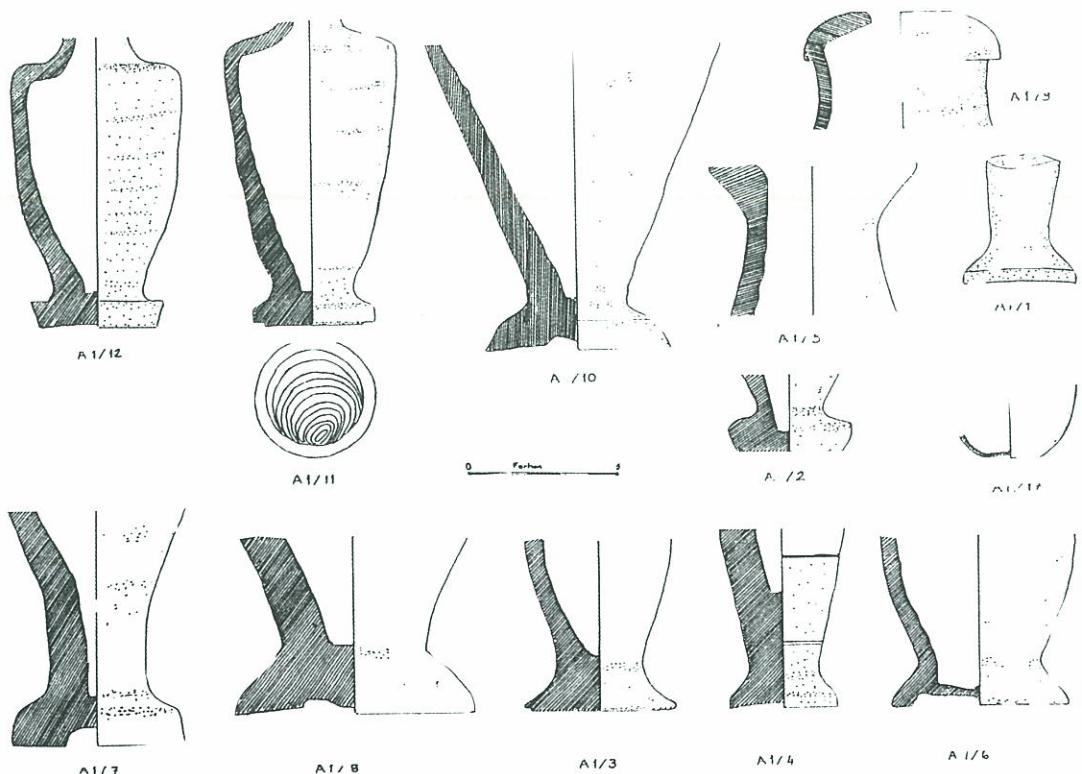
Resim 2

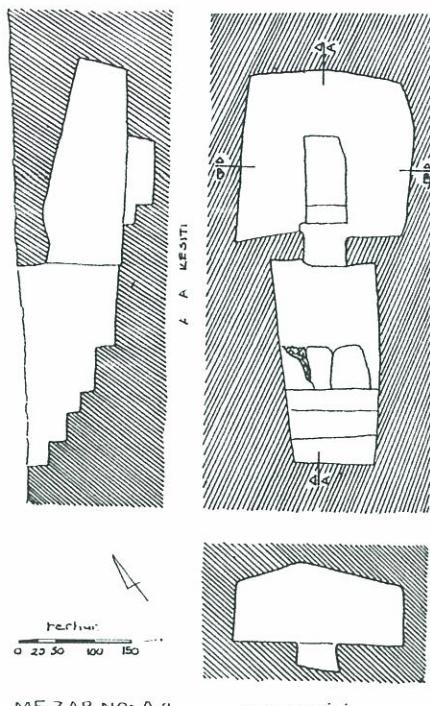
Resim 3

Resim 4

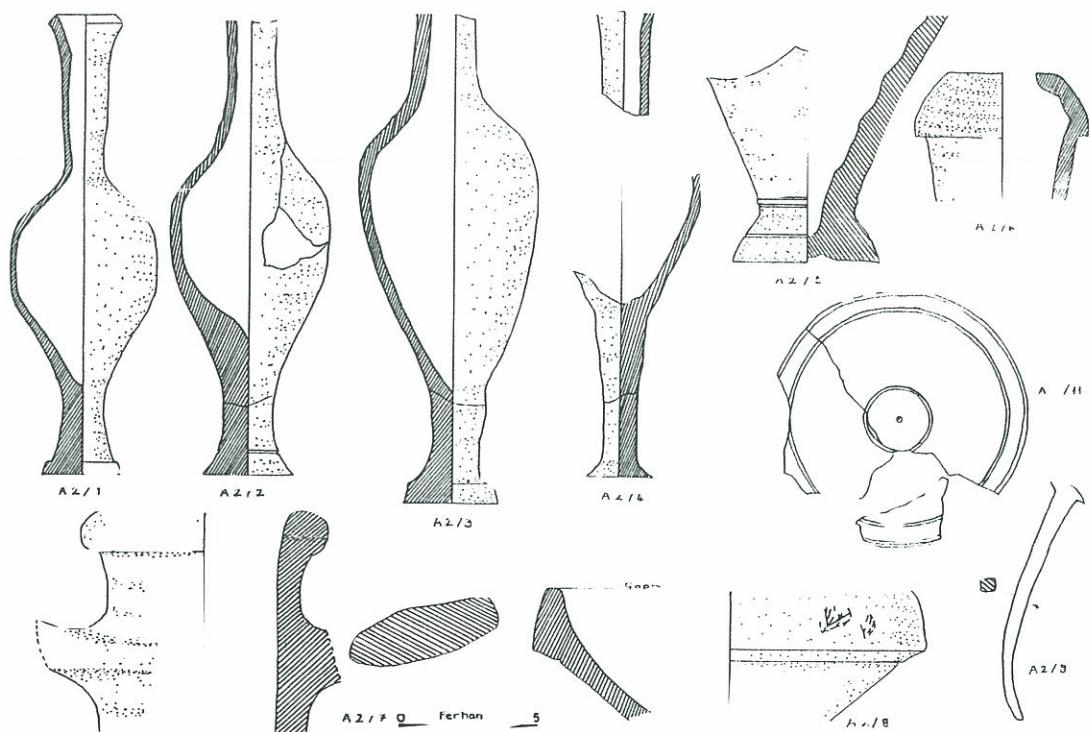
Resim 5

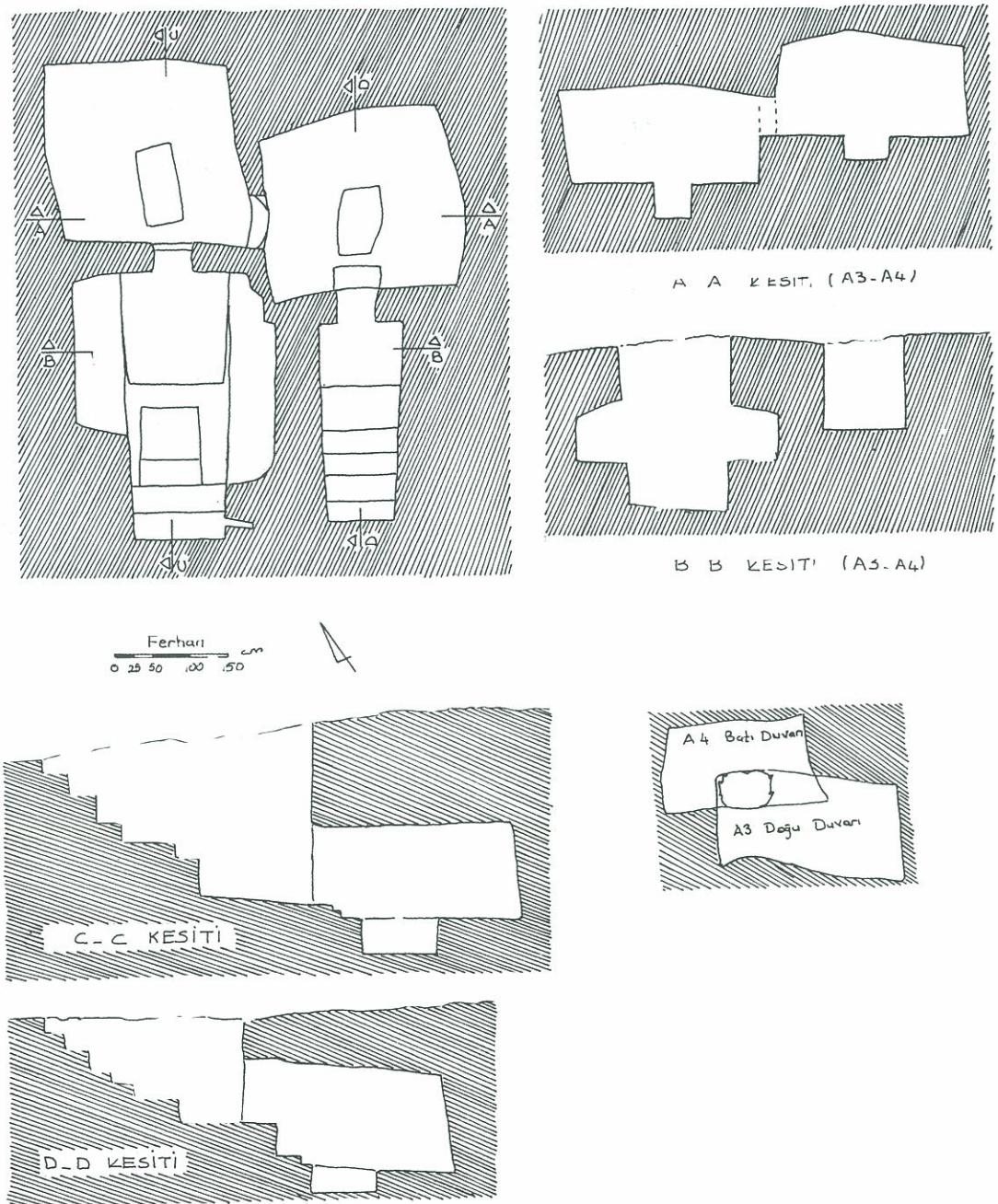
Resim 6

Resim 7

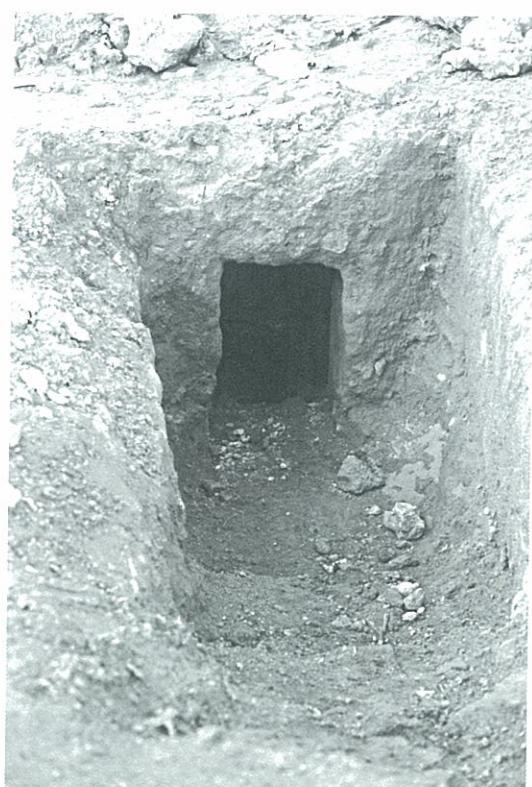
Resim 8

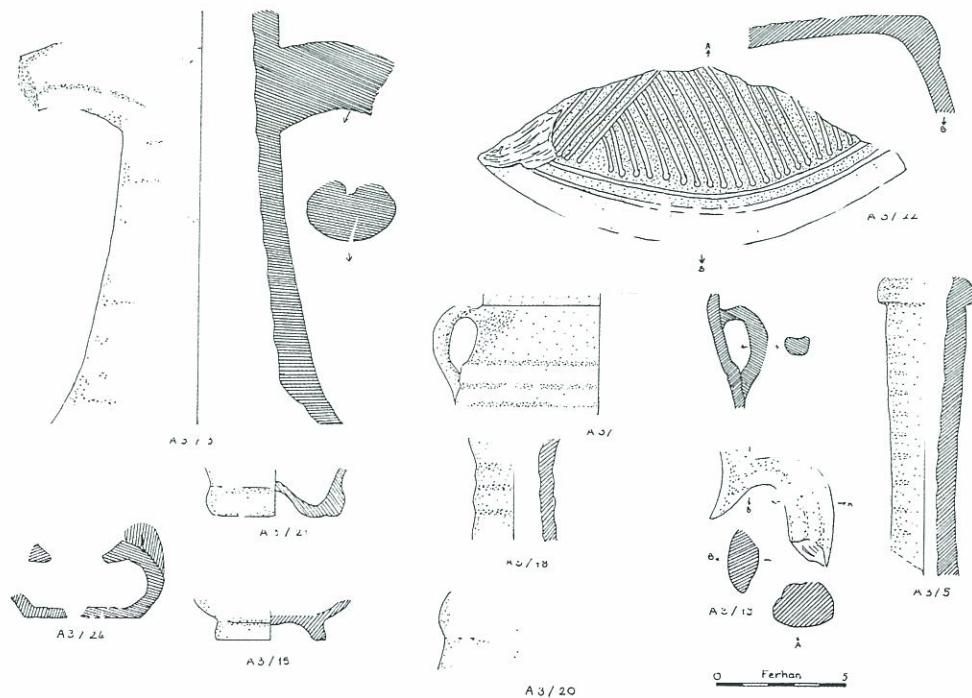
Resim 9

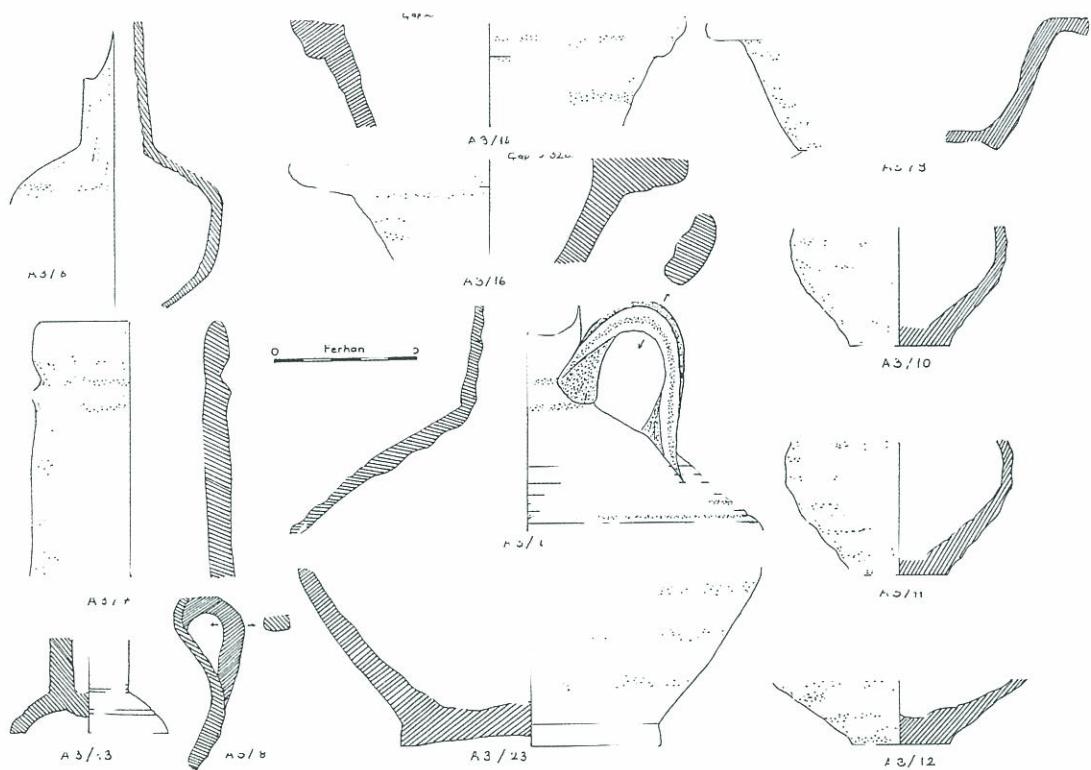
Resim 10

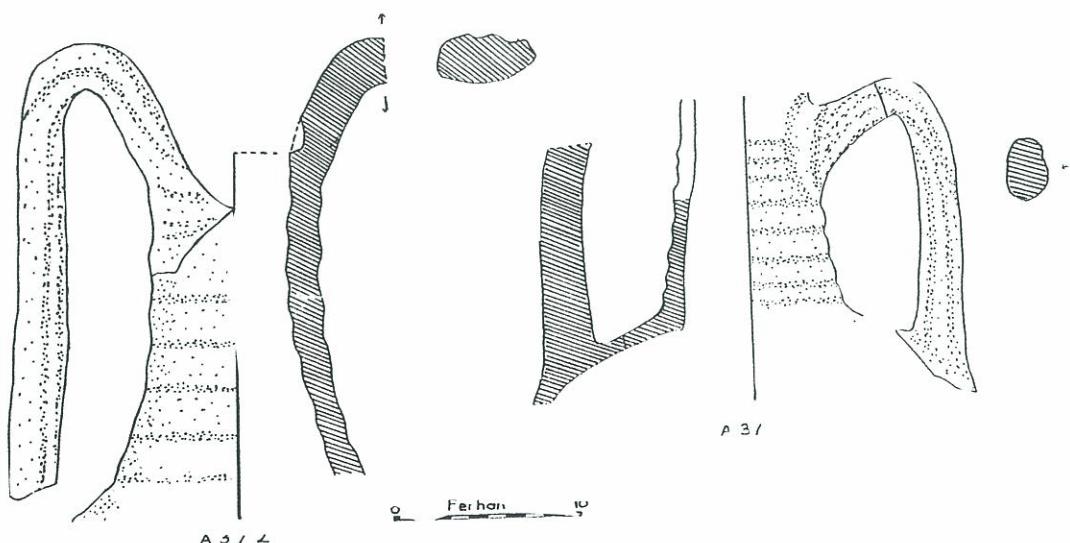
Resim 11

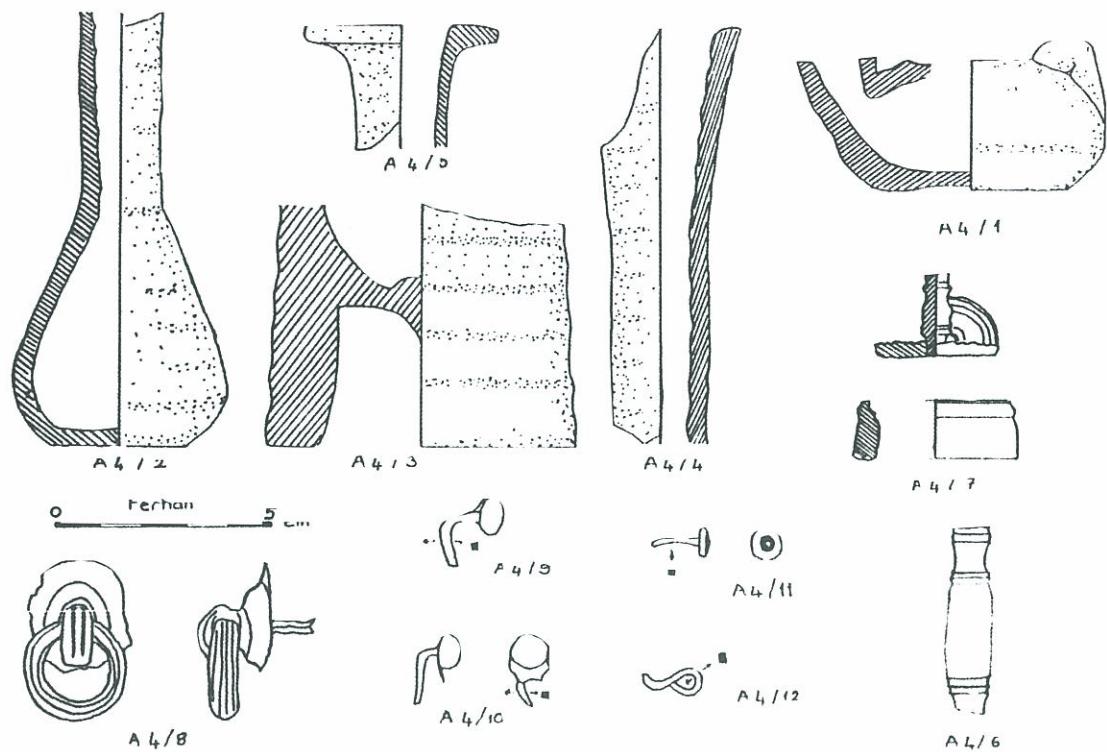
Resim 12

Resim 13

Resim 14

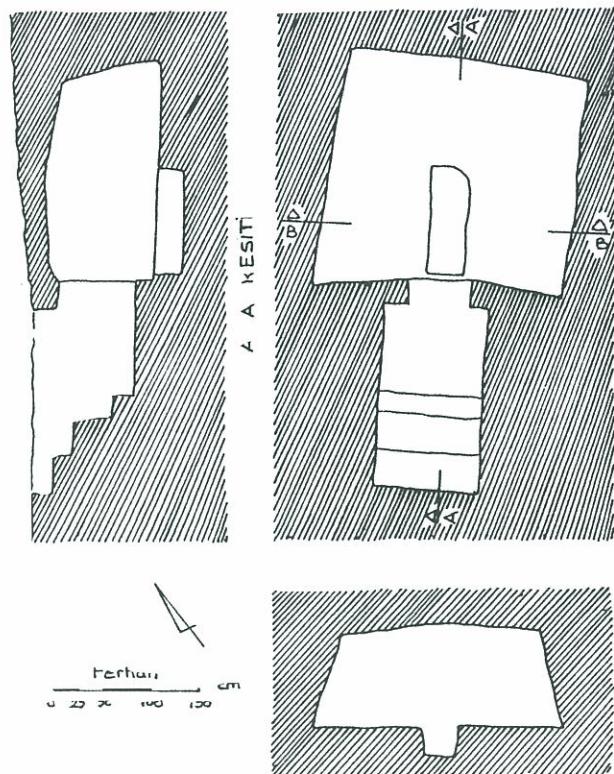
Resim 15

Resim 16

Resim 17

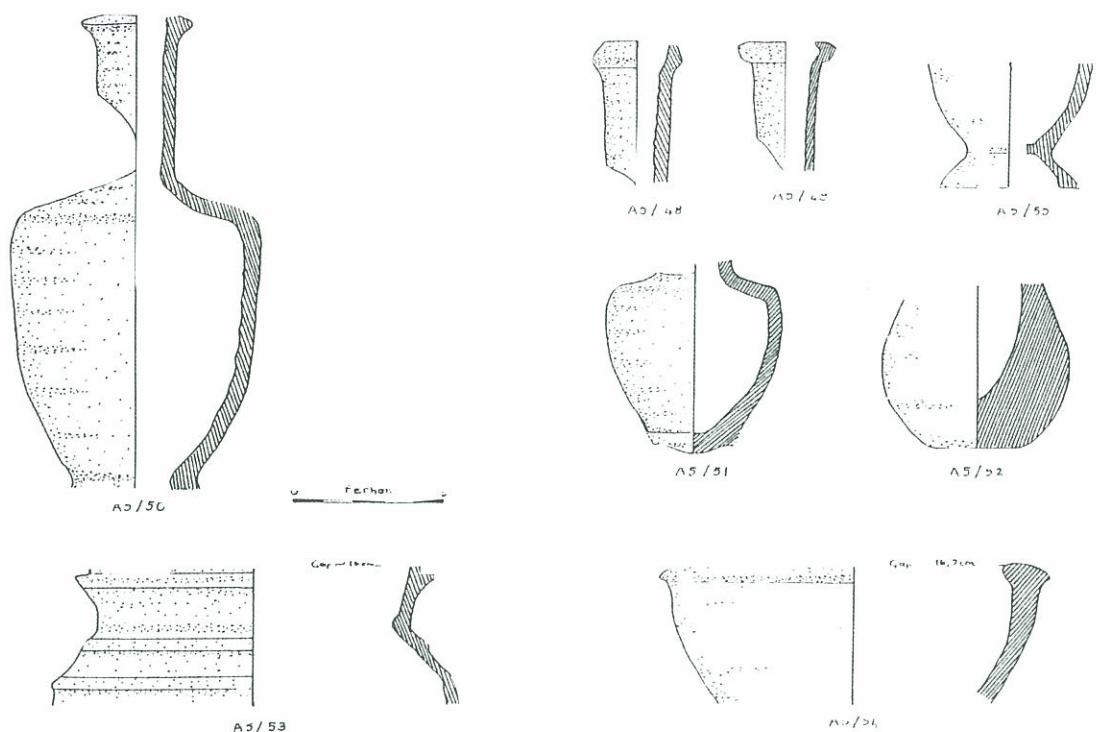

B-B KESİTİ

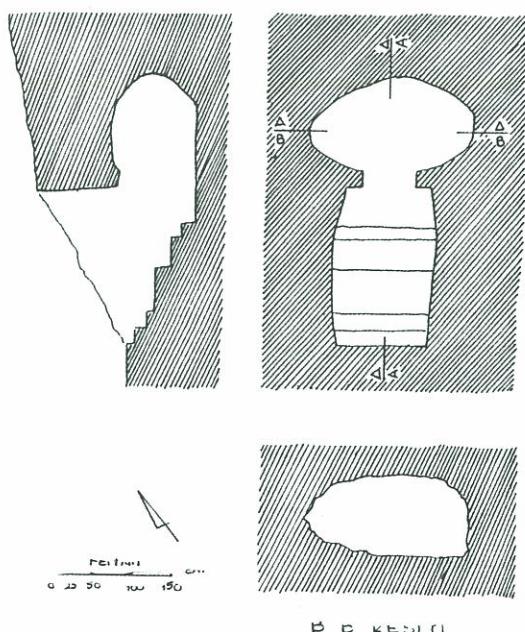
Resim 18

Resim 19

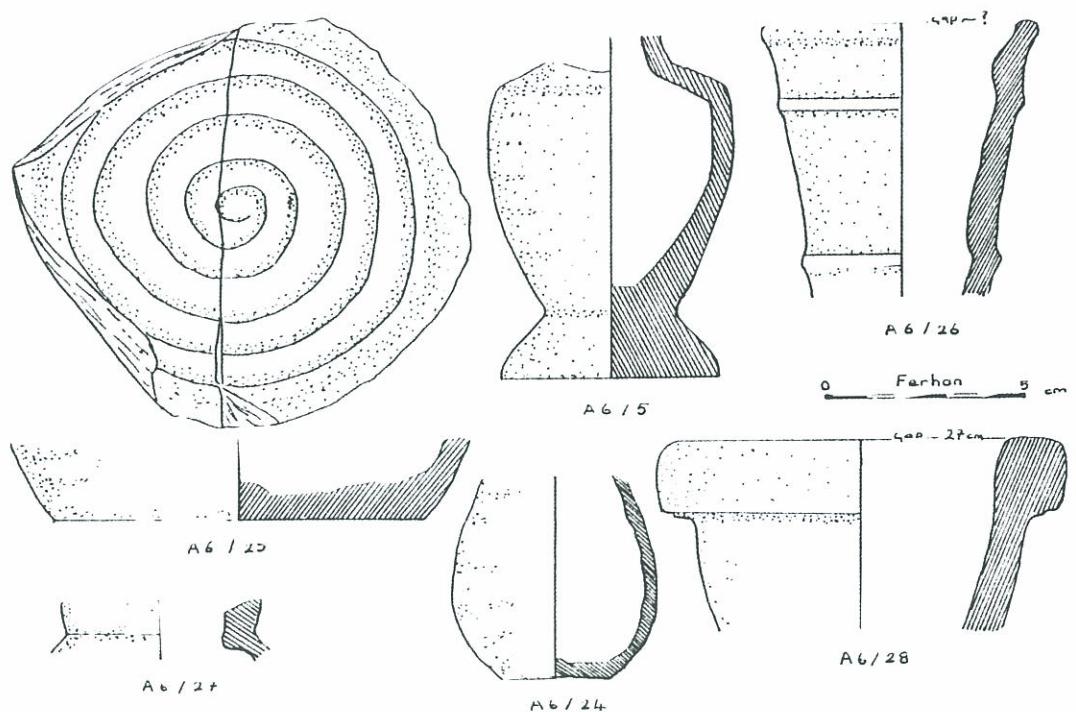
Resim 20

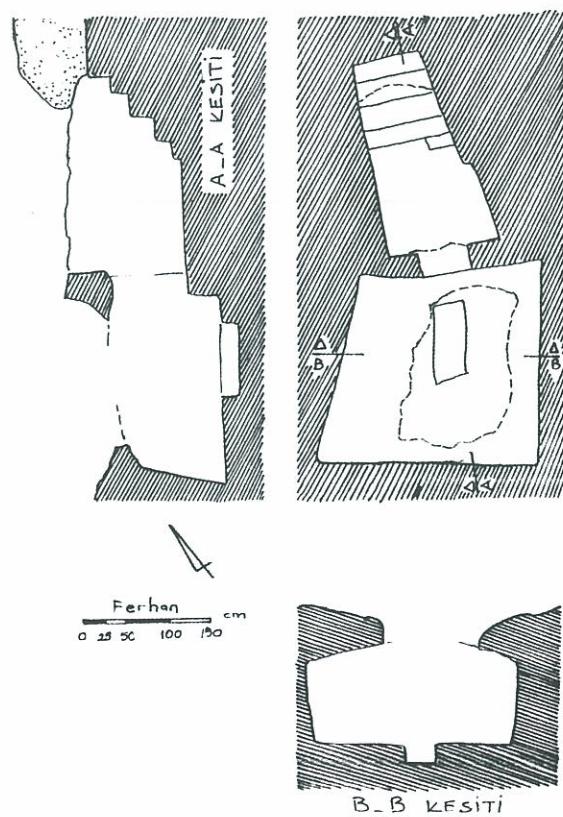
Resim 21

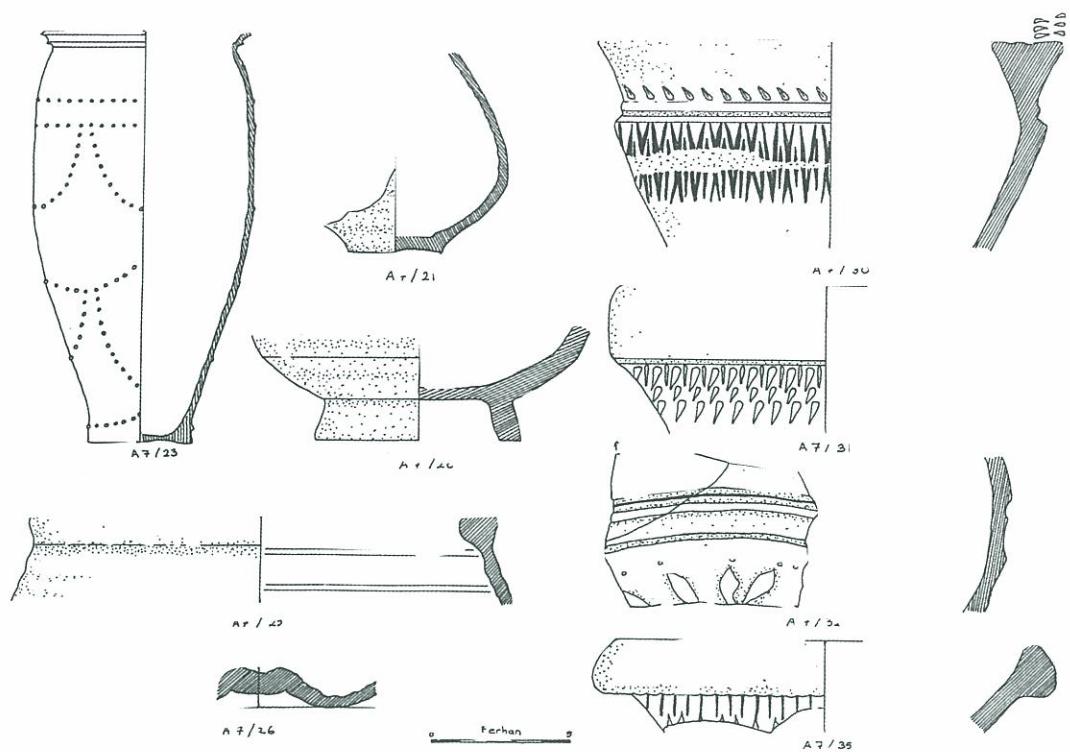
Resim 22

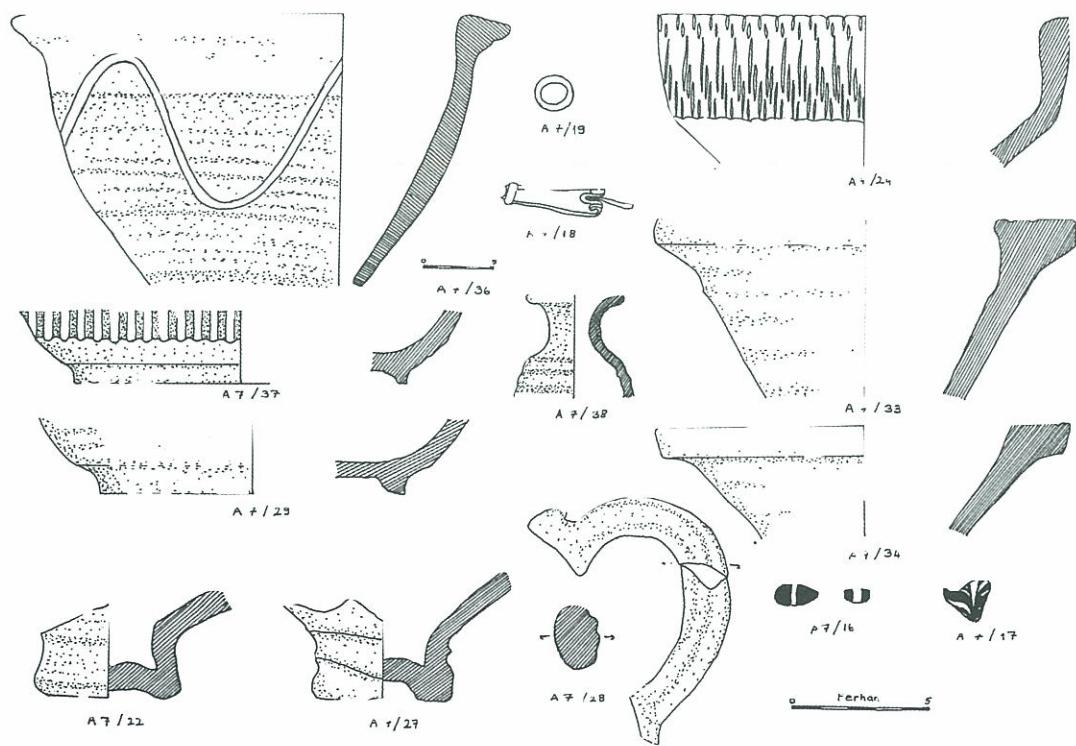
Resim 23

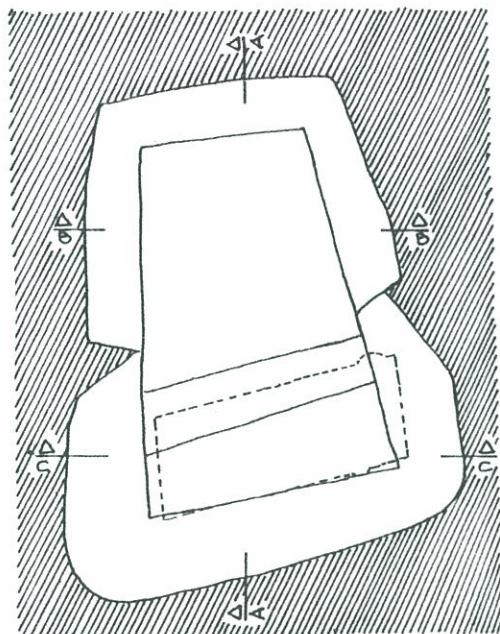
Resim 24

Resim 25

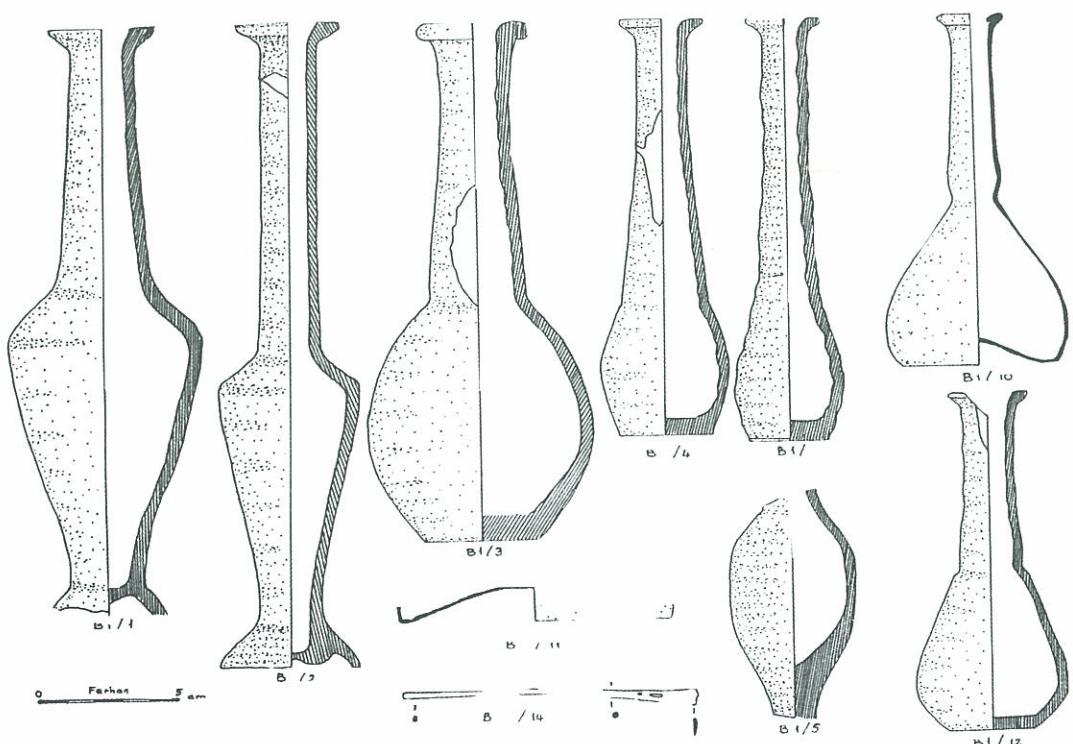
Resim 26

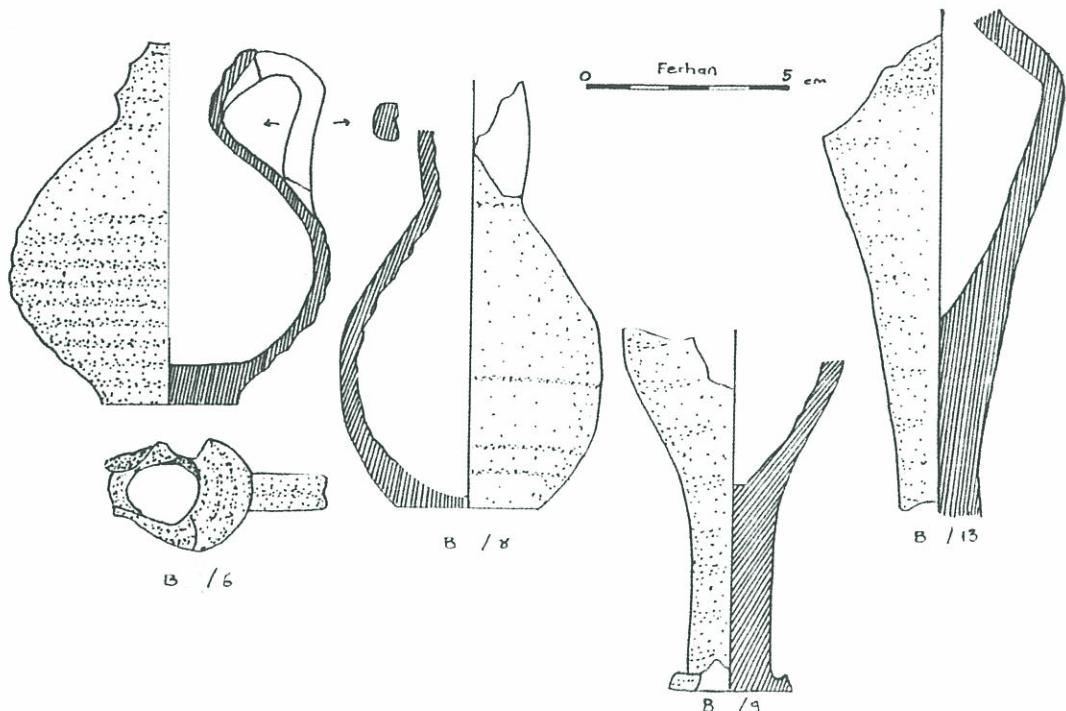
Resim 27

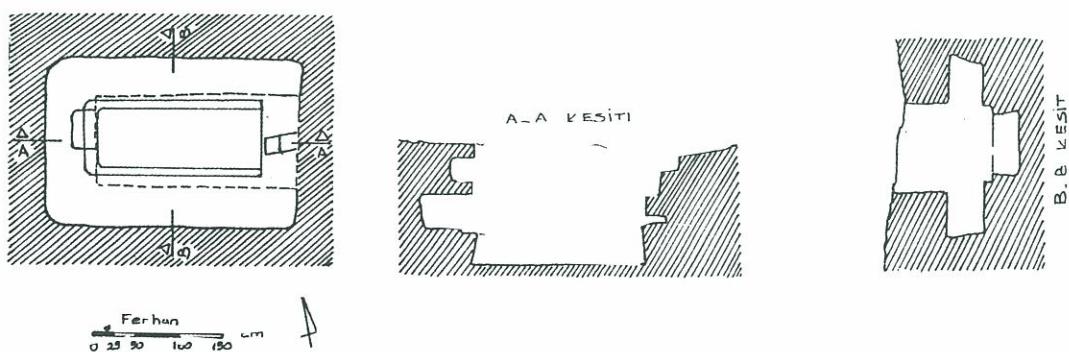
Resim 28

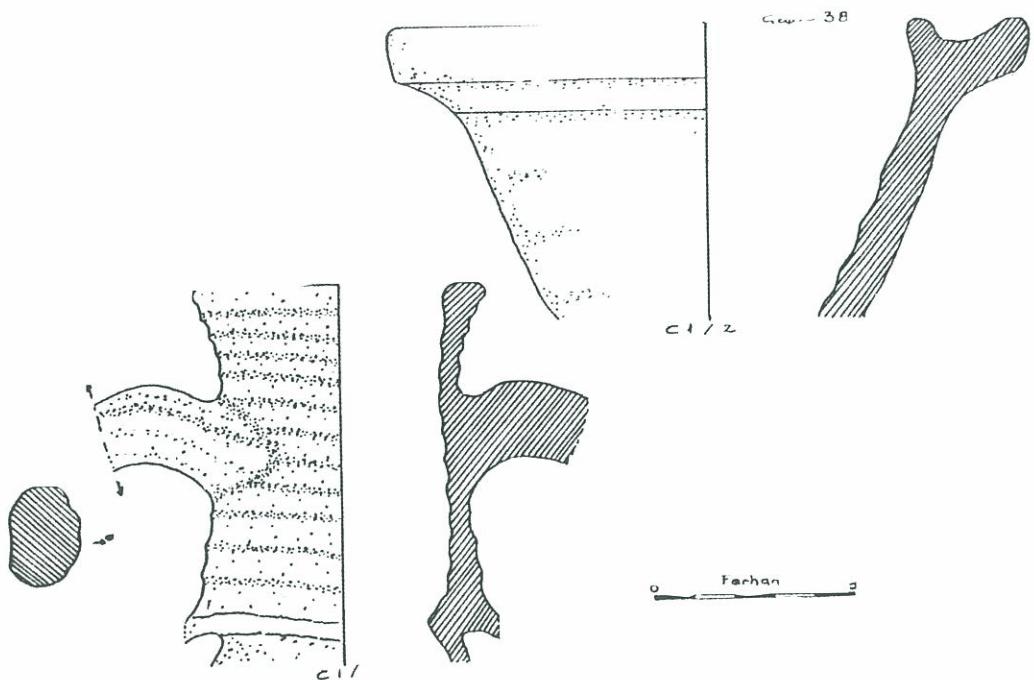
Resim 29

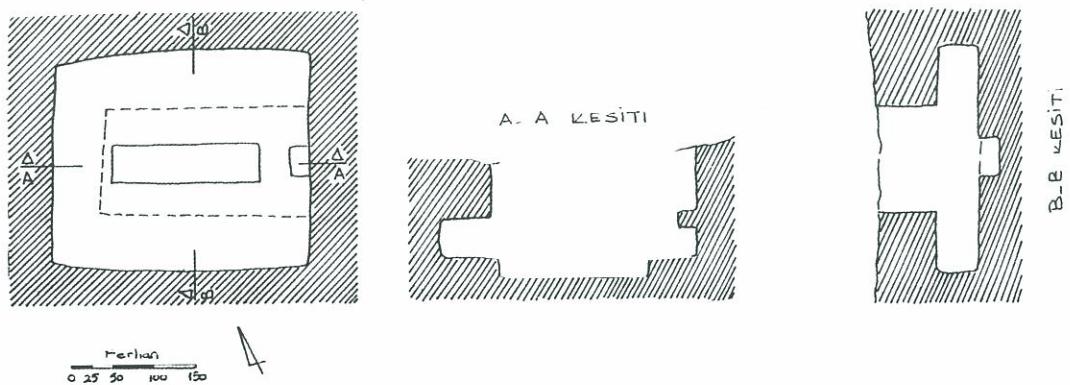
Resim 30

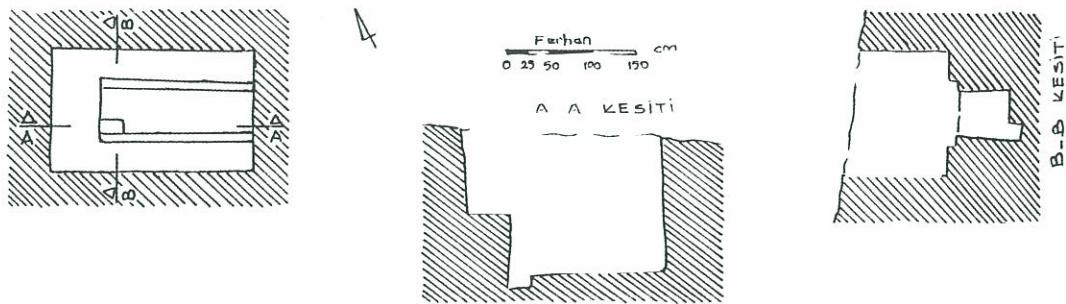
Resim 31

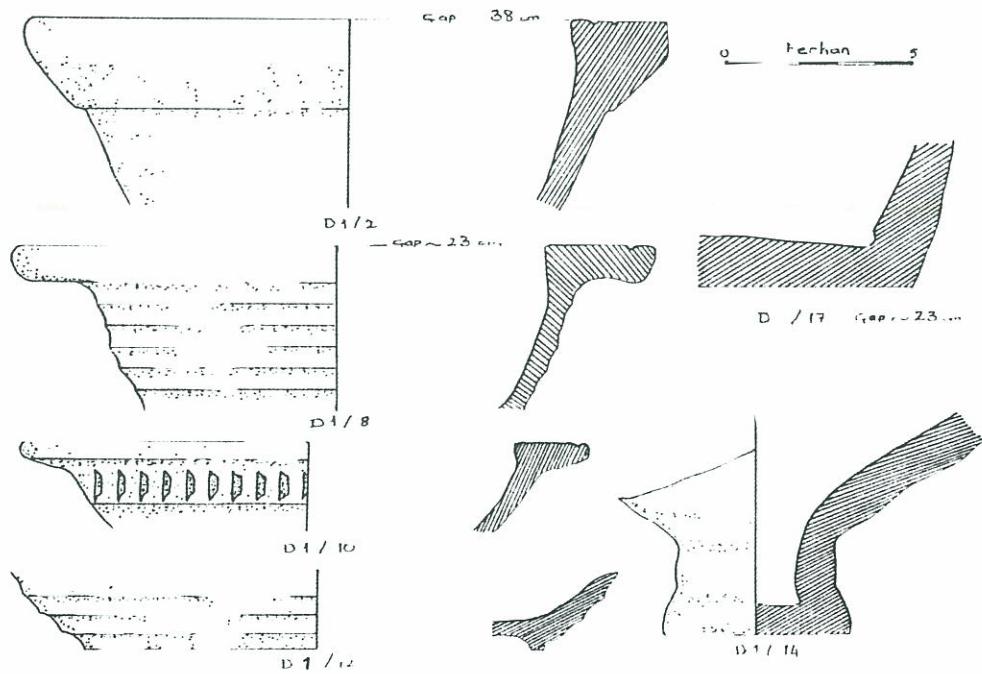
Resim 32

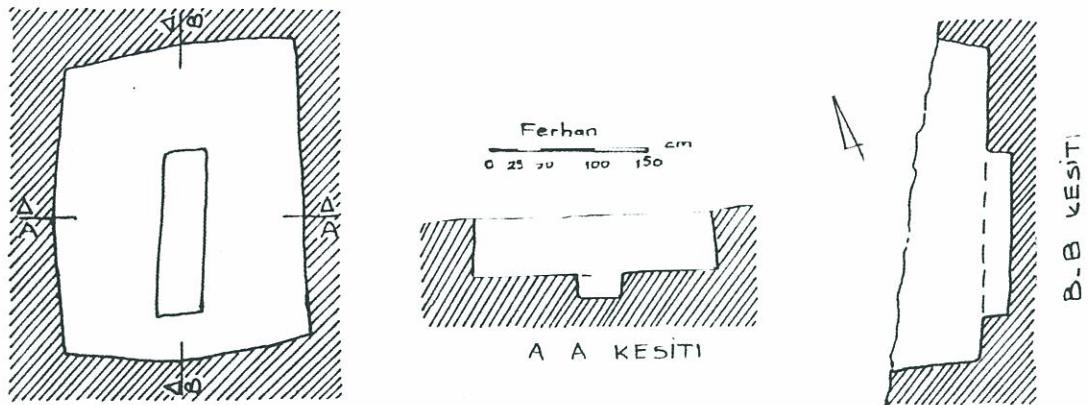
Resim 33

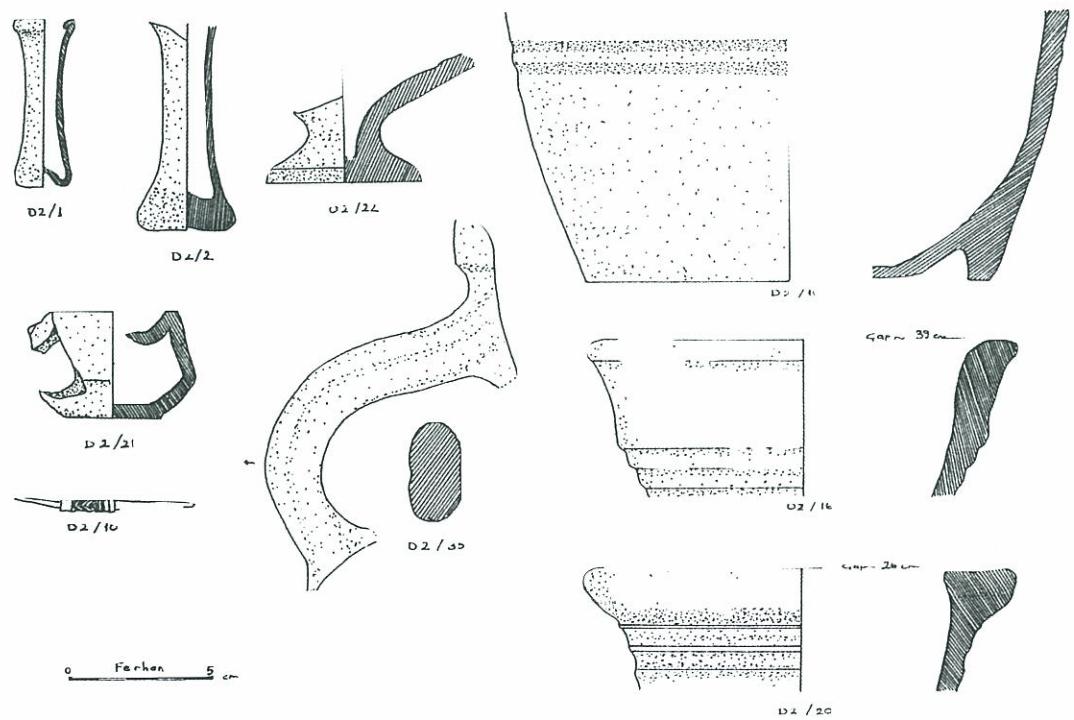
Resim 34

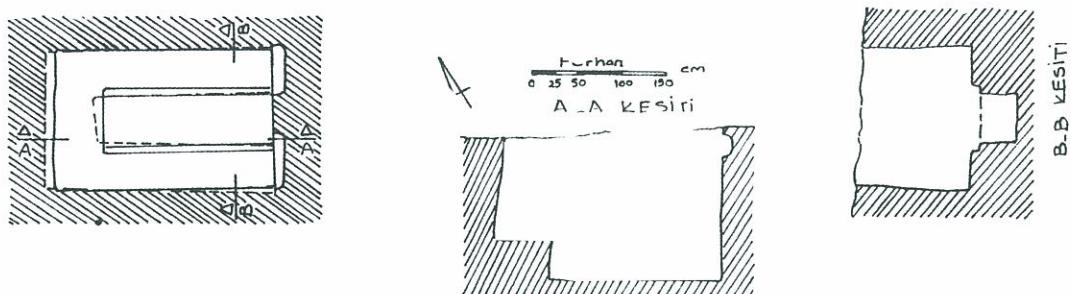
Resim 35

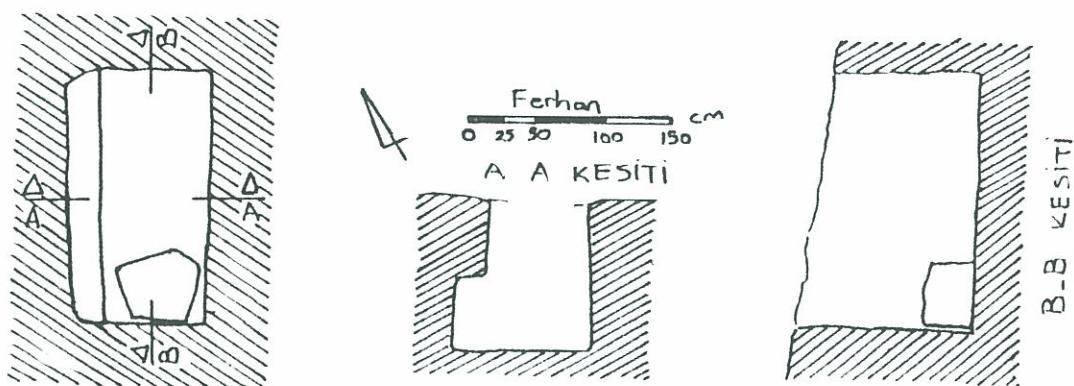
Resim 36

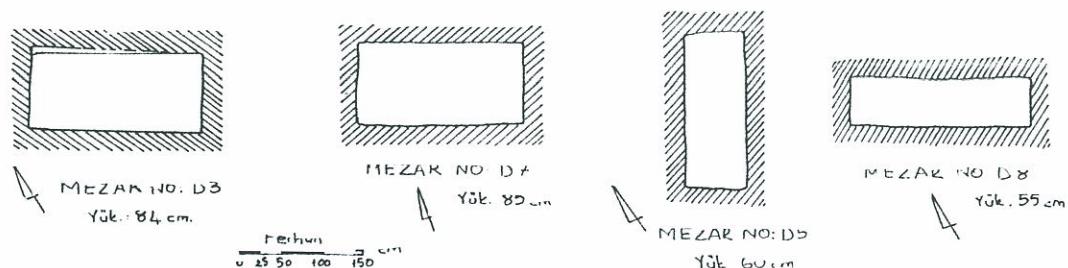
Resim 37

Resim 38

Resim 39

Resim 40

